

**T.C.
DİCLE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MALİYE VE EKONOMİ ANA BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**POLİS HAVACILIĞININ FAYDA MALİYET ANALİZİNE
İLİŞKİN ÇALIŞMALAR**

HAZIRLAYAN

Ali AKKAYA

TEZ DANIŞMANI

Prof. Dr. Selim ERDOĞAN

**DİYARBAKIR
2009**

Ö Z E T

Tarih boyunca polis teşkilatları, suç ve suçluyla mücadelede başarılı olabilmek için yeni çıkan teknolojileri denemiş ve kullanmışlardır. Bu teknolojiler arasında en son gelişen ve benimsenenlerden biri de hava araçları olmuştur. Polisiye işlerde hava araçlarının kullanımı 20. yüzyılın başlarına kadar uzanmaktadır, ancak verimli ve aktif bir şekilde kullanılmaya başlamaları sözkonusu yüzyılın ikinci yarısından itibaren başlamıştır.

Tabiki sınırlı kaynaklardan maksimum faydayı sağlayabilmek her zaman önemli olmaktadır. Dolayısıyla polis havacılığının faydalarının da harcanan paralara değip değmeyeceği oldukça tartışılmıştır. Hatta bazı bölgelerde bunun faydasına inanmayanlar çoğunlukta olmuştur. Ancak bütün bu tartışmalar neticesinde gerçekler görülmüş ve şu an dünyada binlerce hava aracı polisiye işlerde kullanılmaktadır.

Hazırlanan bu tez çalışmasında, polis havacılığının fayda ve maliyetleri konusunda yurtdışında yapılmış çalışmalar incelenerek aktarılmış ve ülkemiz için de özet olarak bir değerlendirme yapılmıştır. Çalışmanın amacı, ileride bu konuda ülkemiz için yapılacak daha kapsamlı bir çalışmaya ışık tutulması olmuştur.

Çalışma iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde kamu giderlerinin tanımı, önemi, çeşitleri ve polis havacılık harcamalarının hangi harcama kapsamı içinde yer aldığı ile, polis havacılığının ve polis havacılığının belkemiği olan helikopterlerin tarihçeleri hakkında bilgi verilmiştir. İkinci bölümde ise, maliyet-fayda analizleri hakkında genel bir bilgi ile polis havacılığının fayda-maliyet analizleri üzerine yurtdışında yapılmış olan çalışmalardan örnekler, ülkemiz için bir değerlendirme ve polis havacılığı hakkında yerli ve yabancı basında çıkan bazı haberlere yer verilmiştir.

A B S T R A C T

Throughout history, police departments have tried and utilized various technological advancements in an effort to improve their ability to fight crime and the criminals. Among those technological advancements, the last and most approved one is the aircraft. The use of aviation in policing began in the beginning of the 20. century. But after half of the mentioned century, the aircrafts have played a role in law enforcement more active and efficient.

Of course to gain maximum benefit from restricted resources is important every time. Therefore, it was argued if the money that spent for police aviation is worthwhile or not. In some regions most of the people didn't believe the benefits of the police aviation activities. But consequently reality was recognized and now thousands of police helicopters are used throughout the world for law enforcement duties.

In this study, some other studies which made in other countries about the cost-benefit analysis of the police aviation are examined and a summary prepared about police aviation in our country. The real purpose of the study is to show the way about an extensive scientific study for our country which could be made in the future.

So, this study included two parts. In the first part, some information have given about the public spendings, the history of the police aviation and also helicopters. The second part is included the meaning of cost-benefit analysis, the studies that made abroad about the cost-benefit analysis of the police aviation, a summary about the police aviation in our country and some news from abroad and domestic media about police aviation.

T U T A N A K

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne

Bu çalışma, jürimiz tarafından Maliye ve Ekonomi Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan :

Prof. Dr. Selim ERDOĞAN

Üye :

Prof. Dr. Fazıl Hüsnü ERDEM

Üye :

Yrd. Doç. Dr. Cahit AYDEMİR

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.....

Ö N S Ö Z

Yaklaşık 14 yıldır, hazırlamış olduğum bu çalışmanın uygulama alanında görev yapmaktayım. Bu sürenin özellikle ilk üçte ikilik bölümünde tamamen işin teknik kısmına ağırlık vererek bu alanda tecrübelerimi artırma çabası içerisinde oldum. Bu konuda tecrübelerim arttıkça ve yaş da biraz ilerledikçe artık insan başka bir şekilde düşünmeye başlıyor. İşin teknik kısmının yanında, idari kısmına ve mevzuat çalışmalarına ağırlık vermek gerekiyor diye düşünceler belirmeye başlıyor insanın aklında. Zaten geldiğiniz konum da işin doğası gereği bunu gerektirmeye başlıyor artık. Ve uygulamada daha iyiye daha verimli çalışmalara nasıl geçilebileceği konusunda kafa yormaya başlıyoruz.

Bende de bu düşünceler belirmeye başladığı zamanlardan itibaren bu konuda bir çalışma yapmaya karar verdim. Uygulayıcı olarak geçirdiğim senelerden doğan tecrübelerim, yurtdışında yapmış olduğum incelemeler ve teorik çalışmalar neticesinde, henüz ülkemizde akademik anlamda bir benzeri bulunmayan bu konuya, bilimsel olarak bir başlangıç yapmak istedim. Bu çalışmanın devamı ile ilgili olan görüşlerimi de sonuç kısmında belirttim.

Çalışmamı yaparken, bana yardımları olan insanlara minnettarım. Tüm çalışma boyunca bana yol gösteren ve yardımlarını esirgemeyen başta tez danışmanım Hukuk Fakültesi Dekan vekili Prof. Dr. Selim ERDOĞAN, ders aldığım hocam İşletme ve İktisat Fakültesi Dekan Yrd. Yrd. Doç. Dr. Cahit AYDEMİR, Hukuk Fakültesi araştırma görevlileri Burak BULUTTEKİN ve Çiğdem KAVAK'a teşekkür ediyorum. Ayrıca onlara ayırmam gereken zamanın bir kısmını bu çalışmaya ayırmak zorunda kaldığım ve bunu da anlayışla karşılayan eşim Hilal'e ve kızım Bahar'a, yine görüş ve tecrübelerinden önemli ölçüde faydalandığım mesai arkadaşlarıma da teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Diyarbakır, 2009.

Ali AKKAYA

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	II
ABSTRACT.....	III
TUTANAK.....	IV
ÖNSÖZ.....	V
İÇİNDEKİLER.....	VI
GİRİŞ.....	1

Birinci Bölüm KAMU GİDERLERİ VE POLİS HAVACILIĞININ YERİ

I- KAMU GİDERLERİNİN TANIMI VE ÖNEMİ.....	2
II- KAMU GİDERLERİNİN ÇEŞİTLERİ.....	3
III- POLİS HAVACILIĞININ TARİHÇESİ.....	8
IV- HELİKOPTERLERİN TARİHİ GELİŞİMİ	15

İkinci Bölüm POLİS HAVACILIĞININ FAYDA MALİYET ANALİZLERİ ÜZERİNE YAPILAN ÇALIŞMALAR

I- MALİYET-FAYDA ANALİZLERİ HAKKINDA BİLGİ.....	19
II- POLİS TEŞKİLATLARINDA HELİKOPTERLERİN KULLANIMI: GEREKLİLİK Mİ YOKSA İSRAF MI.....	21
III- POLİS HELİKOPTERLERİ VE KOLLUK KUVVETLERİNE OLAN PAHA BİÇİLMEZ KATKISI	27
IV- POLİS HELİKOPTERİ ALIMI VE KULLANIMINDA FAYDA MALİYET ANALİZİ.....	33
V- POLİS HELİKOPTERLERİNİN MALİYET ETKİNLİĞİ.....	50
VI- ÜLKEMİZLE İLGİLİ BİR DEĞERLENDİRME.....	60
VII- POLİS HAVACILIĞI İLE İLGİLİ YERLİ VE YABANCI BASINDA ÇIKAN BAZI HABERLERDEN ÖRNEKLER.....	62
SONUÇ.....	74
KAYNAKÇA.....	76

GİRİŞ

Tarih boyunca polis teşkilatları veya iç güvenliği sağlayan benzeri teşkilatlar, huzuru sağlamada ve suçlularla mücadelede başarılı olabilmek için teknolojiyi yakından takip etmeye çalışmışlar ve maddi imkanları elverdiği ölçüde yeni teknolojileri hayata geçirmişlerdir. Bu alanda en çok takip edilen ve geliştirilen konuların başında iletişim ve ulaşım alanındaki teknolojik gelişmeler gelmiştir. Örneğin telsiz sistemleri, mobil telefonlar ve bilgisayar sistemleri, iletişim alanındaki başarıları artırmıştır. 20. yüzyılın özellikle son çeyreğinden itibaren ise ulaşım alanında büyük gelişmeler yaşanmıştır. Polis ekip otoları daha hızlı, sağlam ve özellikli olmaya başlamış, bakımları için bütçelerde ayrılan paylar artırılmış ve bunun yanında özellikle deniz, göl ve büyük nehirlerin kenarlarında kurulu bulunan şehirlerde bot ve gemi gibi araçlardan da faydalanılmaya başlanmıştır.

Son olarak da, özellikle büyük şehirlerde, normal hayatta da önemli bir gelişme gösteren havacılık imkanlarından, polis teşkilatları da faydalanmaya başlamıştır. Gerçekten böyle bir teknolojiden yararlanmayı her kesimden insan-kurum-kuruluş ister. Dolayısıyla kanun uygulayıcıların da bu konuda talepkar olmaları kaçınılmazdır. Bir düşünsenize, en basit örneğiyle İstanbul'u ele alalım. Şehrin bir ucundan öbür ucuna karadan ulaşımın ne kadar zaman alacağını belirtmeme hiç gerek yok sanırım. Ama bu işi havadan yaptığımızda 15-20 dakika gibi oldukça dikkat çekici bir zaman dilimi karşımıza çıkmaktadır. Ancak her gelişmenin, yeni teknolojinin olduğu gibi havacılığın da bir maliyeti vardır. Ve bu maliyet hiç de küçümsenmeyecek şekilde ve diğer teknolojilerden çok daha fazla tutan bir maliyettir. Ticari hava taşımacılığı yapan şirketler bu işten maddi anlamda kar sağlamaktadırlar. Ama kanun uygulayıcı birimlerin böyle bir amacı ve görevi yoktur. Yani havacılığa ayrılan para tamamen cepten çıkmaktadır. Dolayısıyla asıl soru şudur: Kanun koruyucu-uygulayıcı birimlerin havacılığı kullanmaları ne kadar verimlidir. Harcanan para elde edilen kazanımlara değer mi.

Polis havacılığı ülkemizde de son 20-25 yıldır uygulanmakta özellikle son 10 yılda daha fazla yaygınlaşmış durumdadır. Ancak tabiki hala bu konuda ikon diyebileceğimiz ülkelere göre daha atılması gereken adımlar çoktur. Maliyet-fayda analizi konusunda da yapılmış bir bilimsel çalışma da bulunmamaktadır. Bu tez çalışmasında, polis havacılığı fayda ve maliyetleri konusunda yurt dışında yapılmış çalışmalar incelenerek kendi tecrübelerimden kaynaklanan yorumlarım ve ifadelerimle birlikte aktarılmış ve ülkemiz için de özet olarak bir değerlendirme yapılmıştır. Çalışmanın amacı, ileride bu konuda ülkemiz için yapılacak daha kapsamlı bir çalışmaya ışık tutulması olmuştur.

Birinci Bölüm

KAMU GİDERLERİ VE POLİS HAVACILIĞININ YERİ

I- KAMU GİDERLERİNİN TANIMI VE ÖNEMİ¹

İnsanların bir arada yaşama istekleri, bir arada yaşamaktan doğan ihtiyaçların karşılanması gereğini ortaya çıkarmıştır. İnsanlığın ve toplumsal örgütlenme biçimlerinin gelişimine bağlı olarak, karşılanması gereken söz konusu ihtiyaçların yapısı ve kapsamı da hem değişmiş hem de önemli boyutlara ulaşmıştır. Bu ihtiyaçların yerine getirilebilmesi bakımından gerekli mal ve hizmetlerin sağlanabilmesi için gittikçe önemi artan bir biçimde harcama yapılması zorunluluğunda kalınmıştır. İşte; kamu ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla yapılan ödemelere, kamu giderleri denilmektedir.

Para şeklinde ödemesi yapılan, yetkili kişilerce gerçekleştirilen ve zaman içerisinde sürekli olarak artma gösteren kamu giderleri, yukarıda da belirtildiği üzere kamu ihtiyaçlarını karşılamaya yöneliktir. Bunlar, kamu giderlerinin başlıca nitelikleridir. Söz konusu niteliklerin, zaman zaman istisnası şeklinde uygulamalara da rastlanabilmektedir. Bu yöndeki uygulamalar zaman içerisinde gittikçe önemini kaybeder bir gelişim göstermektedir. Örneğin, kamu giderlerinin “para” şeklinde ödenmesi günümüzde genel kuraldır. Ancak geçmişte, bazı görevlilere aylık verilmesi yerine, kendilerine konut verilmesi, aynı ödemeler yapılması yanında ücretsiz seyahat olanağı sağlanması gibi ödemeler yapılması yanında ücretsiz seyahat olanağı sağlanması gibi ödemelerin yapıldığı görülmektedir. Günümüzde de az da olsa bu tür uygulamalara rastlanmaktadır.

Kamu gideri, harcama yapmaya yetkili olanlar tarafından yapılabilir. Her görevlinin harcama yapması söz konusu olmayıp, yasalarla bu konuda yetkili kılınmış olması ve harcamanın; yasal süreç içerisinde gerçekleştirilmesi gerekir. Yukarıda da belirtildiği üzere, toplumsal ihtiyaçların karşılanmasına yönelik olan hizmetlerle ilgili bu giderler, önemli ekonomik ve sosyal etkilere neden olabilmektedir. Devlet, yüklenmiş olduğu mali ve mali olmayan nitelikteki görevlerini gerçekleştirebilmek bakımından kamu giderlerini bir araç olarak kullanmaktadır. İleride üzerinde ayrıca durulacağı üzere, kamu giderleri, kamu gelirleri ile birlikte maliye politikasının iki aracını oluşturmaktadır. Kamu giderlerinin miktarı, niteliği, alanı ve kapsamı üzerinde ayarlamalar yapılması suretiyle devlet, mali nitelikteki fonksiyonları yanında, ektrafiskal nitelikteki, yani ekonomik ve sosyal fonksiyonlarını gerçekleştirici nitelikte etkiler yaratabilmektedir.

Kamu gelirleri aracılığıyla milli gelirin çok önemli bir bölümünü ekonomiden çekmek ve kamu giderleri yoluyla tekrar ekonomiye aktarmak suretiyle devlet, önemli ekonomik ve sosyal etkiler yaratmaktadır. Kamu giderlerinin belirlenmesinde, her şeyden önce hangi kurumların ve hangi harcamaların dikkate alınacağı bilinmesi gerekir. Kamu giderleri dar yada geniş anlamda ele alınabilir. Dar anlamda kamu giderleri; merkezi idare tarafından gerçekleştirilen hizmetler dolayısıyla yapılan giderleri ifade etmektedir. Geniş anlamda kamu giderleri ise; merkezi idare harcamalarını, yerel yönetim harcamalarını, devletin ve yerel yönetim kuruluşlarının iktisadi girişimleri ve sosyal güvenlik gibi hizmetleri dolayısıyla katlanılan harcamaları kapsamaktadır. Bu harcamalar her ülekeye göre değişen bir yapıya sahiptir.

¹ A. Akdoğan, Kamu Maliyesi, Ankara, 2006, 11.baskı, ss. 60-62.

II- KAMU GİDERLERİNİN ÇEŞİTLERİ²

Kamu giderleri çeşitli ölçülerden hareket edilmek suretiyle değişik sınıflandırmalara tabi tutulabilir. Kamu giderleri ile gerçekleştirilmesi amaçlanan görevler veya kamu giderlerinin ekonomik nitelikleri yada harcama birimleri dikkate alınmak suretiyle çeşitli sınıflandırmalar yapılabilmektedir. Gerçekleştirilmesi amaçlanan fonksiyonlara göre; yönetim giderleri, savunma giderleri, eğitim giderleri, sosyal hizmetler ile ilgili giderler, borç ödemeleri vb. bir ayırım sözkonusu olabileceği gibi, giderler; mal ve hizmet alım giderleri, transferler ve yardımlar, yatırım giderleri vb. şeklinde ayırma tabi tutulabilir. Giderleri gerçekleştiren birimler dikkate alındığı takdirde ise, merkezi yönetim giderleri, yerel yönetim giderleri yada bunların kuruluşları dikkate alınmak suretiyle ayırım yapılabilir. Bunları kısaca incelemek yararlı olacaktır.

A- KAMU GİDERLERİNİN FONKSİYONEL AYRIMI

Bu ayırım şeklinde, yapılacak giderler yoluyla gerçekleştirilmesi öngörülen amaçlara yönelik hizmetler dikkate alınmaktadır. Devletin klasik ve sosyo-ekonomik nitelikteki hizmetleri göz önünde tutulmakta, her bir hizmet grubu için yapılan giderler dikkate alınmaktadır. Aynı hizmet, birden fazla kamu kuruluşu aracılığı ile gerçekleştiriliyor ise; her kuruluşun o hizmet için yaptığı giderler toplanmakta ve böylece her hizmet için yapılan toplam gider belirlenmektedir. Eğitim giderleri, savunma giderleri, yönetim giderleri, sağlık giderleri, bayındırlık giderleri, sosyal hizmet giderleri gibi çeşitli kalemler altında giderlerin sınıflandırılması yoluna gidilmektedir. Aynı nitelikteki kamu hizmetinin, bazen çeşitli kamu kuruluşları tarafından gerçekleştirilir durumda olması, bu ayırımı güçleştirmektedir. Ancak, kamu hizmetlerinin etkin ve başarılı bir şekilde yürütülmesi, kaynakların etkin olarak kullanılması, bazı hizmetler hiç yapılmazken bazılarında tekrarlanmalar olmasının önlenmesi, gider rakamlarının daha anlamlı olması ve bilimsel çalışmalara daha yardımcı bir nitelik taşıması gibi yönlerden bu ayırımın önemi ve faydası büyüktür. Hizmet çeşitleri itibarıyla yapılan giderlerin zaman içerisindeki gelişimini incelemeye ve izlenecek stratejileri belirlemeye de olanak sağlayan bu ayırım; hizmetlerin karşılıklı olarak birbirlerini etkilemeleri ve diğer hizmetlerle ilgili olarak da fayda yaratabilmeleri nedeniyle güçlük taşımaktadır. Eğitim hizmetlerine yönelik olduğu kabul edilen bir giderin; hizmetin yarattığı (iş veriminin artması, bireylerin sağlıklarına daha fazla özen göstermeleri, birbirlerine daha saygılı ve medeni davranmaları dolayısıyla suçların azalması vb.) sosyal ve ekonomik etkileri vardır. Bu durumda; eğitim hizmeti için yapıldığı düşünülen giderin bir bölümünün diğer hizmetlerle ilgili olduğu kabul edilebilir. Savunma giderlerinin güvenliğin sağlanması ile ilgili direkt yararı yanında, bu hizmete yönelik olarak oluşturulan tesislerde çalışanların elde ettikleri gelir, deneyim ve istihdam olanağı, buluşların yada üretilen maddelerin diğer hizmet alanlarında da kullanılabilmesi, savunma giderlerinin bir bölümünün diğer hizmetlerle ilgili olduğu kanaatini uyandırabilir. Bu etkileşim yada dolaylı etkiler bütün hizmet ve gider türleri itibarıyla ortaya çıkabilir.

Bir bütün olarak çeşitli kamu hizmetlerinin maliyetlerini görmeye, bu maliyetlerle ilgili olarak karşılaştırmalar yapmaya ve dolayısıyla hizmetlerin daha verimli olmasını sağlamaya fırsat veren bu ayırım, genellikle yarı toplumsal yada piyasa konusu olabilir nitelikteki hizmetlerin etkinleştirilmesi, maliyet fayda analizlerinin yapılabilmesi bakımından daha fazla yarar sağlayabilmektedir.

² A.Akdoğan, a.g.e., ss. 82-90.

B- MAL VE HİZMET ALIM GİDERLERİ – TRANSFER VE YARDIMLAR AYRIMI

Bunlardan mal ve hizmet alım giderleri, devletin üretim faktörü talebi dolayısıyla yapmak durumunda kaldığı giderlerdir. Kamu kuruluşları, insan gücüne ihtiyaç duyar ve geniş çapta mal satın alır. Bunun anlamı, ülkenin mal ve hizmet üretim kapasitesinin önemli bir bölümünün, doğrudan devletin ihtiyaçlarını karşılamasıdır. Bu alımlar, hem merkezi hem de yerel yönetim kuruluşları tarafından gerçekleştirilmekte olup, cari harcamalar ve yatırım harcamaları şeklinde ortaya çıkmaktadır. Pigou ve Colm gibi İngiliz ve Alman bilim adamları tarafından ileri sürülen bu ayırım, kamu giderlerinin ekonomik nitelik ve etkilerini göz önünde tutmakta olup, günümüzün kamu maliyesi ile ilgili bilimsel çalışmalarında (efektif giderler, reel giderler, gerçek giderler, faktör giderleri, üretken giderler gibi) çeşitli adlarla incelenmektedir. Bu grupta yer alan giderlerin temel niteliği bir hizmet veya işgücü, bir mal veya eşya dolayısıyla giderin yapılmış olmasıdır.

1929'dan itibaren transfer harcamaları, kamu harcamalarının gittikçe önemi artan bir bölümü haline gelmiştir. Bu harcamalar, mal ve hizmet alımına yönelik olmayıp, toplumun sosyal yönden güçlü kalmasına yönelik olarak yapılan ve daha çok yardım amacı güden bir niteliğe sahiptirler. Transfer giderleri, ekonomik, sosyal ve mali nedenlerle gerekli görülen kişilere yapılan fon aktarmalarını ifade etmektedir. Bu ödemelerden yararlananların satın alma gücü artmaktadır. Sübvansiyon şeklinde yapılan transfer ödemeleri ise, çeşitli kuruluşlara ve piyasa fiyatlarının düzenlenmesi amacıyla yapılmaktadır. Sübvansiyonlar çeşitli alanlara yapılabilmektedir. Tarıma, bankalara, sanayiye, ulaştırmaya vb. gerekli ve uygun görülen alanlara verilen sübvansiyonlar, sosyal amaçlı transferlerden ayrılırlar. Devlet, sahip olduğu finansal gücün bir bölümünü, kullanım şekillerini göz önünde bulundurmamak ve yönlendirmek suretiyle ilgili kişilere aktarmaktadır. Şekli olarak transfer giderleri, bir anlamda negatif vergi olarak düşünülebilir. Tüketim, birikim ve üretim üzerinde yönlendirici, etkiler yapabilen transfer ödemeleri, herhangi bir varlığın satın alınması karşılığında yapılabileceği gibi karşılıksız da olabilmektedir. Transfer ödemeleri, tüketicilere yada firmalara, belirli amaçlarla, şartlı yada şartsız olarak yapılabilmektedir. Yapılan nakdi yardımlar sonucunda, transfer tutarı kadar mal ve hizmet talebi, muhtaç kişiler tarafından gerçekleştirilmekte, devlete bir anlamda sahip olduğu finansal gücün bir bölümünü, uygun görülmüş olan kişilere devretmektedir. Bu harcamaların karakteristik niteliği, karşılığında devlete, mal ve hizmet yada üretim faktörü verme zorunluluğunun bulunmamasıdır. Söz konusu harcamalar, yukarıda da belirtildiği gibi, sosyal, ekonomik ve mali politikalara göre planlanmakta ve uygulanmaktadır.

C- VERİMLİ GİDERLER – VERİMSİZ GİDERLER AYRIMI

Kamu giderlerinin uygulanmasına yön verilmesi bakımından “verimlilik” kriteri büyük önem taşımaktadır. Giderlerin verimliliği yada verimsizliğinin belirlenmesi ve bu bakımdan değerlendirilmesi güçlüklerine karşın, ayırma esas alınacak kriterin yeterli olduğu varsayımı altında yaklaşımlarda bulunulabilir.

Ekonominin üretim kapasitesinin artıran veya kamu gelirlerinde artış sağlayan giderler verimli, diğerleri ise verimsiz gider olarak kabul edilmektedir. Bir giderin verimli yada verimsiz olduğunun belirlenmesi açısından farklı bir yaklaşımlardan hareket edilebilmektedir. Bunlardan birisi, kamu hizmetlerinin milli hasılda meydana getirdiği net artışın belirlenmesi, yani yapılan kamu gideri sonucunda milli hasılda artış olup olmadığının araştırılmasıdır.

Milli hasılda artış var ise, yapılmış olan kamu gideri verimli, aksi takdirde verimsiz olarak kabul edilecektir. Belirlenmesi son derece önemli güçlükler taşıyan bu görüş yanında ileri sürülen diğer bir görüş ise, yapılan kamu gideri özel sektörün üretim kapasitesini artıracak, buna bağlı olarak milli hasılayı kısa veya uzun dönemde çoğaltacak nitelikte ise verimli sayılacaktır. Yapılan bu ayırım, kamu giderlerinin doğrudan yada dolaylı olarak milli hasıla üzerinde farklı etkiler yaratabilmeleri, kısa yada uzun dönemde değişik boyutlarda etkili olabilmeleri, kaynakların dağılım ve kullanım kombinezonlarını değiştirebilmeleri nedeniyle net bir görüntü vermemektedir. Başka bir deyişle, kısa vadede verimsiz gibi gözüken bir gider uzun veya orta vadede verimli şekle dönüşebilir. Verimsiz nitelikte olduğu kabul edilen bir gider, çeşitli üretim alanlarının daha verimli çalışması sonucunu yaratabilir. Uzay araştırmaları bu anlamda örnek olarak gösterilebilir.

D- CARİ GİDERLER – YATIRIM GİDERLERİ AYIRIMI

Kamu giderlerinin ayırımında, gerek mali literatürde ve gerekse uygulamada sıkça karşılaşılan bir ayırım şekli de cari giderler-yatırım giderleri ayırımıdır. Bu ayırma göre, devletin tüketim malları alımına yönelik harcamaları cari, sermaye oluşumu ile ilgili giderleri ise yatırım giderleri olarak nitelendirilmektedir. Hemen hemen bütün ülkelerin bütçelerinde yer alan bu ayırım biçimi, özellikle hangi giderlerin doğrudan doğruya yada dolaylı olarak sermaye oluşumu bakımından etkili olduklarının dikkate alınması veya belirlenmesini gerekli kılmaktadır. Bu ayırım sosyo-ekonomik politikaların planlanması ve bu çerçevede kaynaklara yön verilmesi bakımından önemlidir.

Cari giderler, nitelikleri itibarıyla her yıl tekrarlanma görünümündedirler. Genellikle, bir bütçe dönemi içerisinde tüketilmesi söz konusu faydanın elde edilmesi amacıyla yapılmaktadırlar. Örneğin personel giderleri bu yapıdadır. Personel istihdamından elde edilen faydanın sürdürülebilmesi için, bu konuda yapılması söz konusu giderlerin de sürdürülmesi gerekmektedir. Aynı durum ısıtma, aydınlatma, kırtasiye vb. giderler açısından da vardır. Daha çok, devletin yüklendiği kamu hizmetlerinin yapılması bakımından ihtiyaç duyulan idari hizmetlerin sağlanması ve sürdürülmesi ile ilgili olan bu giderler, ülkeden ülkeye değişmekle birlikte, toplam kamu giderlerinin önemli bir bölümünü oluşturmaktadır.

Yatırım giderleri ise, üretimi artıran, üretkenliği olumlu yönde etkileyen, kaynakların daha iyi kullanılmasını sağlayan, üretim faktörlerinin verimliliğini artıran, genellikle dayanıklı nitelikte ve faydası birden fazla yıla yaygın mallara yapılan giderlerdir. Devletin ekonomi içerisinde oynadığı rolün gelişimine bağlı olarak, bütçe içerisinde yatırım giderlerinin önemi de gittikçe artmıştır. Devletin, ekonominin doğal dengesini bozucu girişimlerden kaçınması ile ilgili klasik ekonomik görüş içerisinde yatırım giderlerinin önemi yok denecek boyuttadır. Klasik yapıdaki hizmetlerin gerçekleştirilmesi söz konusudur. Özellikle 1929-1930 ekonomik krizi ve Keynes'den sonra, devletin sahip olduğu mali ve ekonomik araçlarla, ülke ekonomisi içerisindeki rolünün arttığı görülmektedir. İstihdam düzeyinin yükseltilmesi, ekonomik kalkınma ve büyüme çabaları, gelir dağılımı ve ekonomik dengenin sağlanması konularında devlet, diğer araçlar yanında kamu giderleri yoluyla da etkili olmak gereği ve ihtiyacını duymuştur. Söz konusu etkilerin sağlanması ve sürdürülmesi bakımından, cari giderlerin de fonksiyonu ve katkısı büyük olmakla birlikte, özellikle yatırım giderleri, bir taraftan kaynakların etkin kullanımı, diğer taraftan dengeli kalkınma ve istihdam düzeyinin yükseltilmesi bakımından büyük bir önem taşımaktadır. Ülkenin sosyo-ekonomik yapısına, finansal koşullarına ve sosyo-ekonomik amaçların gerçekleştirilmesi bakımından gösterilen çaba ve tercihlere göre, yatırım giderleri, üretim araçlarını ve üretim kapasitesini artırmaya yöneliktir.

Kamu giderlerinin diğer ayırım şekillerinde de genellikle söz konusu olduğu üzere, kamu giderlerinin cari yada yatırım gideri olarak ayırımı kolay gözükmetedir. Bununla birlikte, aynı yargının uygulama açısından ileri sürülmesi güçtür. Cari giderlerin faydası da birden fazla yıla yayılabilir. Ayrıca, cari giderler yapılmadığı takdirde, yatırım giderleri kapsamındaki hizmetlerin gerçekleştirilmesi olanağı bulunmayıp, bu giderler de dolaylı olarak üretim kapasitesi üzerinde etkili olmaktadır. Genel yönetimle ilgili giderlerin verimliliği ve etkinliği, yatırım giderlerinin verimliliği ve etkinliği üzerinde etkili olabilir.

E- DİĞER AYRIMLAR

1. Kamu Giderlerinin, Gideri Yapan Birimlere Göre Ayırımı:

Topluma sunulacak olan kamu hizmetleri, gerek kapsamının genişliği ve çeşitliliği gerekse farklı nitelikleri nedeniyle, çok sayıda kamu kuruluşu aracılığıyla gerçekleştirilmektedir.

Tüm toplumu ilgilendirir nitelikteki giderler, merkezi yönetim tarafından, yerel nitelikte olanlar ise, ilke olarak yerel yönetim kuruluşları tarafından yapılmaktadır. İdari örgütlenme şekli dikkate alınmak suretiyle, kamu giderleri, merkezi yönetim giderleri ve yerel yönetim giderleri şeklinde bir ayırma tabi tutulabilir. Savunma, eğitim ve önemli ölçüde sağlık giderleri ile transfer ödemelerinin hemen hemen tamamı merkezi niteliktedir. Çevre temizliği, su, şehir içi ulaşım gibi yerel ihtiyaçların karşılanmasına yönelik ödemeler ise yerel niteliktedir.

Kamu giderleri, gerek merkezi gerekse yerel yönetim kuruluşlarının hizmet birimleri dikkate alınmak suretiyle de ayırma tabi tutulabilir. Örneğin, savunma hizmetleri ile ilgili giderler, Milli Savunma Bakanlığı tarafından, sağlık ile ilgili ve sosyal nitelikteki giderler, Sağlık Bakanlığı, eğitim ile ilgili hizmetler, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yapılmaktadır. Bu kuruluşlar tarafından yüklenilen hizmetler ve gerçekleştirilen giderler göz önünde tutularak bir ayırım söz konusu olabilmektedir.

Kamu hizmetleri geniş anlamda ele alındığı takdirde, kamu iktisadi teşebbüslerinin, parafiskal kurumların faaliyetleri dolayısıyla katlandıkları giderler de ayırım kapsamına alınabilir.

Kamu hizmetlerinin neler olduğu yanında, bu kamu hizmetlerini gerçekleştirecek kuruluşların göz önünde bulundurulması, hizmetin en uygun kuruluşa gördürülmesi, verimliliğin artırılması, ihtiyaçların en etkin şekilde karşılanması, maliyet-fayda analizleri yoluyla tercihlerin belirlenmesi, israfın önlenmesi, kontrol ve denetimin etkinleştirilerek sapmaların giderilebilmesi açısından bu ayırım önem taşımaktadır.

2. Adi – Olağanüstü Kamu Giderleri Ayırımı:

Normal kamu giderleri ve olağanüstü kamu giderleri şeklinde de belirtilen bu ayırım, yapılan kamu gideriyle ilgili ihtiyaçların niteliklerinden kaynaklanmaktadır. Adi ve olağanüstü giderlerin nelerle ilgili olduğunun açıklığa kavuşturulması bakımından çeşitli kriterlerden hareket edilebilir. Her şeyden önce, karşılanması söz konusu ihtiyaçların ve

dolayısıyla yapılan giderlerin ortaya çıkış sıklığı önem taşımaktadır. Her yıl tekrarlanır nitelikte olan, sık sık ortaya çıkan giderler adi, bir yıldan daha uzun süreli zaman aralıklarıyla ortaya çıkan giderler ise olağanüstü niteliktedir. Bu ayırmada kullanılan bir başka kriter de yapılması söz konusu kamu giderlerinin önceden öngörülmesi ile ilgilidir. Önceden görülüp, tahmin edilebilen giderler adi, diğerleri ise olağanüstü olarak değerlendirilmektedir. Bütçenin gelir ve giderlerinin öngörüsü ve planlaması ile ilgili olduğu düşünülür ise, bütçede yer alan tüm giderleri olağanüstü saymak gibi hatalı bir sonuca ulaşılabilirse de, burada dikkati çekmesi gereken husus, daha çok gider kaleminin önceden öngörülebilmesi ile ilgilidir. Elde edilen fayda dikkate alındığında, adi giderlerin faydası bir bütçe devresine yönelik olduğu halde, olağanüstü giderlerin faydalarının bütçe döneminin ötesine uzanabildiği görülmektedir. Bütçe döneminin bir yıl olarak uyguladığı göz önüne alınır ise, söz konusu giderlerin faydasının aynı bütçe dönemi yada birden fazla bütçe dönemi ile ilgili olmasının mali planlama ve bütçe açısından önemi anlaşılır.

3. Zorunlu – İhtiyari (isteğe bağlı) Giderler Ayrımı:

Kamu giderleri, ilgili sarf kuruluşunun gideri yapma yada yapmama konusundaki serbestisi dikkate alınmak suretiyle zorunlu giderler, ihtiyari giderler şeklinde ayrıma tabi tutulabilmektedir. Özellikle yerel yönetim kuruluşlarının yaptığı giderler açısından ortaya çıkan bu ayırım, giderlerin ileriye ertelenebilir nitelikte olması veya olmamasına dayanmaktadır. Gerçekten, kamu giderleri ister merkezi, isterse yerel yönetim kuruluşları dikkate alınmak suretiyle incelendiği takdirde, bazı gider çeşitlerinin sonraki yıllara ertelenmesinin mümkün olabileceği görülmektedir. Örneğin, yerel yönetim kuruluşlarının çevre temizliği, su, kanalizasyon hizmetleri gibi faaliyetlerinin gelecek yıllara ertelenmesi düşünülmezken, park, bahçe, meydan gibi bazı sosyal faaliyetlerin, sahip olunan olanaklara göre bir süre sonra gerçekleştirilmesi yoluna gidilebilir. Ayrıca hem merkezi hem de yerel yönetimi ilgilendiren, her yıl tekrarlanma durumunda bulunan ve zorunlu nitelikte olan giderler de personel, tamir-bakım, onarım vb. giderlerdir. Merkezi yönetim tarafından gerçekleştirilen, eğitim, sağlık, savunma, adalet hizmetleri ile ilgili giderlerin ertelenmesinin çeşitli sakıncaları vardır. Yapılmış olan sözleşmeler dolayısıyla, ödenmesi taahhüt edilen giderler de koşulların gerçekleşmiş olması halinde zorunlu giderler kapsamına girer.

Zorunlu kamu giderleri, kanuni yorumlara veya sözleşmelere dayanmaktadır. Bununla birlikte, giderlerin zorunluluk ve ihtiyariliğinin ayırımını yapmak her zaman kolay olmaz. Yetkili kuruluşların, giderlerle ilgili düşünceleri ve davranışları, tasarruf düşüncesi ve giderlerin sosyo-ekonomik nitelikleri kararların verilmesinde etkili olur. Sahip olunan finansal kaynakların, tüm kamu hizmetlerinin gerektirdiği giderleri finanse etmek bakımından yetersiz kaldığı takdirde, zaman zaman giderlerde tasarruf edilmesi yoluna gidilebilir. Bu durumda, toplum yaşamının sağlıklı bir şekilde yürütülmesi ve bu bakımdan gerekli hizmetlerin sürdürülebilmesi açısından doğrudan önem taşımayan, fedakarlık edilebilecek yada ertelenebilecek giderler araştırılır. Bu ertelenebilir giderler, genel olarak ihtiyari giderler kapsamı içerisinde düşünülebilir.

F- POLİS HAVACILIĞININ KAMU GİDERLERİ İÇİNDEKİ YERİ

Polis havacılık harcamalarının kamu giderleri içerisindeki yeri, ülkelere göre farklılıklar gösterebilmektedir. Bazı ülkeler bu giderlerini yerel bütçelerden karşılamaktadırlar. Ülkemizde polis havacılık giderleri merkezi bütçeden karşılanmakta olup, kamu giderleri çeşitleri açısından değerlendirdiğimizde:

- a) Helikopterlerin alımı, aynı zamanda devletin sermaye birikimini de arttırdığından yatırım – mal ve hizmet alım giderleri,
- b) Görevleri yaparken bazı zorunlu harcamalar yapıldığından bu kısmı ile cari harcama giderleri,

içerisinde yer aldığı görülmektedir.

III. POLİS HAVACILIĞININ TARİHÇESİ

Polisiye işlerde havacılıktan yararlanılması aslında 1914'lere kadar uzamaktadır. Deneme ve münferit olarak yapılan çalışmalar neticesinde New York ve Los Angeles Polis Teşkilatları 1940'lardan itibaren resmi havacılık birimlerini kurmuşlardır.³ İlk dönemlerde sabit kanatlı uçaklar kullanılmış fakat helikopter teknolojisinin gelişmeye başlamasıyla birlikte, şehir üzerlerinde ve dar alanlardaki manevra kabiliyetlerinden dolayı polis havacılığının vazgeçilmez aracı helikopterler olmuştur. İlk etapta sınırlı şekilde bazı arama kurtarma, küçük çaplı devriyeler, yangınları tespit etmek ve şüpheli araç takibi görevlerinde helikopterlerden faydalanılmıştır.

Helikopterlerin bu ilk kullanımlarından bu güne gelindiğinde ise, birçok şehirde artık polis helikopterlerinin tüm polisiye görevlerde kullanılmaya başlandığını görmekteyiz. Tabiki pahalı bir uygulama olduğundan büyük şehirlerde ve zengin ülkelerin polis birimlerinde kullanıldığını da belirtmeliyiz. Yaklaşık olarak nüfusu en az 500.000 olan şehirlerde polis helikopterlerinin rutin olarak kullanıldığı görülmektedir.

Bu konuda kısaca bir bilgi sahibi olmak için Polis Havacılığının kısa kronolojik gelişimi aşağıya sunulmuştur⁴:

1914 :

- Amerika'nın Florida Eyaleti Miami şehri polis teşkilatı, Barbados'a deniz yolu ile kaçmak isteyenleri yakalamak için Curtiss F tipi bir deniz uçağı kullandı.
- New York şehrinde ise bir polis memuru ilk polis pilot olmak için eğitim aldı.

1915 :

Amerikan Sahil Güvenlik Teşkilatı ilk deniz uçağı eğitimlerine Curtiss F modeli ile başladı.

1916 :

San Francisco Polis Teşkilatı hava devriyesi için bir uçak kullanmaya başladı.

1917 :

Amerikan Sahil Güvenlik Teşkilatı eğitimlerine Curtiss R6L modeli ile devam etmeye başladı.

1918 :

New York polisi gönüllülerden oluşan bir havacılık birimi kurmaya başladı.

³ Geoffrey P. Alpert, John MacDonald ve Angela Gover, "The Use of Helicopters in Policing: Necessity or Waste?", <http://www.alea.org/members/restricted/studies/pdf/SoCarolina.pdf>, (14 Nisan 2009).

⁴ "Police Aviation – a chronology", <http://www.policeaviationnews.com/Acrobat/index/PDFchron.pdf>, (17 Nisan 2009)

1919 :

- New York polis havacılık birimi, ilk uçağını aldı.
- Wyoming – Atlantic City polisi, bir şüphelinin yerini tespit etmek için ilk kez bir hava aracını kullandığını açıkladı.
- Ohio –Dayton polisi ilk kez bir mahkumun havadan naklinin yapıldığını belirtti.
- Almanya ve Avusturya, 1.Dünya Savaşından kalan uçaklarla polis havacılık birimlerini kurdu.

1920 :

- Brezilya Sao Paolo polisi, 9 adet Curtiss uçağı satın aldı.
- Amerikan Sahil Güvenlik teşkilatı, çeşitli uçaklar kullanarak sahil devriyesini başlattı.
- Müttefikler, Almanya ve Avusturya'nın kurduğu polis havacılık birimlerini, gizli bir askeri birim olduğu ve Versailles Antlaşması hükümlerine aykırı olduğu gerekçesiyle veto ettiler.
- A.B.D. – Tennessee – Chattanooga'da bir kundakçılık olayında olay yeri araştırma köpekleri uçakla nakledildi.

1921 :

- New York Herald gazetesi Paris baskısında, Kanada – Winnipeg'de havadan polis takibi gerçekleştiği yazıldı.
- İngiltere Hükümeti, savaştan kalan R33 ve R36 model uçakların büyük halk kitlelerinin katıldığı olaylarda havadan trafik kontrolü yapılmasında kullanılmasına onay verdi.

1923 :

- Londra polisi, Epsom'daki Derby Day yarışı mitinglerinde havadan trafik kontrolü için Vickers Vulcan modeli uçak kullanmayı planladı.

1924 :

İngiltere Epsom Yarışı mitinginde trafik kontrolü için ipe bağlanmış gözlem balonundan faydalanıldı.

1926 :

- Amerikan Sahil Güvenlik Teşkilatı kendi sahip olduğu filosuyla havacılık faaliyetlerine başladı.
- İngiltere Lancashire'de, ilk olarak bir polis memuru kendi kullandığı uçakla bir mahkumu transfer etti.

1927 :

Avustralya Queensland'da polis, takip sonucu yakalanan suçlular için bir araştırma ekibini Qantas DH50 tipi bir uçakla nakletti.

1928 :

- A.B.D. Philadelphia'da polis havacıların eğitimine başlandı.
- Kanada Güney Manitoba'da, bir olaydaki araştırmalara destek vermek için uçak kullanıldı.

1929 :

- Los Angeles Polisi, uçak sahibi sivil gönüllülerden oluşan part-time bir havacılık birimi kurdu.
- New York'ta gönüllülerden oluşan ve 11 yıldır görev yapan birimin yerine, polis teşkilatı resmi olarak kendi uçaklarından oluşan havacılık birimini kurdu.

1930 :

Arjantin, havacılığı polisiye amaçlı kullanmaya başladığını açıkladı.

1931 :

- Panama polis havacılık birimini kurdu.

- Redwing Aircraft adında küçük bir havacılık şirketi, İngiliz Scotland Yard polis teşkilatı için havacılık birimi oluşumu önerdi. İlk etapta bu teklif reddedildi ama ilerleyen senelerde teklifler hep yenilendi.

1932 :

- Londra Polisi, Epsom'daki Derby Day yarışları kapsamında havadan trafik kontrolü uçuşlarını tekrar yaptı. Bu uçuşlarda polisiye amaçlı olarak ilk kez helikopter denilebilecek bir model kullanıldı: Cierva Autogiro.

- İngiltere Leicestershire polisi, soygun vs. yapıp kaçan suçluları takip etmek ve yakalamak için bir uçak aldı. Bu, İngiltere'da bu amaçla yapılan ilk polisiye havacılık faaliyeti oldu.

1933 :

İngiltere'de bu yılda özellikle trafik kontrollerinde kullanılmak üzere polis teşkilatları uçaklar kullandı.

1934 :

- İngiltere Liverpool ve Southport polis teşkilatları havacılık eğitim faaliyetlerine başladı.

- Joseph Lock adında bir polis memuru, İngiltere'de operasyonel anlamda pilotluk yapan ilk resmi polis oldu.

1935 :

- Fransa bu konuda küçük denemeler yapmaya başladı.

- Almanya'da Nazi rejimi de bazı polis teşkilatlarında havacılık birimleri kurduğunu ilan etti.

1936 :

Kanada polisi havacılık denemeleri yapmaya başladı.

1937 :

Bir önceki yıl denemelere başlayan Kanada polisi, 4 adet uçak alarak havacılık birimini resmen kurdu.

1938 :

- Kanada polisi ilk su üzerine inebilen uçağını aldı.
- Ekonomik kriz ve uçakların iyice eskimesi nedeniyle, New York polisi havacılık birimini feshetti.
- Avusturya polisi havacılık birimi, Alman Nazi rejimiyle işbirliğine gitti.

1939 :

- New York polisi havacılık birimini tekrar kurdu.
- Philadelphia polisi havadan trafik kontrolüne başladı.

1943 :

Amerikan Sahil Güvenlik Teşkilatı, helikopterleri denemeye başladı. Bu tarihten itibaren artık helikopterler polis havacılığının belkemiği olmaya başladı.

1946 :

İngiltere Norfolk'da ilk kez Sikorsky S-51 tipi helikopter bir çete operasyonunda kullanıldı.

1947 :

- Yine İngiltere Norfolk'da ilk kez bir kaçağı yakalamak için helikopter kullanıldı.
- A.B.D. California'da yine ilk kez bir helikopter bir orman yangınında kullanıldı.

1948 :

- Çek Hükümeti, savaştan kalma bir Avia VR-3 helikopterini polis teşkilatının kullanımına verdi.
- New York polisi, ilk etkili helikopterlerini tanıttı: Bell 47D.

1953 :

- Fransa Jandarması, Hiller helikopterleri ile denemelere başladı.
- Tayland sınır polisi, Hiller helikopterlerinden oluşan filosunu kurdu.

1954 :

İngiltere Lancashire’da ilk kez bir polis helikopteri önceden planlanmış bir şekilde trafik kontrolünde kullanıldı.

1955 :

- Avusturya Polisi, havacılık birimini yeniden yapılandırmak için yeni hafif uçaklar aldı.
- Almanya Sınır Polisi, helikopter birimini kurdu.
- Fransa Jandarması, helikopter birimini resmi olarak kurdu.
- İngiltere’de, British European Airways Helicopters firmasıyla, polis teşkilatına destek olması amacıyla uzun süreli bir anlaşma yapıldı.

1956 :

- İngiltere Bristol ve Cambridge şehirlerinde, bir televizyon kanalı ile bir havacılık şirketi, polisiye amaçlı kullanım için helikoptere takılabilen canlı yayın kameralarını denediler.
- İngiltere’de bir çok büyük şehirde havadan trafik kontrollerine ağırlık verilmeye başlandı.

1958 :

Hong Kong hükümeti polisiye görevlerde kullanılmak üzere helikopter satın aldı.

1959 :

Japon Polis Teşkilatı helikopterlerden aktif olarak faydalanmaya başladı.

1963 :

İspanya Polis Teşkilatı, Agusta-Bell modeli helikopterlerle rutin trafik kontrollerine başladı.

1964 :

İsveç, Polis Havacılık Birimini kurdu.

1965 :

Bahreyn Polis Teşkilatı, havacılık birimini kurdu.

1966 :

Los Angeles Şerif Departmanı, havadan devriye programı kapsamında Hughes helikopter firmasıyla anlaşma yaptı.

1967 :

Tokyo'da Alouette modeli helikopterler kullanılmaya başlandı.

1968 :

İngiltere'de terör olaylarına karşı da polis helikopterlerinden faydalanılmaya başlandı.

1970 :

Londra Metropolitan Polisi, acil helikopter kullanım planını, kayıp bir çocuğun bulunması için başlattı. Bu noktadan sonra helikopter kullanımı daha da gelişti.

1972 :

- Brezilya Sao Paulo'da 31 katlı bir binanın çatısından 450 kişi helikopterle kurtarıldı.
- Malta, Polis Havacılık Birimini kurdu.

1973 :

- Kolombiya Bogota'da trafik kontrolü yapan bir helikopter, 40 katlı bir binadaki yangını fark etti ve 500 kişiyi binanın çatısından taşıyarak kurtardı.
- Yine Brezilya Sao Paulo'da 25 katlı bin binanın çatısından 100 kişi taşınarak kurtarıldı. Bir önceki sene olan olayla beraber bu olaydan sonra, Brezilya Hükümeti bundan sonra yapılan çok katlı binaların çatılarının helikopterlerin inişine müsait bir şekilde ve sağlamlıkta yapılması zorunluluğu getirdi.

1974 :
Katar, Polis Havacılık Birimini kurdu.

1976 :
- Bir önceki sene kurulumuna başlanan Umman Kraliyet Polisi havacılık birimi, bu yıl faaliyetlerine başladı.
- Sudan, Polisi havacılık birimini kurdu.

1981 :
Türk Polis Teşkilatı havacılık birimi kuruldu⁵

1988 :
Ürdün, Polis Havacılık birimini kurdu.

1995 :
Yunanistan Polisi havacılık birimini oluşturdu.

1998 :
Avrupa Birliği üye ülke polis teşkilatları havacılık birimlerinden oluşan Avrupa Polis Havacılık Konferansı (PACE) kuruldu.

⁵“Polis Hizmetlerinde Havacılığın Önemi”, *Polis Havacılık Dergisi*, Nisan 1999, s.6.

Artık bu tarihten itibaren, tüm dünyada polis teşkilatları maddi olanakları elverdiği ölçüde havacılık birimlerini kurmaya başladı ve yine maddi imkanları doğrultusunda yeni teknolojileri kullanarak verimliliklerini artırmaya başladılar. Şu an dünyada polis havacılığının en etkin olarak kullanan ülke A.B.D. olarak görülmektedir. Bunu doğal olarak Avrupa ve zengin Uzakdoğu ülkeleri takip etmektedirler.

IV. HELİKOPTERLERİN TARİHİ GELİŞİMİ

Havacılık denilince akla önce uçaklar sonra helikopterler gelir. Ancak Polis Havacılığı dendiğinde ise birinci sırada helikopterler vardır. Bu yüzden Polis Havacılığının tarihçesinden sonra helikopterlerin tarihi gelişimine kısaca bir göz atalım.

Uçmak, çağlar boyunca insanoğlunun en büyük düşlerinden biri olmuştur. 20. yüzyıla birlikte bu düş gerçekleşmiş ve hızla gelişen teknolojilerin ürünü olan hava araçları sayesinde uçmak, bir tutku olmanın ötesine geçerek bir ulaşım yolu haline gelmiştir. Yere dik doğrultuda havalanmayı olanaklı kılan “döner kanatlı hava araçları” üzerinde yapılan çalışmalar, zannedildiğinin aksine, sabit kanatlı uçaklar üzerinde yapılanlardan çok daha eskilere dayanır.

Bir eksen etrafında dönen yüzeyler üzerinde bağıl hız sağlanarak aerodinamik taşıma meydana getirilmesi fikri, uzun yıllar süren çalışmalarla bugünkü seviyesine ulaşmıştır. 1493 yılında Leonardo da Vinci “spiral kanat” fikrini ortaya atmıştır. Hakkında somut kanıtlar olan ilk döner kanatlı araç, 1784’te iki Fransız sanatçı Launoy ve Bienvenu tarafından yapılmıştır.

Yaklaşık bir yüzyıl sonra yere dik doğrultuda uçan araç çizimleri ve az çok uçabilen modellerin yapımı hız kazandı. 1842’de İngiltere’de W.H.Philips, pal⁶ uçlarından itkili bir helikopter modeli geliştirmiş, bir yıl sonra da İngiliz Havacılığının öncüsü Sir George Cayley “hava arabası” adını verdiği, üst üste dönen(co-axial) iki çift rotorlu bir araç düşünmüş, fakat uygun bir güç sistemi bulamadığı için aracını uçuramamıştı. O zamanlar var olan buhar makinalarının güç ağırlık oranı bu uçuş için yeterli olmaktan çok uzaktı. Halbuki bu üst üste iki pervaneli helikopter modelleri 20. yüzyılın sonlarında helikopter teknolojisinde oldukça önemli bir yer edinmişlerdir. Bright (1861), Caster (1878) ve Alman Achenbach’ın (1874) buhar jeti itmeli araçları, sadece uçuş ile zıplama arası bazı hareketler yapabiliyordu. Bu dönemin en başarılı kişilerinden biri, eş eksenli iki rotora⁷ sahip helikopterini 13 metre havalandırmayı başaran Enrico Forlanini’ydi. Gösteri 1877’de resmi olarak İtalya’nın Milano kentinde yapıldı. Yine aynı dönemde Fransa’da Gustave de Panton d’Amecort, değişik modellerde bir çok helikopter uçurdu.

Spiral ve kanat anlamına gelen iki kelime “heli” ve “pteron”un birleştirilerek bu yeni hava aracına adı oluşturuldu: HELİKOPTERES.

Gerçek anlamda bir helikopterin geliştirilmesi için daha çok çalışılması gerekiyordu. Louis ve Jacques Brequet’in, hocaları Profesör Charles Richet’le birlikte yaptıkları helikopter, 29 Eylül 1907’de Fransa Douai’de uçuruldu. Araç yerden sadece 60 cm. yüksekliğinde ve kumanda edilemez durumda olduğu için ancak yerdeki dört kişinin yardımıyla kararlı bir durumda kalabilmişti. Bu araç tam anlamıyla bir serbest uçuş gerçekleştirememiş olsa da, içinde bir pilot ile yerden dikine yükselen ilk hava aracı olmuştur. Lisieux şehrinde bir bisiklet yapımcısı olan Poul Cournu 250 kg. ağırlığında 6 metre çapında iki rotorlu bir helikopter üretti. Bu araç 13 Kasım 1907 yılında yerden 30 cm yükselerek 20 saniye kadar havada kalmayı başardı.

⁶ Pervanenin her bir kanadına verilen ad.

⁷ Pervane.

Aynı yıllarda Fransa'ya ziyarete gelen genç Igor İvonoviç Sikorsky, aldığı 25 beygirlik üç silindirli Anzani motoru ile ülkesi Rusya'ya döndüğü zaman eş eksenli, iki rotorlu ilk helikopterini yaptı. Uçuş için fazla ağır olan bu aracın havalanamaması sonucunda ilgisini sabit kanatlara çevirdi. 18 Aralık 1922'de Dr. George de Bothezat A.B.D. ordusu tarafından desteklenen altı palli, dört rotorlu ve uçan ahtapota benzeyen helikopteri yere dik havalandırarak 1 ila 3 metre arasında 1 dakika 42 saniye uçurmayı başardı. Bu bir bakıma ilk pilot kontrollü düz uçuş idi. 8 Ekim 1930'da İtalyan Mühendis Corradino D'Ascanio'nun geliştirdiği eş eksenli çift rotorlu helikopter, yükseklik ve uçuş süresi rekorları kırdı. 18 metre yüksekliğe ulaşabilen bu helikopter, oldukça kararlı ve kumanda edilebilir bir uçuşla 1078 metre uçarak 8 dakika 45 saniye havada kalmayı başardı.

Aynı yıllarda Sovyetler Birliği M.L.Mil liderliğindeki bir ekibin çalışmasıyla test pilotu Cheromukhin TSAG 1 helikopterini uçurmayı başardı. Bu helikopter 1932'de 605 metre yüksekliğe ulaşarak helikopterle yükselme rekorunun 30 kat üzerine çıkmış oldu.

Yine aynı yıllarda Almanlar Focke Achgelis Fa 61 helikopterini geliştirdiler. 160 beygirlik Siemens-halske SH 14 motoruyla döndürülen, yan yana iki palli, çift rotorlu olan bu helikopter pallere uygulanan hücum açısı kontrolü ile ileri geri ve yana uçuşu gerçekleştirebiliyordu ve 230 km. menzil, 1 saat 20 dakika uçuş süresi, 112,5 km/saat hız değerlerine ulaştı.

1939'da Igor Sikorsky uçurduğu VS-300 helikopterini kendisi kullanıyordu ve böylece 30 yıl sonra helikopter hayalini gerçekleştirmiş oldu. Bu gün kullanılan şekliyle tek ana rotor ve kuyruk rotoru sistemini geliştiren Igor Sikorsky, helikopter alanında önemli bir adımı başlatmış oldu.

İkinci Dünya Savaşı sırasında Almanlar iki kişilik F1282 Kolibri helikopterini, deniz kuvvetlerinde gözetleme amacıyla kullandılar. Bu helikopter iç içe ters yönde dönen (synocopter) rotor sistemine sahip idi.

Igor Sikorsky'nin VS300 ile ulaştığı başarı, A.B.D.'de helikoptere duyulan ilginin daha da canlanmasına yol açtı. A.B.D. silahlı kuvvetleri, Vought-Sikorsky firmasına XR-4 prototipini ısmarladı. 13 Ocak 1942'de XR-4 sadece 20 saatlik test uçuşundan sonra Connecticut'tan Ohio'ya 110 km.lik uçuşu 11 aşamada ve ortalama 90 km/saat hızla gerçekleştirdi. Bu buluş o yıllarda geniş bir uygulama alanı bulamadı ama 21. yüzyıl helikopterlerinde kullanılacak olan yapay zekalı aktif rotor kontrol sistemlerinin temelini oluşturdu.

Ülkemizde ise helikopter teknolojisi kazandırılması konusunda yapılan ilk girişim 60'ların sonlarında olmuştur. Devlet Planlama Teşkilatınca İstanbul Teknik Üniversitesinden ülkemizde helikopter sanayinin kurulması yönünde bir fizibilite çalışması talep edilmişti. Sırasıyla İtalya, Fransa ve A.B.D.'de tetkikler yapıldı. Farklı helikopter üretimleri araştırıldı. Helikopterlerin işleyişleri, uçuş mekaniği ve performansları ile ilgili çeşitli kaynaklar da Türkiye'ye getirildi. Bu çalışmalar sonunda ülkemizde bir helikopter sanayi kurulmasıyla ilgili ayrıntılı bir rapor hazırlanarak DPT'ye sunuldu. Bu raporda helikopter teknolojisinin o zaman ulaştığı seviye, ülkemizde geliştirilebilecek yatırımın çerçevesi ve hacmi, lisans altında bir üretimle yapılabilecek parçalar ve dışarıdan gelecek aksamlar, kalem kalem belirtildi. Lisans altında üretime başlanarak beş senede dış piyasayla rekabet edecek seviyeye gelinebileceği de yine bu raporda ortaya konuldu. Helikopter teknolojileri, Türkiye'de helikopter sanayi kurulması ve özel sektör katılımları konularında biz dizi seminer ve

toplantılar düzenlendi. Fizibilite çalışmaları olumlu gözükmesine rağmen lisans altında helikopter üretimi ne yazıkki gereken ilgiyi o sıralarda görmedi.

Günümüzde lisans altında üretim ve ortak üretim projeleri hala güncelliğini korumaktadır. Yine TAI'de helikopter montaj ve parça üretimi yapılmaktadır ve milli menfaatler açısından helikopter imalatını Türkiye'nin kendisinin gerçekleştirmesi gerektiği düşünülmektedir.⁸

İkinci Bölüm

POLİS HAVACILIĞININ FAYDA MALİYET ANALİZLERİ ÜZERİNE YAPILAN ÇALIŞMALAR

Etkin olarak 1940'ların ortasından beri Amerika, Avrupa ve Avustralya'daki ileri görüşlü teşkilatların, kanunların uygulanmasında helikopterlerin önemini fark etmelerine rağmen, helikopterin belirli bir teçhizat, organizasyon ve taktikle gerçek potansiyelinin fark edilerek kullanılması 1980'lerin ortalarını bulmaktadır. Hiçbir vasıtanın esnekliği, hareketliliği, psikolojik etkisi ve tepki hızı helikopterinki gibi olmadığından, günümüzde birçok teşkilat onun faydalarına inanmış ve yapılan masraflara değdiğini kabul etmiştir.

Modern polis teşkilatlarında herhangi bir helikoptere yüklenen görevler oldukça fazladır. Genel olarak trafik yoğunluğundan, silahlı soygunlara, keşfe, şüpheli araç ve yaya takibine, silahlı özel kuvvetlerin taşınmasına, toplumsal olay kontrolüne, suçlu transferine ve komuta-kontrol-iletişim görevlerine kadar her şey ona yüklenmiştir. Ayrıca bir çok helikopter ikincil olarak da acil tıbbi servis ve/veya arama-kurtarma görevini de üstlenmiştir.

Helikopterin en önemli avantajı; görevli kişiye bazı alan ve durumlar hakkında yerden elde edemeyeceği görüş ve kontrolü sağlamasıdır. Doğru muhabere teçhizatı ile yer ekiplerini etkin bir şekilde yönlendirir. Bununla beraber, havada bir komuta ekibinin bulunması, uğraşılması güç bir olay karşısında acil servislerin yönlendirilmesinde kaçınılmaz bir yardımdır.

⁸ “Helikopterlerin Tarihi Gelişimi”, *Polis Havacılık Dergisi*, Nisan 1999, ss.38-39.

Şu anda bile birçok teşkilat helikoptere sahip olmayıp, bazı teşkilat yöneticileri hala hava desteğine ikna edilmiş değildirlir. Fakat artık pek çoğu “helikopter ne kadar tutar?” diye sormak yerine “helikopterin faydası nedir?” diye sormaktadırlar.

İlk soruya doğru cevap bulmak çok zordur. Çünkü hava taşıtı ve teçhizatı oldukça geniş bir pazarlama alanına sahiptir. Bununla beraber hava taşıtının yeni veya kullanılmış olması ve alıcı ile satıcı arasındaki pazarlık ilişkisi de fiyatların belirlenmesinde rol oynar. Küçük tip bir helikopterin maliyeti bile oldukça yüksek olabilir. Tam teçhizatlı, telsiz sistemli, arama ışıklı, megafonlu, kızıl ötesi video kameralı, çift motorlu bir helikopter A.B.D.’de 5 milyon dolar tutarken, iki koltuklu, piston motorlu, polis bandı telsizli, arama ışıklı yeni bir helikopter yine A.B.D.’de 100-150 bin dolar civarından başlamaktadır. Kullanım ve idame masrafları da eklendiğinde, toplam tutar bazı polis teşkilatlarının yıllık bütçesine eşdeğer olabilir. Helikopterlerin değeri, hangi görevlerde ne kadar önem kazandığı ve ne kadar etkin bir şekilde bunu başarabildiğine göre değerlendirilmelidir.

Helikopterin faydası konusunda ise; en basit helikopter bile havadan görüş kabiliyeti sağlar. Fakat onun yapabilecekleri konusunda bu sadece bir başlangıç noktasıdır. Helikopterin faydaları, özel görev teçhizatıyla arttırılabilir. Öncelik gözleme verilecekse, gözetleme ve maksimum muhabere teçhizatına önem verilmelidir. Günümüzde bir çok helikopter termal görüntüleyici taşımaktadırlar. Genellikle kızıl ötesi görüş üniteleri (FLIR) olarak bilinen bu kameralar, madde sıcaklığına göre görüş sağlamaktadır. Gündüz veya tamamen karanlık olan ortamda çalışırlar ve siste de kullanılabilirler. Helikopter için diğer gerekli olan şey de iletişimidir. Ekip yerdeki görevlilerle, itfaiye ve ambulans servisleriyle, kendi aralarında ve hem sivil hem de askeri hava trafikleri ile konuşabilmelidir. Ayrıca helikopterin acil tıbbi müdahalelerde, arama-kurtarma konularında yaygın bir görev alması önem arz eder. Bu tip görevler helikopter için tehlike doğurabilecek, bölgelere iniş kalkış yapmayı gerektirebilir. Bu da hava taşıtının büyüklüğü, ağırlığı, performansı ve maliyeti gibi konuları göz önünde bulundurmaya ve eğitim zorunluluğunu getirir.

Helikopterlerin, daha geniş olarak ifade edersek hava araçlarının, polisiye anlamda faydaları ile ilgili bilimsel çalışmalar elbette yapılmıştır. Bu çalışmalardan bazılarında aşağıda yer verilerek konunun daha da somutlaştırılmasına çalışılacaktır. Söz konusu bu çalışmalar bire bir tercüme olmayıp, konunun iyi anlaşılmasına yarayan kısımları, polis havacılık teşkilatında yaklaşık 14 yıllık bir tecrübe ve birikimlerimden doğan yorumlarım da eklenerek incelenmiştir.

I- MALİYET-FAYDA ANALİZLERİ HAKKINDA BİLGİ⁹

Kamusal hizmetlerin etkin bir şekilde gerçekleştirilmesi bakımından üstlenilmiş olan yükümlülüklerin sağlıklı bir şekilde yerine getirilmesinde yararlanılan tekniklerden birisi de maliyet-fayda analizleridir. Maliyet-fayda analizleri, kamu tarafından üstlenilmiş olan programların yerine getirilmesinde, en düşük maliyetli bileşimin belirlenmesiyle ilgili bir tekniktir. Maliyet-fayda analizleri, belirli harcamaların yapılmasına karar vermeden önce, sosyal faydanın sosyal maliyetle dengelenmesine ağırlık veren bir uygulamadır. Maliyet-fayda analizi ile ilgili kantitatif usullerin kamu hizmetlerine uygulanması amaçlanmaktadır.

⁹ A.Akdoğan, a.g.e., ss. 92-94.

Bununla birlikte, kamu hizmetlerinin özellikle toplumsal nitelikte olanları ile bazı yarı toplumsal mal ve hizmetler bakımından bu analizlerin yapılmasının yeterince etkin olarak gerçekleştirilmesi mümkün olmamaktadır. Özellikle, piyasa fiyatının uygulanmadığı faaliyetlerle ilgili alanlarda ve sosyal maliyet ve fayda hesaplamalarında, uygulama girişimleri yeni olup, ulaşım alanında (metro, köprü, liman, havaalanı gibi) yapılan uygulamalar yanında, şehir planlaması, sağlık hizmetlerinin gerçekleştirilmesi gibi konularda da bu analiz metodundan yararlanılması yoluna gidildiği görülmektedir. Teorik olarak, maliyet-fayda analizi, harcamaların her çeşidine uygulanabilmektedir. Uygulamada ise, özellikle bazı projelerin maliyet-fayda analizi yoluyla değerlendirilmesi, daha olumlu sonuçlar elde edilebilmesi açısından yararlı olmaktadır. Maliyet-fayda hesaplamasında üç aşama dikkati çekmektedir. Bunlardan birincisi; göz önüne alınan kalemlerin maliyet ve faydalarının listelenmesi, ikincisi; bunlara değer biçilmesi, üçüncüsü ise; projelerin birbirleriyle kıyaslanması suretiyle ve toplam maliyet ve faydaları dikkate alınarak sayılarının azaltılmasıdır. Kamu harcamalarının planlanmasında, özel harcamaların planlanmasından farklı olan husus, özel hesaplamalarda ihmal edilen sosyal fayda ve maliyetlerin göz önünde bulundurulması ve bunlara değer biçilmesine çalışılmasıdır. Kamu harcamalarının planlanmasında, ideal olanı, tüm maliyet ve faydaların aynı esasa göre belirlenmiş olması ve aynı hesaplama metod ve terimlerini kapsamaları olup, böyle bir uygulama, alternatifler arasında anlamlı karşılaştırmalar yapılmasına olanak sağlayacaktır. Kuşkusuz, bu bakımdan verilerin homojenliği ve kıyaslanabilir olmasının uygulama açısından fonksiyonu büyüktür.

Kamu harcamalarının, tüm ekonomi içerisindeki ilişkileri dikkate alınmak suretiyle incelemeler yapılabilir. Yukarıda da belirtildiği üzere, toplam kamu harcamalarının, milli gelirin bir oranı olarak gelişimi dikkate alınmak suretiyle incelemeler yapılabilir. Ancak, bu incelemeler, önemli genellemeler yapılmasını zorunlu kılar. Kamu harcamaları, transferler ve yardımlar şeklinde gerçekleştirilebileceği gibi bir kısım kaynakların kamu kullanımına alınması sonucunu yaratırlar. Kamu faaliyetleri, genel standart yaşam düzeyinin yükseltilmesi bakımından yapılan önemli faaliyetler üzerine yoğunlaşabilmektedir. Eğitim, sağlık, konut ve ulaşım üzerinde ağırlıkla durulması yoluna gidilebilmektedir. Standartların gözden geçirilmesi ve yukarıya doğru yükseltilmesi yönündeki çabalar, siyasi mekanizma üzerinde etkili olmaktadır. GÜdülen sosyo-ekonomik amaçlara ulaşılabilmesi bakımından, devletin müdahaleleri ve sosyal-ekonomik kurumları ile yaptığı uygulamalar günümüzde büyük bir önem taşımaktadır. Kamu ihtiyaçları ve kaynakları arasında, rasyonel bir ilişkinin kurulması çabası, bu bakımdan kullanılabilir modern teknik ve yöntemlerin araştırılmasını ve bunlardan yararlanılmasını zorunlu kılmaktadır.

Sunulan kamu hizmetlerinin maliyetlerinin, makro yada mikro büyüklükler itibarıyla dikkate alınması, özellikle bölünebilir nitelikteki kamu hizmetlerinin düzeyinin ve kalitesinin yükseltilmesi yönündeki istek ve buna bağlı olarak yapılan girişimler, yeni kamu gelirlerinin sağlanması yanında, etkin bir kontrol ve denetimi zorunlu kılmaktadır.

Özellikle son yıllarda, kamu sektörü itibarıyla öngörülen harcamaların belirlenmesi, planlanması ve bütçelenmesi bakımından geleneksel bütçe tekniğinin değişime uğradığı, yani uygulama alanlarının geliştirildiği görülmektedir. Kamu harcamalarının planlanmasında etkinliğin sağlanması amacıyla yönelik olarak yapılan bu çalışmalar halen sürdürülmektedir. Bu amaçla maliyet ve fayda analizlerinden ve ilgili tekniklerden büyük ölçüde yararlanılmaktadır. Harcamalar, kabul edilen önceliklere göre verilen kararlara ve ihtiyaçlara göre planlanmak durumundadır. Geçmişte bu gibi kararlar, genellikle, güdülen amaçlar, maliyetler ve kamu harcamalarının etkilerinin ekonomik açıdan sonuçlarının küçük çapta analizi ile verilmekte idi. Etkinliğin belirlenmesi bakımından esas güçlük, bir kısım kamu

hizmetlerinin, daha önce de açıklandığı üzere piyasa konusu olmamalarından kaynaklanmaktadır. Yukarıda da açıklandığı üzere maliyet-fayda analizleri, kamu hizmetlerinin parasal değerleri ile ilgilenmeyi amaçlamakta olup, ancak bunun yaklaşım yöntemleri ile sınırlı ölçüde yapılabilmesi olanağı bulunabilmektedir. Bununla birlikte, ulaşım planlaması gibi alanlar bakımından maliyet-fayda analizinin önemli bir araç olmasına karşın, diğer bazı durumlarda da yöntemin uygulanması aşırı ölçüde karmaşık problemlere neden olabilmektedir. Toplum sağlığı, eğitim, konut, şehir planlaması, arazi ıslahı, havaalanı inşası, sanayi planlaması, araştırma ve geliştirme, milli savunma gibi alanlarda, bu anlamda çeşitli çalışmalar yapılmaktadır. Söz konusu faaliyetler açısından maliyet ve faydaların bir ölçüde de olsa ifadesi olanağı bulunmakla birlikte, genel olarak, kamu faaliyetlerinin maliyet ve faydaları itibarıyla değerlendirilmesi önemli bir problem durumundadır.

Maliyet ve faydanın çeşitli tipleri vardır. Gerçek veya parasal olarak ortaya çıkabilecek maliyet ve faydalar, direkt veya indirekt, maddi veya maddi olmayan, nihai veya ortalama, içsel veya dışsal olabilir. Fayda-maliyet kavramlarına bakış açılarının farklı olabileceği göz önünde bulundurularak yaklaşım biçiminin belirlenmesi gerekir. Ayrıca, hizmetin faydalarının neler olduğuna, hangi fayda çeşitlerinin hesaba katılacağına karar vermek yanında, faydalarının, değerlerinin nasıl ölçüleceği sorunlarının da çözümlenmesi gereği vardır. Aynı durum maliyetlerin belirlenmesi ve ölçülmesi açısından da söz konusudur.

II- POLİS TEŞKİLATLARINDA HELİKOPTERLERİN KULLANIMI: GEREKİLİK Mİ YOKSA İSRAF MI¹⁰

Polis teşkilatları tarih boyunca kamu güvenliğini sağlamak ve suçlularla mücadele etmek amacıyla kabiliyetlerini artırmak için teknolojik gelişmeleri yakından takip ederek birçoğunu da kullanmışlardır. Bu gelişmeler özellikle ulaşım araçları ve iletişim imkanları üzerinde yoğunlaşmıştır. Ulaşım alanında en son teknoloji olarak havacılık faaliyetleri, özellikle helikopterler polis teşkilatlarının vazgeçilmez araçları olmuşlardır.

Bu yeni teknolojik gelişmeyle birlikte, polis teşkilatlarında bunun önceliği konusunda tereddütler oluşmuş ve tartışmalar yapılmıştır. Mali sınırlamalar altında olan bu teşkilatlar, doğal olarak bu konuda harcama yapmaya değil değmeyeceği konusunda seçim yapıp karar vermek zorunda kalmışlardır. Çünkü bilindiği gibi havacılık faaliyetleri oldukça pahalı bir sektör durumundadır. Bu çalışmanın amacı da; helikopter alımı ve kullanımının yapılan masraflara göre değil değmeyeceği konusunda bilgi sahibi olunmaya çalışılmasıdır.

Bir polis teşkilatının helikopter almaya karar vermesi konusunda düşünmesi gereken birçok faktör vardır. Burada bu çalışmanın 4 bölümü alınıp incelenmiştir. A) Helikopterlerin potansiyel faydaları, B) Helikopter kullanımındaki harcamaların değerlendirilmesi, C) Fayda maliyet analizi, D) Sonuç ve tavsiyeler.

A- HELİKOPTERLERİN POTANSİYEL FAYDALARI:

Helikopterlerin polisiye işlerde kullanılabilmesi bir çok alan vardır. Bu faaliyetler, polis helikopterlerinin potansiyel faydalarını saptamada yardımcı olabilirler. Bu çeşitli

¹⁰ Geoffrey P. Alpert, John MacDonald ve Angela Gover, "The Use Of Helicopters in Policing; Necessity or Waste" <http://www.alea.org/members/restricted/studies/pdf/SoCarolina.pdf> (20 Nisan 2009)

faaliyetler 4 başlık altında toplanabilir: (1) acil durumlara müdahale; (2) devriyeler; (3) yer birliklerine destek ve (4) yüksek hızlı araç vs. takipleri. Örneğin bir acil müdahale olayında, kazazedeye tıbbi yardımın yanı sıra, arama ve kurtarma faaliyeti de bir o kadar önemli olmaktadır. Hele olay karadan ulaşımın çok güç veya imkansız olduğu durumlarda bu çok daha önemli hale gelmektedir. Helikopterler ayrıca deprem, sel, yangın ve diğer afetlerde de mağdurlara yardım amacıyla kullanılmaktadır. Bazı polis teşkilatları, helikopterlerini bu amaçlarla da kullanmaktadırlar. Ancak bunun için helikopterlerin bu amaca uygun büyüklükte ve özellikte olması gerekmektedir. Baltimore (A.B.D.) Şehri polis biriminin sahip olduğu Schweizer 300-C tipi küçük bir helikopter elbette bu işin kurtarma kısmı için uygun değil ama arama kısmında kullanılabilir. Bunun yanında Maryland ve Delaware de olduğu gibi eyalet polis teşkilatlarının sahip olduğu Bell Jet Ranger tipi helikopterlerle kurtarma görevleri de rahatlıkla yapılabilir.

Doğal afet ve kazalardaki yardımların ötesinde polis helikopterlerinin asıl görevleri devriye uçuşlarıdır. Bu uçuşlardaki amaç suç ve suçluların tespit edilmesine, takibine ve yakalanmasına yardımcı olmak ve suçun önlenmesine ilişkin caydırıcı bir rol oynamaktır. Suçun önlenerek azaltılması ile ilgili olarak, Amerikan Milli Adalet Enstitüsünce yaptırılan bir araştırmada, suç oranının yüksek olduğu Tennessee eyaletinin Nashville bölgesinde polis helikopterlerinin kullanımına başlanılmasından sonra soygun olaylarında belirli bir azalma görüldüğü tespit edilmiştir. Bu çalışma 12 günlük bir süre içinde yapılmış ve ilerleyen zamanlarda tekrarlandığında yine aynı sonucu vermiştir. Buna ek olarak yine A.B.D. Ohio Eyaleti Columbus Şehrinde yapılan çalışmada da yoğun hava devriyesinin hedeflenen alanlarda suç oranlarını azalttığı görülmüştür. Bu araştırmalar polis helikopterlerinin suçların azaltılmasında caydırıcı bir rolü olduğunu kanıtlamıştır. Helikopterlerin caydırıcı etkisinin yanında, yer birliklerine nazaran geniş bir görüş açısı olduğundan çok daha geniş alanlarda devriye hizmeti görebilmeleridir.

Helikopterlerin yer birliklerini yönlendirmeleri de çok önemlidir. Örneğin, uyuşturucu operasyonlarında, şüphelileri izlemeye, çevresel araştırma ve incelemelerde yerdeki görevlilere gözetleme ve izleme hususlarında önemli desteği olmaktadır. Helikopter desteği ayrıca zor durumda olan ve yardım isteyen yer görevlilerine yönlendirme veya rakiplerine/düşmanlarına karşı üstünlük sağlama konularında da oldukça işe yaramaktadır. Metro-Dade Polis Helikopter birimi de, özellikle karanlık gece şartlarında helikoptere monte edilmiş olan spot ışıklar sayesinde yerdeki birimlerin arama yapmalarına oldukça destek

verildiğini ifade etmiştir. Helikopterdeki pilot veya gözlemcinin, yer birliklerine suçluların kaçış yönleri, trafik veya çevresel faktörlerin durumu, ve yer birliklerinin konumları hakkında sağladıkları bilgiler önemli avantajlar sağlamaktadır. Yapılan ihbarlar neticesinde olay yerine hızlı bir şekilde ulaşılabilmesi de önemli bir avantajdır.

Helikopterin yüksek süratinin ve ulaşım kolaylığının bir avantajı da özellikle araçla kaçmakta olan şüphelilerin takibi olaylarında ortaya çıkmaktadır. Bu tür olaylarda birden fazla araç (şüpheli ve polis arabaları) aşırı ve tehlikeli süratlerde seyir etmektedirler. Bu takiplerde polis teşkilatları gerçekten kendileri ve çevredekiler açısından önemli tehlikelerle yüzyüze gelmektedirler. Örneğin Ulusal Otoyol Trafik Güvenliği İdaresinin, 1994 yılında 388 adet takip vakasının ölümle sonuçlandığına dair raporu bulunmaktadır. Ayrıca büyük polis teşkilatlarının (501 ila 2500 kadar personeli olan) yüzde 49'u, bu takip olaylarının sonuçlarıyla ilgili davalarla uğraşmaktadırlar. Takip olaylarında helikopterler araçları emniyetli bir şekilde ve gerektiğinde ellerindeki ekipmanlar sayesinde gizlice takip edebilirler. Böylece yerdeki görevlilere yerinde bilgiler verilip yönlendirme yapılarak, onların da fark edilmemelerini ve takip edilen araç durduğunda veya şüpheli araçtan indiğinde yakalanması sağlanabilmektedir. Baltimore ve Metro-Dade (Florida) şehirlerinde 1995-1996 yıllarında yapılan araştırmaya göre kaçan şüphelilerin yakalanıp tutuklanmalarında helikopter desteğinin faydası açıkça ifade edilmiştir. Bu çalışmada Metro-Dade polisi 43 takip olayı gerçekleştirmiş bunların %91'i tutuklama ile sonuçlanmıştır. Baltimore polisi ise 89 olayın %83'ünde tutuklama gerçekleştirmiştir. Helikopterlerin karıştığı takip olaylarında da kazalar olmakla beraber bu kazalardan hiçbiri ciddi yaralanmalarla sonuçlanmamıştır. Bu sonuçlar her iki polis teşkilatında da kaçan şüphelilerin takibinde helikopter kullanılmasının başarılı sonuçlar verdiğini göstermektedir. Aşağıdaki tabloda bu bilgiler daha da net gözlemlenebilmektedir:

BÖLGE	YIL	OLAY SAYISI	TUTUKLAMA	BAŞARI YÜZDESİ	KAZAYALA SONUÇLANMA
Baltimore	1995/1996	89	74	%83	0
Metro-Dade	1996	43	39	%91	12

Her iki birimde de çalıntı araç vakası en çok rastlanan olay olmuştur. Metro-Dade'de 21 olay (%49), Baltimore'da ise 38 olay (%51) çalıntı araçla ilgilidir. Bunun yanında ikinci sırada Metro-Dade'de 10 olayla (%23) ve Baltimore'da 9 olayla (%12) soygun vakaları gelmektedir.

Özet olarak, başta polis teşkilatları olmak üzere kanun uygulayıcı birimler, helikopterlerin çok yönlü faydalarından, görüş açılarından, hızlarından vs. faydalanabilmektedirler. Helikopterlerin çok yönlü faydaları, şüphelilerin takibi, aşırı hız yapan araçların tespiti, tehlikede olan vatandaşlara yardım edilmesi, yerdeki görevlilere bilgi ve destek sağlamanın sağlanabilmektedir. Ayrıca helikopterlerin arsa, cadde, bina üzeri, su üzeri gibi çok çeşitli yerlere inebilme kabiliyetleri de çok önemli olmaktadır. Helikopterdeki bir gözlemci memurun kuş bakışı görüş açısı elbette yerdeki bir görevlinin bakış açısından çok daha avantajlı durumdadır. Helikopterler, dar alanda meydana gelen olayları yönlendirmek için oldukça yavaş uçup havada asılı kalabildikleri gibi, destek ihtiyacı olan bölgeye çok kısa sürede ulaşabilecek kadar da hızlı uçabilmektedirler.

B- HELİKOPTERLERİN POTANSİYEL MALİYETLERİ:

Yukarıda anlatılanların da gösterdiği gibi, helikopterler polis teşkilatlarına faydalı olmaktadır. Bununla birlikte helikopter kullanımının direk veya dolaylı maliyetleri de bulunmaktadır. Bunlar basitçe; ilk alım maliyeti, bakım, yakıt, pilot ve diğer mürettebat maliyetleri olarak sıralanabilir. Örneğin 1995 yılında Delaware Eyalet Polisi bir Bell 407 helikopterini 1,8 milyon dolara almıştır. Genel olarak polis teşkilatlarının işine en çok yarayan

helikopterlerin fiyatları 500 bin dolarla 2 milyon dolar arasında değişmektedir. Helikopterin bakım masrafları da maliyetin önemli bir kısmını oluşturmaktadır. Çünkü bir hava aracının kaza yapması sonucu içindekilerin hayatta kalma şansı kara araçlarına göre oldukça azdır. Bu nedenle hava araçlarının bakımları hiç aksatılmadan ve titizlikle yapılmalıdır. Helikopterin muhafaza edileceği bir hangar ve emniyetli bir şekilde iniş kalkış yapabileceği bir alana da ihtiyaç duyulmaktadır. Bu konuda genelde teşkilatların kullandığı bir yöntem, var olan bir havaalanında bir yer kiralamak veya almaktır. Bunun avantajı, bu yerlerde genel havacılık emniyet tedbirlerinin alınmış olması, teknik imkanlara ve yakıt rahat ulaşılabilmesidir. Bir diğer harcama da pilot ve mürettebatların eğitilmesi ve sürekli eğitilmiş kalmalarının sağlanmasıdır. Yaklaşık olarak bir polis görevlisinin pilotluk eğitiminin saatlik maliyeti 30 dolar civarındadır. Pilot lisansı alabilmek için gerekli olan uçuş saati ise minimum 150 saattir. Yani yaklaşık bir polis görevlisinin pilot olarak yetiştirilmesi 4500 dolara mal olmaktadır. Ancak bu pilotun hemen tek başına polisiye uçuş görevlerine gönderilmesi söz konusu değildir. Bir müddet tecrübeli pilotların yanında da yetişmesi ve standart polis operasyon prosedürleri konusunda da eğitilmesi gerekmektedir. Bir diğer konu da yakıt masraflarıdır. Örneğin Baltimore Polisi havacılık birimi yaklaşık olarak her bir saatlik uçuş için 75 dolarlık yakıt harcamaktadırlar. Yine Metro-Dade polis havacılık biriminin sahip olduğu Bell Jet

Ranger tipi bir helikopterin (yukarıdaki resme benzer) bir saatlik tüm maliyeti yaklaşık 260 doları bulmaktadır. Görüldüğü gibi, helikopteri almak ve uçurabilmek için gerekli olan mürettebat, bakım, yakıt ve ayrıca sigorta maliyetleri göreceli olarak yüksek rakamlardır.

Helikopterlerin bir diğer dezavantajları da sesleridir. Helikopterler gürültülü araçlardır. Ayrıca pervaneleri oldukça yüksek miktarda rüzgar oluşmasına neden olurlar. Bu gürültü insanları rahatsız edebilir ve pervaneden kaynaklanan güçlü rüzgar, yere yakın uçulduğu zaman etraftaki serbest malzemelerin uçuşmasına ve birilerine veya bir yerlere çarparak zarar vermesine sebep olabilirler. Bu nedenlerle çok dikkatli olunmalı ve ayrıca vatandaşların da helikopter kullanımının faydaları konusunda ikna edilmesi gerekmektedir. Örneğin New York-Brooklyn'de oturan vatandaşlar, bir ara bölgelerinde uçan polis helikopterlerinin artması sonucu oluşan gürültüden rahatsız oldukları konusunda şikayette bulunmuşlardır. İnsanların evlerinin üzerindeki bir helikopterin gürültüsünden ne kadar rahatsız olabileceklerini tahmin etmek güç olmasa gerek. 1997 yılında Baltimore'de yapılan bir kamuoyu yoklamasına göre, katılımcıların büyük çoğunluğu (%81) polis helikopterlerinin gürültü, ışık vs. sinden rahatsız olmadıklarını ifade etmişlerdir. Burada polis teşkilatının vatandaşlara bu işin faydaları ve gerekliliği konusundaki geri dönüşümünün yararlı olacağı düşünülebilir.

Helikopterlerin polisiye işlerde kullanılmasının bir dezavantajı da kaza riskidir. Helikopterlerin uçarken arıza yapma riski her zaman vardır. Bu arızaların bir kısmı helikopterin düşmesine, pilot, diğer mürettebat ve yerdeki görevliler ve/veya vatandaşların yaralanması veya ölmelerine sebep olabilir, evlere, arabalara vs. zarar verebilir. Bununla birlikte bu olayın görülme sıklığı oldukça azdır. Örneğin Pasadena'da 8 yılda yalnızca 1 kaza olmuştur. Yine Baltimore şehrinde 25 yılda yalnızca bir kaza meydana gelmiştir. Bu nedenle bu konu yeterli emniyet tedbirleri alınır, bakımlar tam, zamanında ve eksiksiz yapılır ve ayrıca pilotların eğitimlerine büyük önem verilirse göz ardı edilebilecek bir dezavantaj olarak görülebilmektedir.

C- MALİYET KONUSUNDA DEĞERLENDİRMELER:

Polis teşkilatlarının, helikopter kullanımının potansiyel maliyetlerini değerlendirmesiyle ilgili bazı çalışmaları olmaktadır ve bazen de başka harcamalarını kısıtlama yoluna gidilebilmektedir. Daha önce de belirtildiği gibi helikopter kullanımı, özellikle sıkı bütçe sınırlamaları olan polis teşkilatları için oldukça pahalı bir konudur. Bazı maliyetler, örneğin ilk alım maliyeti, askeriyeden kalma helikopterleri alıp bir miktar modernize yapılarak düşürülebilmektedir. Örneğin Amerikan Savunma Bakanlığı 1986'da askeriyeden kalma bazı araçların polis teşkilatlarınca kullanılabilmesi için bir sistem kurmuştur. Bu sistem kapsamında bazı polis teşkilatları, artık askeri maksatlı kullanılmayan helikopterleri kendi bünyelerine katıp bir miktar modernize çalışmasıyla polis helikopteri haline getirmişlerdir.

Maliyetler, yer birlikleri ile helikopterinkiler olarak da karşılaştırılmalıdır. Açıkçası, bir helikopterin maliyeti bir devriye arcımkinden oldukça fazladır. Ancak bir helikopterin yapabilecekleri sayesinde kaç devriye aracına bedel olduğu değerlendirilmelidir. Örneğin helikopterin oldukça hızlı tepki süreleri vardır. Çünkü hem hızlıdır hem de rotalarında onları durdurabilecek bir engel yoktur. Helikopter kullanımı, ekiplerin daha kısa zamanda daha çok olaya ilk müdahalelerini sağlamaktadır. Diğer bir deyişle, helikopterin yüksek maliyeti, yer birliklerine sağladığı kolaylıklarla birlikte değerlendirildiğinde mantıklı bir

harcama olarak görülebilmektedir. Pasadena’da yapılan bir çalışma, bir polis arabasının bir saat içinde etkin olarak ancak bir mil karenin beşte biri kadar bir alanda devriye hizmeti verebilmesine rağmen, bir helikopterin aynı zamanda 7,6 mil karelik bir alanda aynı hizmeti verebildiğini göstermiştir. Araştırmada aynı zamanda bir helikopterin 500 feet yükseklikten 60 mil bir alanı bir devriye arabasından 10 kat daha fazla kontrol edebildiği anlaşılmıştır. Helikopter devriyesinin savunucuları, bir helikopterin 10-15 devriye aracına bedel olduğunu da iddia etmektedirler. Fayda maliyet karşılaştırmasına ek olarak helikopterlerin uyuşturucuyla mücadeledeki rolleri de dikkate alınmalıdır. Bu konuda helikopterler yer birliklerine şüpheli ve araçların takibi, çatışma anında yardımda bulunmak, uyuşturucu hammadde ekim alanlarının tespiti vs. konularında oldukça önemli destek vermektedirler. Ayrıca yer görevlilerinin kendi canlarının korunmasında da helikopterlerin faydaları belki de değerlendirilemeyecek derecededir. Örneğin gece karanlığında bir şüphelinin takibinde helikopterin arama ışığının direk şüpheliye çevrilmesi durumunda şüphelinin görüşü tamamen kapanacak bunun yanında yerdeki polislerin şüpheliyi çok net bir şekilde görmeleri ve yakalamaları sağlanmış olacaktır.

Helikopterlerin gürültüsünden kaynaklanan vatandaş şikayetleri için de çözüm bulunabilir. Bazı teşkilatlar bu amaçla vatandaşları önceden bilgilendirerek bir anlamda toplum destekli polislik hizmetleri çerçevesinde bu sorunun önüne geçmişlerdir. Örneğin, California Eyaletinin Pasadena polis teşkilatı, bu amaç için temsilciler görevlendirmiş ve bu temsilciler düzenli olarak sivil toplum kuruluşlarıyla, sıradan vatandaşlarla, şehir meclisiyle, okullarda öğrencilerle, iş ve sosyal kulüplerle görüşmeler yapmışlar ve onların desteğini almaya çalışmışlardır. Bu faaliyetleri neticesinde de hem vatandaşlardan hem de medyadan yeterli desteği almışlar ve helikopterlerin gürültüsünden kaynaklanan vatandaş şikayetleri dezavantajını kendi bölgelerinde büyük ölçüde bertaraf etmişlerdir.

Bu şekilde helikopterlerin kabiliyetleri ile birlikte verimli kullanılmaları sayesinde kanun uygulayıcılara sağladığı geniş kolaylık ve destekler, yüksek maliyetlerini dengeleyecek bir durum ortaya çıkarmaktadır.

D- SONUÇ VE TAVSİYELER:

Geniş kapsamlı bir değerlendirmeden sonra polis teşkilatları, bölge ihtiyaçlarına göre helikopterin kendilerine nasıl faydalı olabileceğine karar vermelidirler. Örneğin nüfus yoğunluğu fazla olan bölgelerde helikopterler düzenli devriyeler şeklinde görevlendirilebilir, bunun yanında nüfus yoğunluğu düşük ancak geniş bir alana yayılmış yerleşim birimleri için sadece önemli bir olay olduğunda veya yardım istendiğinde uçurulabilir. Ayrıca teşkilatlar bölgelerinde meydana gelen ciddi suç olaylarını da değerlendirmelidirler. Yapılan değerlendirmeler sonucunda özellikle büyük teşkilatlar, helikopterlerin daha doğrusu hava desteğinin hem kendi görevlilerinin emniyeti hem de vatandaşın güvenliği için oldukça faydalı olacağı kanaatine herhalde varacaklardır.

Özellikle gelirlerinin çoğunu buldukları bölgede yaşayan vatandaşların vergilerinden sağlayan polis teşkilatları, helikopter alımı ve kullanımını hakkında kendi değerlendirmelerini yaptıktan sonra halkı da bilgilendirerek kesin desteğini almaları gerekmektedir. Ayrıca sürekli olarak helikopter kullanımına karar vermeden önce ilk etapta kısa vadeli test ve değerlendirme amacıyla denemeler yapmalıdırlar. Bu denemeler neticesinde, hava desteği kullanmadan öncesi ile kullanıldığı periyotlarda suç oranlarındaki değişimler incelenmelidir. Ayrıca bu deneme periyotlarının bazılarında yer ekiplerinin sayısının da azaltılarak yine suç oranlarındaki değişimler gözlemlenmeli, böylece helikopter kullanılarak yerdeki masrafların bir kısmından kurtulabilirlik incelenmelidir.

Özet olarak, polis teşkilatları bir helikopter birimi kurup işletmeye başlamadan önce bölgelerindeki nüfus yoğunluğu, ciddi suç oranları, şüpheli araç takip sayıları, uyuşturucu trafiği, terör olayları potansiyeli gibi hususları iyi bir şekilde değerlendirmeleri gerekmektedir. Eğer bu oranlar yüksek ise, test amacıyla yapılan deneme periyotlarında elde edilen rakamlar olumlu ise ve de vatandaşlardan, sivil toplum kuruluşlarından, medyadan geri dönüşümler olumlu ise havacılık birimini kalıcı olarak kurup faaliyete sokmak, suçun önlenmesi, suçlularla mücadele, polis can emniyeti ve vatandaşın güvenliği açısından faydalı olacaktır.

III- POLİS HELİKOPTERLERİ VE KOLLUK KUVVETLERİNE OLAN PAHA BİÇİLMEZ KATKISI ¹¹

Polis helikopterlerinin kullanımı, ilk başlarda yüksek maliyetleri nedeniyle çok tartışılmıştır. Bunun yanında yapılan araştırmalarla, faydalarının olduğu görülerek her geçen gün yaygınlaşmaktadır. Bu çalışmanın amacı da, polis helikopterlerinin etkililiği ve katkıları üzerine yapılmış olan bazı çalışmalarını vurgulamaktır.

¹¹ Rick MAY, "Police Helicopters and their invaluable contribution to law enforcement", http://www.alea.org/members/restricted/studies/pdf/Police_Helicopters_and_Their_Contributions.pdf (05 Mayıs 2009)

Helikopter kullanımı, ilk alım ve müteakiben bakım masraflarından dolayı pahalı bir uygulama olarak görünmektedir. Teknolojileri biraz daha karmaşık olduğu için uçaklardan bile daha masraflı olmaktadır. Bununla beraber topluma katkısının bu çalışmada paha biçilmez olduğu düşünülmektedir.

Burada, A.B.D.'de ve bazı başka ülkelerde yapılmış olan çalışmaların bir kısmı incelenecektir. Bu çalışmalardan anlaşıldığı kadarıyla, helikopterler kolluk kuvvetleri için yetenekli birer araç olmakla birlikte, suç konusunda caydırıcı etkileri de bulunmaktadır. Ayrıca polis helikopterlerinde kullanılan son teknolojik cihazlar hakkında da bilgi verilerek yine helikopterlerin dezavantajları arasında görünen yüksek gürültü ile ilgili olarak gelişen teknolojilere de değinilecektir.

A- POLİS HELİKOPTERLERİNİN MALİYETLERİNE GÖRE FAYDALARINI GÖSTEREN ÇALIŞMALARDAN ÖRNEKLER:

1- Lakewood, California, 1966:

Polis helikopterlerinin etkililiği ve suçlar üzerindeki caydırıcılığı konusunda bilinen ilk çalışma 1966 yılında Lakewood'da yapılmıştır. Lakewood o tarihlere 87.000 nüfuslu bir şehirdi ve çalışmada suç oranı bakımından 7 milyon nüfuslu Los Angeles'la karşılaştırma yapıldı. Bahsekonu yıl Lakewood'da polis helikopteri kullanılmaya başlandı. Bir önceki yıla göre Lakewood'da önemli suç olaylarında azalış görülürken, Los Angeles'ta artış kaydedilmiştir. Bazı örnekler aşağıda sıralanmıştır:

- a) Lakewood'da ciddi suç olayları %8 azalırken, Los Angeles'ta %9 artmıştır.
- b) 100.000 kişi başına düşen suç oranı Lakewood'da %11 azalırken, Los Angeles'ta % 8 artmıştır.
- c) Soygun olayları Lakewood'da %6 azalırken, Los Angeles'ta %22 artmıştır.
- d) Hırsızlık olayları Laekwood'da %7 azalırken Los Angeles'ta %9 artmıştır.

2- Kansas City, Missouri, 1969:

Bu çalışmada, Kansas şehri herhangi bir şehirle karşılaştırılmamış, bunun yerine 12 aylık bir dönemin 3 ayında helikopter kullanımı sonucunda elde edilen veriler diğer aylarla karşılaştırılmıştır:

- a) Haziran ayında, önceki 5 aya göre suç oranında %13,7'lik bir azalma olmuştur.
- b) Temmuz ayında, önceki 6 aya göre suç oranında %7,4'lük bir azalma olmuştur.
- c) Ağustos ayında hava devriyesi sahası değiştirilmiş ve yine suç oranında önceki 7 aya göre %3'lük bir azalma olmuştur.
- d) Eylül ayında devriye sahası tekrar değiştirilmiş ama yine suç oranında %7,6'lık bir azalma olmuştur.

3- Los Angeles, California, 1969:

Los Angeles'ta da 1969 yılında helikopterlerin etkinliğini değerlendirmek amacıyla bir çalışma yürütülmüştür. Çalışma Los Angeles'in 17 bölgesinin içinden, suç oranı en yüksek ve en düşük olanı alınarak yapılmıştır. Çalışmanın süresi konusunda kesin bir bilgi olmamakla beraber aşağıdaki tablo hava devriyesi sonuçları hakkında bilgi vermektedir:

BÖLGE	SOYGUN	EVDEN HIRSIZLIK	HIRSIZLIK	OTO HIRSIZLIĞI
Suç Oranı Düşük Olan Bölge	% -2	0	0	% -1
Suç Oranı Yüksek Olan Bölge	% -2	0	% -4	% -3

Tablodan da anlaşıldığı gibi, helikopter kullanımıyla belirtilen suç oranlarında ya hiç değişiklik olmamış ya da azalma kaydedilmiştir, ancak artış olmamıştır. Yine dikkat çekici husus, suç oranı yüksek olan bölgedeki düşüşlerin daha fazla olduğudur.

4- Long Beach, California, 1970:

Lakewood'daki çalışmanın etkilerini inceledikten sonra, Long Beach de helikopter almaya karar verdi. Helikopter kullanımındaki amaçları; soygun, evden hırsızlık ve oto hırsızlığı olaylarını azaltmak idi. Sonuç olarak; soygun olaylarında %7,3, evden hırsızlık olaylarında %0,1 ve oto hırsızlığı olaylarında da %6,6 azalma görülmüştür.

5- Los Angeles, California, 1972:

Los Angeles'ta bu tarihte NASA tarafından yaptırılan bir araştırmaya göre de kaçan suçluların yakalanıp tutuklanma oranı, helikopter kullanımından itibaren %18'den %40'a çıkmıştır.

6- Columbus, Ohio, 1972:

Columbus'da 1972 yılında 6 ay süreli bir deneme için 3 helikopter kullanılmıştır. Deneme Columbus'un 15 bölgesinde yürütülmüştür. Bu bölgelerden 8 tanesine, çağrılmaları

durumunda helikopter gitmiş, diğer bölgelerde sabit ve sürekli devriyeler planlanmıştır. Sonuçlar oldukça memnun edici olmuştur.

7- Nashville, Tennessee, 1978:

Nashville’de 1978’de helikopter devriyesinin evden hırsızlık olaylarına karşı ne kadar etkili olabileceği üzerine bir çalışma yürütülmüştür. Şehir 33 polis bölgesine bölünmüş ve devriye amiri, hangi bölgelerde ne zaman hava devriyesinin olacağını, hırsızlık oranlarına bakarak belirlemiştir. Çalışma bölümlere ayrılmıştır. 12 günlük sürekli bir devriyeden sonra 18 günlük bir ara verilmiş, sonra tekrar 12 günlük sürekli bir devriye ve peşinden yine 18 günlük bir ara şeklinde sürdürülmüştür. Özet olarak bahsekonu olaylarda %54’lük bir azalma görülmüştür.

8- Nashville, Tennessee, 1980:

Nashville’den 1978’deki çalışmadan 2 yıl sonra yeni bir çalışma yapılmıştır. Bu sefer çalışma yapılacak alanlar yüksek nüfus yoğunluğuna ve düşük nüfus yoğunluğuna sahip olanlar olarak belirlenmiştir. Yüksek yoğunluklu alanlarda çalışma 9-10 gün, diğer yerlerde ise 14-21 gün civarında sürmüştür. Çalışma neticesinde düşük yoğunluklu alanlarda kayda değer bir başarı gözlenemezken, yüksek yoğunluklu bölgelerde incelenen suç oranında önemli azalmalar gözlemlenmiştir. Nashville’deki bu iki çalışma, hava devriyesinin, nüfus yoğunluğu ve dolayısıyla da suç oranı yüksek olan yerlerde kayda değer başarılar sağladığını, suç oranı ve nüfus yoğunluğu düşük olan bölgelerde ise pek bir faydasının olmadığını göstermektedir.

9- Kanada, 1999:

Kanada’da 1999 yılında Toronto Üniversitesi tarafından bir çalışma yapılmıştır. Bu çalışmanın da amacı, polis helikopterlerinin suçun önlenmesi ve caydırıcılığı konusundaki etkinliğini görebilmektir. Çalışma Kanada’nın Calgary ve Edmonton şehirleri kullanılarak yapılmıştır. Her iki şehir de hemen hemen aynı nüfusa sahiptiler. Çalışma boyunca Calgary’de polis helikopteri kullanılırken karşılaştırma amacıyla Edmonton’da kullanılmamıştır. Calgary’de kullanılan helikoptere kızılötesi izleme cihazı (FLIR) ve çok

güçlü bir arama farı da monte edilmiştir. Gözlemlerden ilki, helikopterin yer görevlilerince yardım için çağrıldıklarında olay yerine gitmesinin 2-3 dakika gibi çok kısa bir süre alması olmuştur. Ayrıca soygun ve evden hırsızlık olaylarının, helikopterin yakıt ikmali için iniş yaptığı zamanlarda arttığı gözlenmiştir ki bu da başlı başına bir caydırıcı etkisi olduğunu göstermiştir. Çalışmanın yapıldığı periyotta; Calgary’de evden hırsızlık olaylarında %15 azalma olduğu ve Edmonton’da herhangi bir değişiklik olmadığı, oto hırsızlığında Calgary’de %80’lik bir azalma olduğu, buna karşılık Edmonton’da %17’lik artış gerçekleştiği, soygun olaylarında Calgary’de %27’lik bir azalmaya karşılık Edmonton’da %17’lik bir artış olduğu gözlemlenmiştir.

B- POLİS HELİKOPTERLERİNDE KULLANILAN TEKNOLOJİK GELİŞMELER:

Muhtemelen polis helikopterlerindeki en etkili teknoloji helikopterin zaten kendisidir. Helikopterin içindekiler ellerinde başka hiçbirşey olmadan da kuş bakışı görüş açıları sayesinde yer görevlilerine göre avantajlı pozisyonadırlar. Ancak teknolojileri takip etmek ve ayak uydurmak bu faydalı araçları çok daha verimli ve etkin olarak kullanılmasını sağlamaktadır. Günümüzün yeni helikopterleri artık çok daha hızlı, atak, manevra kabiliyeti yüksek, ve çoğu hava şartında uçabilecek ekipmanlara sahiptirler.

Polis memurlarının şüpheli ve hızla kaçan bir aracı takip ve kovalama faaliyetleri esnasında hem kendileri, hem vatandaşlar ve hem de şüpheli açısından çok tehlikeli durumlar ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle birçok polis teşkilatı bu takipler için bazı sınırlamalar getirmek zorunda kalmışlardır. Örneğin Baltimore’da ve Miami-Dade bölgesinde yalnız çok ciddi suçluları takip ve kovalama müsaadesi verilmiştir. Bu durumlarda yerdeki ekipler, suçluyu ellerinden kaçırmamak için hemen helikopter desteği talep etmektedirler. Böylece kendileri yavaşlayarak oluşabilecek diğer tehlikeleri bertaraf etmekte bunun yanında helikopterle iletişim kurarak şüphelinin nereye gittiğini öğrenip, yavaşladığında yada araçtan indiğinde emniyetli bir şekilde yakalama şansı doğmaktadır. Çoğu durumlarda polis helikopteri şüpheliyi uzaktan pasif olarak takip eder ta ki diğer vatandaşları tehlikeye düşürünceye kadar. Eğer böyle bir durum meydana gelmek üzereyse şu üç durumdan biri veya birkaçı uygulanmaktadır. 1) Yer birliklerine şüphelinin hızlandığı ve kaçmaya çalıştığı bildirilerek gerekli önlemlerin alınmasını sağlamak, 2) Şüpheliye kendini belli edecek şekilde yaklaşıp kaçmasının mümkün olmadığını anlamasını sağlayarak teslim olmasını sağlamak, 3) Gece karanlık durumlarda ise arama ışığını şüphelinin üstüne yönlendirerek yerinin iyice belli olmasını sağlamak. Bu arama ışıkları oldukça yüksek güçlü ışıklar olduğundan normal olarak şüphelinin gözüne direk tutmak sınırlandırılmıştır. Helikopter mürettebatı buna dikkat eder ve daha çok aracının yerini belli edecek veya yaya kaçmaya çalışıyorsa arkasından gelecek şekilde ışığı kullanmaktadırlar. Ayrıca bu ışık sayesinde etraftaki vatandaşlar da tehlikenin yerinin farkında olmakta ve ona göre kendi tedbirlerini almaktadırlar.

Arama ışığından başka, haberleşme sistemleri ve global yer belirleme sistemleri de son dönem helikopterlerdeki teknolojik gelişmelerdendir. Bu cihazlar sayesinde helikopter ile yer birlikleri arasında kesintisiz ve net bir iletişim sağlanabilmekte, şüphelinin bulunduğu yerin mevkisi diğer birliklere tam adres olarak bildirilebilmekte ve bir noktadan başka bir noktaya en kısa zamanda nasıl gidilebileceği anlaşılabilir.

Bir diğer teknolojik gelişme de FLIR¹² dır. Bu cihaz şüphelileri vücut ısılarını takip ederek yerlerinin belirlenmesine yardımcı olur. Bu sayede özellikle ağaçlık alanlardaki şüphelilerin veya kurbanların yerlerini tespit etmek oldukça kolaylaşmaktadır. Bunun yanında gece görüş gözlükleri de, pilotlara dışarıdaki ışığın çok az olması durumunda görüş açısından oldukça büyük avantaj sağlamaktadır. Normal olarak helikopter pilotları alçaktan uçtuklarından görerek uçmak zorundadırlar. Bu hem etraftaki yüksekliklere çarpmamak için hem de pilotların denge oryantasyonlarını kaybetmemeleri için gereklidir. Dolayısıyla şehirden bir miktar uzaklaşınca ve şehir ışıkları da artık olmayınca gece görüş gözlüğü devreye girmektedir.

Yine bir diğer gelişme de gürültü önleme ve helikopterlerin pervanelerinin tehlikelerinden korunma ile ilgilidir. Bu teknolojiye helikopterin kuyruk pervanesi bulunmamakta, bunun yerine aynı görevi yapacak hava basınçlı hava püskürtme sistemi kullanılmaktadır. Bu sayede hem bir miktar gürültüden daha kurtulmakta hem de yere yakın olan kuyruk pervanesinin başka insanlara veya engellere çarpmasının önüne geçilebilmektedir.

C- SONUÇ:

Helikopterler, kuş bakışı görüş açıları, hızları, manevra kabiliyetleri, aydınlatma imkanları vs. leri ile başlı başına faydalı araçlardır. Arama kurtarma faaliyetlerinde, zamandan tasarrufta, vatandaşın ve polislerin emniyetine yardımcı olmakta etkin olarak kullanılabilmektedirler. Yukarıda helikopterlerin kullanılabilecekleri durumlar ve nasıl faydalı olabileceği hususları belirtilmişti. Çalışmanın başından beri de belirttiğimiz masrafların

¹² Forward Looking Infrared (Kızılötesi ileri görüş kamerası)

yanında helikopterlerin bu faydaları, yapılan harcamaların fazlasıyla karşılığını gördüğü düşünülmektedir.

IV- POLİS HELİKOPTERİ ALIMI VE KULLANIMINDA FAYDA MALİYET ANALİZİ¹³

Çalışmanın ilk başlarında da belirtildiği gibi polis helikopterlerinin etkin olarak ilk kullanımları 1940'lı yılların sonlarına dayanır. Kolluk kuvvetlerinin helikopter alımı ve kullanımı kararları politik olmanın yanında mali kararlardır. Son yıllarda ise A.B.D.'de polis helikopteri kullanımında eşi görülmemiş bir artış söz konusudur. Teknolojik gelişmeler ve özel cihazların yanında, askeriyeden kalma helikopterlerin küçük bir modernize ile polis teşkilatlarında kullanılabilir olması sayesinde maliyetlerin düşmesi, bu gelişmede rol oynamaktadırlar.

Yapılan çalışmalar göstermiştir ki helikopterlerin, suç oranlarına etkisi olmuştur. Ne oranda olduğu tartışılabilir. Tartışılmayacak olan ise her şeye rağmen maliyetlerdir. İlk satın alım maliyeti, gerekli teçhizatların montesi, süreli ve süresiz bakımlar ile eğitim masrafları en başta gelenlerdir. Taktik telsizler, arama ışıkları, kızılötesi kameralar ve gece görüş gözlükleri, polis teşkilatları için kayda değer maliyetlerdir.

Bu çalışmada helikopterlerin birçok faydalarından bahsedilip, polis teşkilatlarının helikopter alımı ve kullanımında nelere dikkat edecekleri, nelerle karşılaşacakları anlatılarak, normal ticari bir helikopter alımı ve kullanımı ile askeriyeden kalma bir helikopterin modernize edilip kullanılmasının karşılaştırılmasına yer verilmiştir. Helikopterlerde kullanılacak teçhizatların oldukça geniş bir yelpazeye yayılmasına rağmen bu çalışmada ana ihtiyaç duyulabilecek olanlar ele alınmıştır.

A- PROBLEMİN TANIMLANMASI:

1. Geçmiş:

A.B.D. Florida Eyaletinin Collier Bölgesi 2025,5 milkarelik bir alanı kapsamaktadır ve bu yüzölçümü ile eyaletteki en büyük bölgedir. Güneybatısında, 98 millik bir sahil şeridine sahiptir. Turizm önemli gelir kaynaklarından ve normal zamanlarda 200.000 olan nüfusu, turizm sezonunda 350.000 civarında olmaktadır. Bölge içinde kolluk kuvveti olarak hizmet veren Nepal şehri polis teşkilatı ile, bu şehrin dışındaki bölgelerde hizmet veren Collier Bölgesi Şerif Departmanı bulunmaktadır. Şerif teşkilatı, ilk olarak polisiye amaçlı uçuşunu 1974 yılında gerçekleştirdi ancak havacılık biriminin ilk kurulma tarihi 1981'dir. İlk başlarda sabit kanatlı küçük uçaklarla başlayan faaliyet daha sonra her yerde olduğu gibi helikopterlerle desteklenmiştir. Hava araçları, geniş kabiliyetleri sayesinde şerif teşkilatına değerli katkıları olmuştur. Örneğin geniş alan arama taramalarında, hızlı ulaşım ihtiyaçlarında, kurtarma operasyonlarında ve uyuşturucu ekim alanlarının tespiti ve mücadelesinde sık sık önemli görevler üstlenmiştir. Hatta bazı durumlarda bir noktaya ulaşmak için helikopter eldeki tek araç olmuştur. Ancak 18 Nisan 1996'ya kadar 24 saat aktif olabilen bir birim haline gelememiştir.

¹³ Mark CHERNEY, "Purchase and Operation of a Law Enforcement Helicopter: A Cost Benefit Analysis" http://www.alea.org/Members/restricted/studies/pdf/helo_purchase_study.pdf (11 Mayıs 2009).

1991 yılında havacılık birimimin elinde bir adet tek motorlu, bir adet çift motorlu uçak ile modası geçmiş bir helikopter bulunmaktaydı (Bell 47). Kısa menzili, düşük yük kapasitesi ve düşük hızı nedeniyle ihtiyaçları karşılamaktan uzak kaldığı için satılmasına karar verildi. İlk niyet, daha kapasiteli bir helikopterle takas yapmak ve ilk kez 24 saat faal hale gelebilirdi.

1995 yılında A.B.D.'de askeriye'nin ihtiyaç fazlası olan helikopterlerinin, kolluk kuvvetlerinin kullanımına verilmesine ilişkin bir yasa çıktı. Bu sayede polis teşkilatları ilk helikopter alımı masrafından kurtulup yalnızca bu helikopterlerin transferleri ve polis teçhizatları ile donatılması için bir masraf yapma imkanına kavuştular.

Bu helikopterlerden bir tanesi de Bell OH-58 gözetleme helikopteri idi. Bu askeri versiyonlu helikopter, ticari versiyonu olan Bell Jet Ranger helikopteri ile kardeşti. Her ikisi de aynı gövde ve motorlara sahip olmakla birlikte birkaç küçük mekanik farklılıkları vardı. Bu farklılıkların bir kısmı askeri modelin biraz daha sessiz olmasına ve biraz daha emniyetli olmasını bile sağlamıştı.

Haziran 1995'te, şerif departmanı askeri OH-58 helikopterini almak için resmi başvurusunu yaptı. Bu başvuru kabul edildi ve 18 Ocak 1996'da helikopter teslim edildi. Helikopteri askeri yapısından kurtarıp polis helikopteri haline getirmek için 3 ay gibi bir süre gerekliydi. Böylece 18 Nisan 1996'da sözkonusu helikopter tam bir polis helikopteri olarak göreve başlamış oldu.

Helikopterin ilk alım fiyatı, düşünülmesi gereken ilk büyük maliyet olarak yerini korumakla birlikte, ikinci sırada işletim masrafları gelmektedir. Askeriyeden gelen helikopterin yedek parçaları da stoklarda bir miktar daha mevcut olduğundan bu konuda da avantajlı bir durum vardı. Diğer maliyetler ise; sigorta, üretici firmanın ve ulusal havacılık otoritesinin zorunlu kıldığı bakımlar ve normal periyodik bakımlar, yakıt masrafları şeklinde sayılabilir.

Şimdi sorgulanması gereken, Collier bölgesinde yaşayan insanlar için, bu yöntem hava destekli bir kolluk kuvvetine sahip olmak için en ekonomik yöntem olup olmadığıdır.

2.Problemin İfade Edilmesi:

Alım ve işletim maliyetlerinin belirlenmesi ve karşılaştırılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

3. Araştırmanın Amacı:

İlk olarak, polisiye işler için kullanılacak olan helikopterin alım ve işletim maliyetleri açısından en ekonomik olanına karar vermek, ikinci olarak da seçilen modelden dolayı kazanılan veya kaybedilen hususlarla maliyetleri karşılaştırmak.

B- LİTERATÜR İNCELEMESİ:

Bu bölüm, helikopter işletmeciliği ile ilgili polis teşkilatlarının basılmış çalışmaları, askeriyeden arta kalan malların değerlendirilmesi programı ve ulusal havacılık kuralları incelenerek hazırlanmıştır.

1. Kolluk Kuvvetlerinde Helikopter:

New York şehir polisi, ilk kez 30 Ocak 1948'de Bell 47D model helikopteri ile havacılık birimini resmi olarak kurdu ve dünyada suçla mücadelede helikopter kullanmaya başlayan ilk teşkilat oldu. Söz konusu teşkilat tarafından 1929 yılından beri sabit kanatlı uçaklarla polisiye anlamda denemeler yapılmaktaydı, ancak helikopterlerin gelişmesiyle birlikte 1955 yılında uçaklardan tamamen vazgeçildi ve görev tamamen helikopterlere verildi.

Hükümet tarafından fonlanan "Gece Gökyüzü Operasyonu (operation sky night)" isimli çalışmada, 1960'ların sonlarında düzenli hava devriyesinin ciddi suçların azalmasında önemli bir etkisi olduğu saptanmıştır. Bu, Long Beach'deki California Eyalet Üniversitesi Kriminoloji Departmanı Polis Çalışmaları Enstitüsü tarafından bağımsız yürütülen bir çalışma idi. Önceleri 9 milkare civarında bir alanda başlamış fakat daha sonra önemine binaen 35 milkareye ve 240.000 nüfuslu bölgeye yayılmıştır. Günümüzde türbin jet motorlu helikopterler, etkililikleri ve emniyetli olmaları açısından oldukça revaçtadırlar. Bu iki etken polis havacılığı için atlama taşlarıdır.

1970'lerde A.B.D.'de 61 polis teşkilatı 112 helikopter ile havacılık faaliyetlerini sürdürmekte idi. 15 yıl sonra, bu sayı 355 polis teşkilatında 1400 helikopter olarak görülmektedir. Günümüzde ise, askeriyeden kalma helikopterin de kullanılmaya başlanmasıyla birlikte, 400 polis teşkilatı 3000'in üzerinde helikopter ile faaliyet göstermektedirler.

2. Polis Helikopterlerinin Avantajları:

Helikopterler, birçok polisiye olayda faydalı olabilecek kabiliyette araçlardır. Helikopterin manevra kabiliyeti, hızı, görüş açısı, sahip olduğu diğer teçhizatların özellikleri sayesinde polis teşkilatlarının vazgeçilmezleri arasına girmiştir. Aşağıda polis helikopterlerinin faydaları bazı başlıklar altında verilmiştir:

***Polis Varlığının Caydırıcılığı:**

Suçun önlenmesi çalışmalarında, sadece etrafta polisin varlığının bilinmesi bile başlı başına bir caydırıcılık unsurudur. Bu konuda helikopterler büyük bir caydırıcı unsur olmaktadır, çünkü diğer tüm polis araçlarına göre istenildiğinde çok daha fazla kendini belli edebilmektedir. Normal olarak 500 feet yükseklikten uçan bir helikopter, yaklaşık 3 mil uzaktan rahatlıkla fark edilebilir. Ayrıca olay yerine gelmeden 1-2 dakika önceden de sesi

duyulabilir. Normal bir devriye otosu ise ancak olay yerine yarım blok mesafeden fark edilmeye başlayabilir. Bir olaya müdahale edilmek istendiğinde, helikopter bölgedeki herkesin dikkatini çekebilir. Bu sayede işlenen suçtan vazgeçilebilir ve kaçmaya çalışan suçlu da herkesin dikkatini çekeceğinden yakalanması kolaylaşabilir.

***Kuvvet Çarpanı:**

Polis helikopterleri sık sık kuvvet çarpanı olarak değerlendirilirler. Araştırmalar, helikopter ile yerdeki devriyelerin beraber yapmış oldukları tutuklama oranının, sadece yer birlikleri tarafından yapılanlardan 6 kat daha fazla olduğunu göstermektedir. Ayrıca helikopterler sorumlu olunan bölgede 26 aracın verdiği desteği karşılayabilecek bir araç olarak görülmüştür. Bu da yine helikopterlerin hız ve görüş avantajlarının yanı sıra sahip olacakları ekstra ekipmanlar sayesinde (kızılötesi kameralar, gece görüş gözlüğü, arama ışığı vs.) oluşmaktadır.

***Tepki Zamanı:**

Tutuklama oranları, tepki zamanı ile direkt bağlantılıdır. Olaylar ve araştırmalar göstermiştir ki, olay yerine ilk 5 dakikalık zamanda ulaşılması durumunda tutuklamalarda %65 artış olmaktadır. Bu da hızlı olabilmeyi gerektirmekte ve bu özellik te tabiki helikopterlerde bulunmaktadır.

***Havadan Kuş Bakışı Görüş Avantajı:**

Yoldaki bir devriye aracındaki polis memuru bir binanın en fazla iki tarafını görebilirken, helikopter mürettebatı binanın 4 tarafını da görmekle kalmayıp aynı zamanda çatıyı, çitlerin arkasını, arka bahçeyi vs. de gözlem altında tutabilir. En önemlisi bu yerlerin hepsini aynı anda görebilmesidir. Bu avantaj için minimum 6 devriye otosu gerekmektedir. Böyle bir gözlem avantajından elde edilecek olan kesin bilgiler, polis memurlarına plan yapma hazırlıklı olma konusunda anahtar rol oynar. Böylece operasyonun etkililiği de artar çünkü tüm bilgiler doğru zamanda, doğru yerde ve doğru kuvvet kullanarak koordine edilebilir.

Bu büyük avantaj helikopterlerin kamu hizmetinde çok fonksiyonlu bir araç olmasını sağlar. Birçok insanın düşündüğünün aksine polis helikopterleri sadece polisiye işler için kullanılmaz. Tabiki öncelik polisiye olaylar olmakla birlikte, polis helikopterleri; her türlü keşif, izleme, arama kurtarma, ulaşım ve acil tıbbi yardım konularında da görev yapmaktadırlar.

***Polis Güvenliği:**

İstatistikler göstermektedir ki bir çağrıya ilk müdahale %63 oranında helikopterle yapılmaktadır ve bu da polislerin güvenliklerini de artırmaktadır. Helikopter memurlar gelmeden önce hızlıca çevreyi tarayıp muhtemel tehlike ve pusuları tespit edip haber verebilmektedir. Helikopterin müdahalesi bir çok olayda da karşı konulmadan teslim olunmasını sağlamaktadır. Özellikle otoyol devriye polisleri, helikopterlerin kendilerine hem fiziksel varlıklarıyla hem de psikolojik olarak destek verdiklerini belirtmektedirler.

***Takip ve Kovalama:**

Helikopterler bir çok şehirde yüksek hızla seyreden takip ve kovalama olaylarının vazgeçilmez bir parçası olmuşlardır. Hatta bu konuda birçok teşkilat yer birliklerine takip konusunda sınırlamalar getirmiş ve işin büyük kısmını helikopterlere yüklemişlerdir bile. Teşkilatlar kaçan bir şüpheli ihbarı aldıklarında durumu vakit geçirmeden helikopter devriyesine bildirmektedirler. Helikopter takip edilen araçla göz teması sağladığında, diğer görevliler hem kendi hem de vatandaşların emniyeti açısından yavaşlayarak geride kalırlar ve helikopterden gelecek olan bilgilere göre hareket ederler. Helikopter elindeki teknolojik imkanlar sayesinde bu takip işini şüpheliye belli etmeden de yapabilmekte ve böylece şüpheli artık takip edilmediğini zannederek yavaşlamakta veya dikkati dağılmaktadır. Böylece iyice yavaşladığı veya durduğu bir anda uzaktan takibe yavaş bir şekilde devam eden devriyelere helikopter tarafından bilgi verilerek şüphelinin etrafa zarar vermeden yakalanabilmesi sağlanabilmektedir.

***Sürpriz:**

Helikopterler çok uzaktan fark edilebilmelerine rağmen, istenilirse ellerindeki teknolojik imkanlara göre fark edilmeden de şüphelilere son anda sürpriz yapabilmektedirler. Şüphelinin kaçış yolunu yüksekten gördükten sonra, alçalarak ve rotasını değiştirerek karşısına çıkabilmektedirler. Bu arada yerdeki görevlilere de şüphelinin konumu hakkında sürekli bilgi aktarıldığından, helikopteri bir anda karşısında gören şüphelinin geriye kaçma durumu da ortadan kalkmış olmaktadır.

***Eşsiz Çeviklik ve Manevra Kabiliyeti:**

Helikopterlerin geniş camları ve manevra kabiliyetleri, yapılması mümkün olmayacağı varsayılan bir çok görevin üstesinden gelmesini sağlamaktadır. Ağaçların, engellerin, dağların tepesine çıkabilmekte ve hemen alçalarak kapalı bir bölgeye iniş yapabilmektedir. 100 milin üzerindeki bir hıza çok kısa zamanda çıkabilmekte, bunun yanında hiç kıpırdamadan belli bir noktada havada asılı kalabilmekte ve bu arada 360 derece etrafında dönebilmektedir. Yani helikopterin manevra kabiliyeti ve çevikliği eşsizdir.

***Özel Timler:**

Helikopterler, normal polisiye olayların yanı sıra duruma göre özel timlerin faaliyetlerinde de görev almaktadırlar. Bunlar özel hareket timleri, dalgıç timleri, köpek timleri vs. olabilmektedir. Helikopterler sayesinde bu timlerin acil ulaşması gereken yerlere ulaşmaları hızlı bir şekilde yapılabilmektedir. Ayrıca gizli uyuşturucu ticareti takipleri, uyuşturucu ekim alanlarının tespiti ve yerlerinden taşınmasında da görev almaktadırlar.

Bir çok bölgede ise polisiye işlerin yanında acil tıbbi müdahale için hasta taşıma işlerinde de kullanılmaktadırlar. Bunun için uçuş mürettebatı ayrıca bir medikal eğitim de almaktadırlar.

***Komuta Kontrol:**

Küçük ve etrafı kapalı yerlere iniş yapabilme yeteneği ile gelişmiş iletişim kapasitesi birleşince, helikopterler mükemmel bir komuta kontrol aracı olmaktadır. Helikopter olay yerinden sorumlu amiri, en yakın yerden alarak ona yukarıdan bakış imkanı sağlayıp olayı tekrar değerlendirmesine imkan verdikten sonra yine yere bırakabilmekte ve böylece yerinde kararlar vermesi konusunda esneklik sağlamaktadır. Gerekirse de bir müddet personelini havadan komuta ve kontrol edebilmektedir.

Doğal afetler ve büyük yangın durumlarında da helikopterler keşif yapıp kriz merkezine önemli bilgiler ve hatta bazen görüntüler aktarabilmektedirler. Örneğin 1998 yılında Florida'daki büyük yangında polis helikopterleri vatandaşların tahliyesi konusunda ana rolü üstlenmişler ve itfaiye teşkilatına da pozisyon almaları gereken yerler konusunda büyük yardımda bulunmuşlardır.

***Kurumlar Arası Destek:**

Polis helikopterleri çok fonksiyonlulukları sayesinde gerektiğinde diğer resmi kurumlara da destek vermektedirler. İtfaiye teşkilatı, çeşitli kanunların uygulanırlığını takip etme, hava kirliliği için gözlemde bulunma, önemli personel veya malzemenin taşınması bunlara birkaç örnektir. Bu sayede bazen işletme masraflarına da diğer kurumlardan destek alınarak maliyet konusunda avantaj da sağlanmaktadır.

3. Askeriyeden Kalma Helikopterler:

Uzun yıllar boyunca, polis teşkilatlarının helikopter kullanımı konusunda önlerine çıkan en büyük kısıtlama saatlik maliyetleri değil yüksek ilk alım maliyetleri olmuştur. 250 bin dolar ile 4.5 milyon dolar arasında seyreden helikopter fiyatları yüksek bir yatırım

gerektirmektedir. Bunun için idareler çeşitli yöntemler araştırmışlar ve kullanmaya çalışmışlardır. Bu yöntemler kullanılmaya devam edilirken, avantajlı bir durum ortaya çıkmış ve askeriyede artık kullanılmayacak olan helikopterlerin polis teşkilatlarına ücretsiz verilmesi imkanı doğmuştur. Bu özellikle vergi geliri çok olmayan bölge ve teşkilatlar için büyük bir avantaj olmuştur. Amerikan Savunma Bakanlığı Vietnam Savaşından sonra bazı helikopterleri aktif görevlerden çekmeye başladığı zaman, Kongre bu helikopterlerin mahalli idarelerce kullanılabilmesine karar vermiştir. 1970'lerin sonlarına doğru bu helikopterler bir çok sivil savunma birimlerinde kullanılmışlardır. Amaçları savaşta yaptıkları askeri ambulans görevlerinin benzeri olarak ilk sivil ambulans sistemini kurmaktır. Bu helikopterler büyük Bell Hueys helikopterleri idi ve çok yakıt harcıyorlardı. Buna rağmen jet yakıtı fiyatları düşük olduğundan kimse bunu önemsemedi. Bu program oldukça başarılı oldu ve vatandaşlar bu servisin yaygınlaştırılıp geliştirilmesini talep ettiler. Çünkü uzun sürecek olan acil hasta nakil süreleri çok kısa zamanlara inmiş ve hayatlar kurtarılmaya başlanmıştı.

Bu arada birçok hayat kurtarıırken bir kısmı helikopter kazaları sonucu kaybedilmiştir. Bu nedenle hükümet bu konuda uygulanan kurallar konusunda bir standart getirme konusunda baskı altında kalmıştır. Kurallar konulmaya başlandıkça da askeriyeden kalma bu helikopterlerin sivil olarak uçmaları konusunda bazı engeller çıkmaya başlamıştır. Sonunda helikopterleri bu şekilde modifiye etmenin maliyeti oldukça fazla olmaya başladı. Bundan sonra, işletmeciler yeni ticari helikopterler almaya zorlanmışlardır. Bu dönemde bu konuda halkın desteği oldukça yüksek olduğundan helikopter alımı için bir miktar vergilerin artırılmasına kimsenin itirazı olmamıştır.

Askeriyeden kalma helikopterlerle başlayan ambulans helikopter projesi büyük bir başarıya ulaşmışken, polis helikopteri kullanımı hala gelişmemişti. O dönemde sadece 61 polis teşkilatı 112 helikopterle bu işi sürdürebiliyorlardı. Mayıs 1988'de Savunma Bakanlığı tekrar bir parti eğitim helikopterini (Hughes TH-55) kamunun kullanımına sunma kararı aldı. Bu helikopterler askeri temel eğitim helikopterleri iken, polis teşkilatları bu iki kişilik helikopterleri bazı gözetleme faaliyetleri için kullanmışlardır. Bu sistem 1980'lerin sonlarına doğru 335 polis teşkilatının 1400 helikopterin üzerinde bir rakama ulaşmasını sağlamıştır. Hava ambulansında olduğu gibi polis helikopterleri konusunda da halkın desteği çabuk sağlanmıştır. Faydalarını görmeye başladıkça halk yine daha iyi ve gelişmiş hizmet beklemeye başlamıştır. Özellikle gündüz yapılan görevlerin gece de yapılabilmesi için talepler yoğunlaşmıştır. Bunun gerçekleştirilmesi için büyük arama ışıkları ve kızılötesi kameraların monte edilmesi gerekmektedir. Ancak ne yazık ki bu askeriyeden kalma küçük eğitim helikopterleri, bu ekipmanlarının ağırlığını kaldıracak ve yeterli elektriği üretebilecek kapasitede değildi. Bu nedenle teşkilatlar, daha büyük ticari helikopterler alma yolunda aramalara girişmişlerdir. O zamanda bu iş için iki helikopter modeli öne çıkmıştır: Bell Jet Ranger ve Hughes 500.

Helikopter alımı için ticari pazara girmek pahalı olarak görülmektedir. Bunun için yeterli mali destek bulunmalı ve haklı gerekçeler öne sürülmelidir. Nasıl insanlar hayat kurtaran ambulans helikopterlerini desteklemişlerse, çevrelerindeki soygun, hırsızlık, saldırı vs. olaylarını engelleyebilecek bir helikopter programını da desteklemek istemektedirler. Bu nedenle ilk başlarda yapılan küçük denemelerin sonuçlarından sonra özellikle büyük teşkilatlar bu konuda mali destek bulmada çok zorlanmamışlar ancak daha küçük teşkilatların bu sorunu hala devam etmektedir.

1993'ün sonlarında Savunma Bakanlığı yeni bir programa daha karar verdi ve Bell OH-58 modeli helikopterleri emekliye ayırıp polis teşkilatlarının kullanımına sundu. Bu

helikopter 4 kişilikti ve jet motoruna sahip olup ticari Bell Jet Ranger modeliyle aynı platformda üretilmekte idi. Her ikisi de aynı gövde ve motorlara sahip olmakla birlikte birkaç küçük mekanik farklılıkları vardı. Bu farklılıkların bir kısmı askeri modelin biraz daha sessiz olmasına ve biraz daha emniyetli olmasını bile sağlamıştı.

Bu fırsat polisiye işlerde kullanmak üzere özellikle Bell Jet Ranger modeli helikopter almaya uğraşan polis teşkilatları için altın madeni bulmak gibi bir şey olmuştur. Ülkenin her tarafındaki teşkilatlar bu fırsattan yararlanmak için başvuruda bulunmuşlardır. Öyle bir iki tane değil beş, altı, yedi hatta bazıları yirmi tane bile talep etmişlerdir. Bunun bir sebebi de uçacak durumda olmayanların yedek parçalarından istifade edilmek istenmesidir.

Ekim 1995 tarihinde ise Savunma Bakanlığı tekrar bir parti helikopteri daha bu şekilde kullanıma sunmuştur. Bu OH-58 helikopterleri askeri maksatlı teçhiz edilmişti ve polisiye amaçlı kullanılabilmesi için bir miktar modernize edilmeleri gerekli idi. Teşkilatların ihtiyaçlarına ve mali durumlarına göre bazı ek ekipmanlar monte edildi. 1995 yılı için ortalama 40-50 bin dolar civarında bir masrafla bu işin altından kalkılmıştır. Bu rakam ticari sektörden bir helikopter alımının yanında oldukça ucuz kalmıştır. Ayrıca havacılık birimi kurması hayal gibi görünen bir çok küçük şehrin polis teşkilatları için de bu imkanın hayata geçirilmesi sağlanmış ve oradaki vatandaşlara da bu hizmet sunulmaya başlanmıştır.

4. Kamu Hizmetindeki Polis Helikopterleri:

A.B.D.'de tüm hava araçları Ulusal Havacılık İdaresi¹⁴ tarafından belirlenen kurallara göre işletilmektedirler. Ancak 1995'te çıkan bir yasaya kadar ile devlet tarafından işletilen helikopterler bu kurumun kuralları ve denetimlerinden muaf tutulmaktaydılar. Belirli bakım faaliyetlerini yerine getirme zorunlulukları yoktu ve hatta pilotların bile geçerli sertifikası olmalarına bakılmazdı. Bu durum özellikle sigorta gereklilikleri için eksiklik oluşturuyordu.

¹⁴ FAA (Federal Aviation Administration).

Bu yüzden çoğu teşkilat gönüllü olarak bu kurallara uymaya çalışıyorlardı ama zorlayıcı bir hüküm yoktu.

1995 yılında çıkan yasa bu konuda bir düzenleme getirdi. Kamu hava aracı tanımlamasının yerine, yapılacak belirli göreve göre tanımlamalar getirildi. Her uçuş için kamu hava aracı tanımlaması ayrı ayrı belirlenecek ve muafiyetlerden sadece o uçuş için faydalanılabilecektir.

İlk önce her hava aracı ele alınacak ve uçuşa elverişlilik sertifikası olup olmadığı soruşturulacak. Ticari hava araçlarının hepsinde bu sertifika mevcuttur ve üretim aşamasında verilmektedir. Ancak askeriyeden kalma helikopterlerde böyle bir sertifika mevcut değildir. İşletmeci teşkilat bu sertifikayı almak için başvuru yapabiliyordu ama çok azı bunu yapıyordu çünkü biraz zaman alıyor ve bir miktar maliyeti de vardı. İkinci olarak, hava aracının yolcu taşıyıp taşımadığı, insan hayatını tehdit eden yakın bir tehlike olup olmadığı vs. gibi uçuşun önemine göre bu liste uzamaktadır. Bu soruların hepsi değerlendirildikten sonra o uçuşun kamu uçuşu olup olmadığına karar verilebilmektedir.

C- METODOLOJİ:

1. Hipotezin İfade Edilmesi:

Birinci hipotez, askeriyeden kalma bir Bell OH-58 tipi helikopterin ticari pazarda satılan Bell Jet Ranger tipi helikoptere göre maliyetinin daha düşük olup olmadığıdır. İkinci hipotez ise sözkonusu bu helikopterlerin saatlik işletim maliyetleri açısından karşılaştırılmasıdır.

2. Araştırma:

Hipotezin kabulü veya reddine karar verilmesi için seçilen araştırma metodu, fayda-maliyet analizidir. Uzun süreli tasarruf amacıyla helikopter modeline karar verilmesi için paranın zaman değeri nicel teknik olarak alınmıştır.

3. Veri Toplama:

OH-58 helikopteri için satın alma ve işletim maliyetleri hakkında bilgiler, Collier Bölgesi Şerif Teşkilatından alınmıştır. Bell Jet Ranger helikopteri için ise halen firma tarafından yayınlanmakta olan satış ve işletme literatüründen alınmıştır.

4. Veri Analizi:

Veriler, alım maliyetleri, saatlik ve yıllık işletim maliyetlerinin belirlenmesi için mali olarak analiz edilmiştir.

5. Güvenirlilik ve Geçerlilik:

Maliyet veri bilgilerinin güvenirliliği gerçek alım ve işletme maliyetleri, geçerliliği ise dolar üzerinden yapılan analizlerle sağlanmıştır.

6. Saha ve Limitler:

Veri toplama, OH-58 helikopteri ile Bell Jet Ranger helikopterlerinin alım ve işletim maliyetlerini içerecek şekilde sınırlandırılmıştır. Ek olarak bu analiz, 10.000 uçuş saati veya 10 yıllık bir projeksiyon için limitlendirilmiştir.

D- VERİ ANALİZİ:

1. Satın Alma:

OH-58 helikopterinin satın alma maliyetleri için gerekli veriler Collier Bölge Şerif Teşkilatının gerçek maliyetlerinden derlenmiştir. Jet Ranger helikopterinin ise yine firma tarafından basılmış bulunan fiyat listesi kataloglarından alınmıştır. Ayrıca özel ekipmanların alımı ve montesi için gerekli olan maliyet ile ilgili veriler de Collier Bölge Şerif Teşkilatından alınmıştır.

2. İşletim Maliyetleri:

OH-58 helikopterinin işletim maliyetleri ile ilgili veriler, Collier Bölge Şerif Teşkilatının elde ettiği gerçek şartlardan derlenmiştir. Jet Ranger helikopterinin işletim maliyetleri ile ilgili veriler ise firmanın kataloglarından alınmıştır. Helikoptere sahip olma ve işletme maliyetleri direk ve dolaylı maliyetler olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Direk maliyetler uçuş saatine göre belirlenmekle birlikte; yakıt ve yağ masrafları, temel gövde bakım masrafları ve motor bakım masraflarıdır. Dolaylı maliyetler ise uçuş saatine göre pek fazla değişkenlik göstermez ve; sigorta masrafları, hangar vs. yapım masrafları, mürettebat ücretleri ve amortisman, yatırım vergileri vs. gibi mali faktörleri kapsar.

a) Direk Maliyetler:

***Yakıt ve Yağ:** Her iki model için yakıt ve yağ harcama masrafları ortalama aynı değerlerde çıkmaktadır. Yakıt sarfiyatı; hız, sıcaklık, ekstra monte edilmiş cihazlara vs. göre değişiklik göstermektedir. Bu faktörlere göre %10'luk değişimler sözkonusu olmaktadır. Yakıt fiyatları ise coğrafi olarak alındığı yer ile perakende veya toptan alınıp alınmaması durumuna göre değişmektedir. Bu çalışmada Collier Bölge Şerif Teşkilatının 1998 yılında ortalama bir galon¹⁵ başına ödediği fiyatlar baz alınmaktadır.

***Ana Gövde Bakımları:** Ana gövde bakımları 4 kategoriye ayrılmaktadır: Periyodik kontroller, detaylı parça bakım işlemleri, değiştirilmesi gereken parçalar ve planlanmamış olan ve ani gelişen bakım faaliyetleri.

Periyodik kontroller her modelin kendi bakım kitabında yazılı bulunmaktadır. Adam/saat¹⁶ miktarı ise bakım personelinin tecrübesine, sahip olunan teçhizat ve kolaylıklara, çok sıcak veya çok soğuk gibi çevresel faktörlere vs. bağlıdır. Ancak bu çalışmada sayılan bu faktörler göz ardı edilmiştir, çünkü her iki model için de aynı şartların hakim olduğu kabul edilmiştir.

¹⁵ Bir galon yaklaşık 4 litredir.

¹⁶ Bir işi kaç kişinin kaç saatte yapabileceğine ilişkin iş yükü birimi.

Detaylı parça bakım işlemleri, sökme, takma, kontrol etme, değiştirme vs. gibi işlemleri, bakım kitapçığında belirtildiği gibi her parça için ayrı ayrı yapmak şeklindedir. Bu iş için adam/saat miktarı helikopterin faaliyeti ve çevresel etkenlere göre değişmektedir. Yine bu çalışmada her iki modelin de aynı çevrede ve aynı şartlarda uçtuğu varsayılmıştır.

Bazı parçaların ise belli bir uçuş saatinden sonra her halde değiştirilmesi gerekmektedir. Bu durum bakım kitaplarında açık olarak ifade edilmektedir.

Plansız bakım onarım faaliyetleri periyodik olarak yapılması gerekmeyen ve bakım kitabında belirtilmeyen faaliyetlerdir. Bunlar bir arıza sonrası işlemleri olabileceği gibi üretici firmanın bazen gönderdiği ve uygulanmasını istediği bakımlar olabilmektedir.

***Motor Bakımları:** Motorlar periyodik olarak kontrol edilmeli ve parçaları yenilenmelidir. Parçalarının yenilenmesi çalışma saatine göre ve/veya çalıştırma sayısına göre belirlenir. Bakım faaliyetleri arasında en pahalı olanlardan birisidir.

b) Dolaylı Maliyetler:

***Sigorta:** Sigorta primleri çeşitli faktörlere göre belirlenmektedirler. Örneğin, tecrübe, faaliyetin cinsi, mürettebatın kalifiyesi, gövde değeri limitleri vs. Bu çalışmada sadece gövde değeri limitleri değişken olarak alınmış diğer faktörlerin hepsi aynı olduğundan dikkate alınmamıştır.

***Hizmet ve Servisler:** Bunlar hangar yapımı, iş atölyeleri, depolar, bakım onarım araç ve gereçleri, yer destek cihazları ve idare ofisleri vs. dir. Bu çalışmada bu faktörlerin hepsi helikopterin uçuş saatiyle orantılı olmadıklarından aynı olarak kabul edilmiştir.

***Mürettebat Ücretleri:** Mürettebat sayısı, helikopterin kaç pilotla sertifikalandırıldığına, günlük ortalama uçuş saatine, yedek personel bulundurma oranına göre

belirlenmektedir. Burada her iki helikopter modeli birbirlerine çok benzer olduklarından mürettebat sayıları aynı olarak kabul edilmiştir.

***Mali Hususlar:** Helikopter alımı ve işletmesinde çeşitli mali hususlarla karşı karşıya kalınmaktadır. İlk alım için gerekli olan ödenek, yapılan yatırımın karşılığının alınması, vergiler, amortisman miktarı, karlılık durumu vs. Ancak bu çalışmada söz konusu helikopterler kamu hizmeti için kullanıldıkları varsayıldığından bu hususlar da göz ardı edilmiştir.

3. Zaman Faktörü:

Helikopter bakımı, çok çeşitli konulara ve tekrarlara sahiptir. Belirli bir uçuş saatinden zorunlu değiştirilmesi gereken parçalar olduğu gibi, parçanın yıpranmışlığına göre durumlu değişmesi gereken parçalar vs. vardır. Bu çalışmada ele alınacak helikopterlerin ortalama yılda 1000 saat uçuş yaptıkları ve 10 yıl yada 10.000 saat süreyle faal olacakları varsayılmıştır.

4. Toplanan Veriler:

***İlk Alım Maliyetleri:** Tablo-1 ve Tablo-2’de her iki helikopter modelinin de ilk alım ve polis helikopteri için gerekli olan teçhizatlarının fiyatları gösterilmektedir. Görüleceği gibi ilk etapta askeriyeden kalan helikopterin kullanımı ile 238.000 dolarlık bir tasarruf mümkün olabilmektedir.

TABLO-1

Ticari Bell Jet Ranger Helikopteri

Alım Maliyeti	249.000 Dolar
Gerekli Ekipmanlar	
FLIR Sistemi	107.500 Dolar
Arama Işığı	12.500 Dolar
Özel Telsiz Sistemi	9.000 Dolar
Toplam Alım Maliyeti	378.600 Dolar

TABLO-2

Askeriyeden Kalma Bell OH-58 Helikopteri

Alım Maliyeti (transfer ücreti)	500 Dolar
Gerekli Ekipmanlar	
FLIR Sistemi	107.500 Dolar
Arama Işığı	12.500 Dolar
Özel Telsiz Sistemi	13.000 Dolar
Diğer Gerekli Teçhizat	6.500 Dolar
Toplam Alım Maliyeti	140.000 Dolar

***Saatlik İşletim Maliyeti:**

Direk Maliyetler: Bell Jet Ranger helikopterinin saatlik direk maliyeti 153,89 Dolardır. OH-58 helikopterinin saatlik direk maliyeti ise 52,79 Dolardır. Bu maliyetlerin ayrıntılı hesapları Tablo-3 ve Tablo-4'te verilmektedir.

TABLO-3

Ticari Bell Jet Ranger Helikopteri

Yakıt ve Yağlar	
Yakıt: 28 galon/saat	24.08 Dolar
Yağlar: Yakıt masrafının %3'ü	0.72 Dolar
Gövde Direk Bakım Maliyetleri	
İşgücü	
Kontrol	4.16 Dolar
Elden Geçirme	2.20 Dolar
Planlanmamış ve duruma göre	6.63 Dolar
Parçalar	
Kontroller	3.46 Dolar
Elden Geçirme	12.43 Dolar
Değiştirme	27.66 Dolar
Planlanmamış ve duruma göre	28.58 Dolar
Motor Direk Bakım Maliyetleri	
Elden Geçirme	40.97 Dolar
Hat Bakım	3.00 Dolar
Toplam Ortalama Saatlik Maliyet	153.89 Dolar

TABLO-4

Askeriyeden Kalma OH-58 Helikopteri

Yakıt ve Yağlar	
Yakıt: 23.6 galon/saat	20.30 Dolar
Yağlar: Yakıt masrafının %3'ü	0.61 Dolar
Gövde Direk Bakım Maliyetleri	
İşgücü	
Kontrol	4.16 Dolar
Elden Geçirme	2.20 Dolar
Planlanmamış ve duruma göre	6.63 Dolar
Parçalar	
Kontroller	3.46 Dolar
Elden Geçirme	12.43 Dolar
Değiştirme	00.00 Dolar
Planlanmamış ve duruma göre	00.00 Dolar
Motor Direk Bakım Maliyetleri	
Elden Geçirme	00.00 Dolar
Hat Bakım	3.00 Dolar
Toplam Ortalama Saatlik Maliyet	
	52.79 Dolar

Dolaylı Maliyetler: Bu kapsamda sigorta masrafları ele alınmaktadır. Hava aracı sigortaları 3 hususu kapsar: Yükümlülük, gövde kaybı kapsamı ve teçhizat kaybı kapsamı. Yükümlülük kapsamı pilot tecrübesine dayanır ve bu iki helikopter için de aynı alınmıştır; yıllık 2.500 Dolar. Gövde kaybı kapsamı gözdenin tüm değerinin %4'ü olarak alınmaktadır. Teçhizat kaybı için ise teçhizat bedelinin %1'i olarak kabul edilmektedir. Tablo 5 ve 6'da bu değerler daha net bir biçimde görülmektedir.

TABLO-5

**Ticari Bell Jet Ranger
Sigorta Maliyetleri**

Yükümlülük	2.500 Dolar
Gövde Kaybı	13.728 Dolar
Teçhizat Kaybı	1.290 Dolar
Toplam Yıllık Bedel	17.518 Dolar
Saatlik Maliyet (yılda 1000 saat uçuşa göre)	17,52 Dolar

TABLO-6

**Askeri Bell OH-58
Sigorta Maliyetleri**

Yükümlülük	2.500 Dolar
Gövde Kaybı	0
Teçhizat Kaybı	1.350 Dolar
Toplam Yıllık Bedel	3.850 Dolar
Saatlik Maliyet (yılda 1000 saat uçuşa göre)	3,85 Dolar

***Toplam Saatlik İşletim Maliyetleri:**

TABLO-7

**Ticari Bell Jet Ranger
Toplam Saatlik İşletim Maliyeti**

Saatlik Direk Maliyetler	153,89 Dolar
Saatlik Dolaylı Maliyetler	17,52 Dolar
Toplam Saatlik İşletim Maliyeti	171,41 Dolar
Yıllık İşletim Maliyeti (1000 saat uçuşa göre)	171.410 Dolar

TABLO-8

**Askeri Bell OH-58 Helikopteri
Toplam Saatlik İşletim Maliyeti**

Saatlik Direk Maliyetler	52,89 Dolar
Saatlik Dolaylı Maliyetler	3,85 Dolar
Toplam Saatlik İşletim Maliyeti	56,64 Dolar
Yıllık İşletim Maliyeti (1000 saat uçuşa göre)	56.640 Dolar

Tablo 7 ve 8 incelendiğinde, her ikil helikopterin saatlik maliyetleri bakımından Bell OH-58 modelinin 114,77 Dolarlık bir avantajı olduğu görülmektedir. Bundaki en büyük etken askeriyeden gelen helikopterin transfer ücreti dışında bir alım maliyetinin olmamasıdır. Bu durum hem bazı mali zorunluluklar hem de sigorta primlerine de olumlu olarak yansımaktadır.

5. Fayda Analizi:

Polis Teşkilatlarında helikopter kullanmanın faydaları aslında ölçülemez niteliktedir. Buna karar vermek için tek yöntem, çalışmaların başarılarını incelemektir. Bu bazen de bir şans meselesidir. İhtiyaç duyulduğunda helikopterin doğru zamanda doğru yerde bulunması çok önemlidir.

Hiç kimse, suça müdahale ederek, etkili tutuklamalar yaparak hayat kurtarmanın bedelini tam olarak belirleyemez. Helikopter sayesinde 1 hayat kurtarılsa bile yada bir şiddet olayı önlenirse ve bir veya birkaç kurban bu şiddet olayından kurtulsa bile onlar için bunun değeri paha biçilmez olacaktır.

Peki küçük topluluklar için durum nedir? Küçük şehirler yakınlarında bulunan büyük şehirlerin teşkilatları ile yardımlaşma anlaşması yapabilirler. Yada birkaç şehir bir araya gelerek ortak bir bütçe çıkarabilir ve hava devriyesini ortak kullanabilirler. Böylece helikopter almaya ve işletmeye gücü yetmeyen teşkilatlar da bunun faydalarından daha düşük bütçelerle yararlanmış olurlar.

Araştırmalar neticesinde askeriye kalma OH-58 helikopteri ile ticari Jet Ranger helikopterinin faydalarının hemen hemen aynı olduğu görülmüştür. Helikopterin işletimi, bakımı ve performans limitleri, helikopterlerin görevi yapabilirliğinin karşılaştırmasının yanında göz ardı edilebilmektedir. En önemli sınırlayıcı faktör yasal sınırlamadır. Sivil otoriteden uçuşa elverişlilik sertifikası almamış bir askeriye kalma helikopterin mevcut yasalara göre bazı uçuş görevlerini yapması sınırlandırılmış bulunmaktadır. Bu sınırlamalar kiralama işlerini, yolcu taşıma durumunu vs. etkilemektedirler.

Birçok polis operasyonları için bu sınırlamalar çok önemli görülmemektedir. Polisiye işler genelde vergilendirmeden gelen kaynaklarla yürütülmektedir ve havacılık da olsa yapılanlar için ek bir ücret ödememektedirler. Hükümlü nakli haricinde polis helikopterleri başka sivilleri uçuramamaktadırlar. Sadece polisiye işlerde helikopteri kullanabilmektedirler.

E- ÖZET, SONUÇ VE TAVSİYELER:

1. Özet:

Polisiye işlerde helikopter kullanımının faydaları parayla ölçülemez cinstendir. Collier Bölge Şerifine ait helikopter 3 yıl içinde 14 hayat kurtarmış, 15 ağır suçlu ve 60 diğer suçluların yakalanıp tutuklanmasına ciddi yardımda bulunmuştur. Ek olarak yine faydalı olduğu ve helikopter olmadan yapılamayacak birçok faaliyette bulunmuştur.

Bu çalışmada elde edilen bilgilerden görülebileceği gibi, helikopter işletimi için en ekonomik yolun, şimdilik askeriye kalma helikopterleri alıp modernize ederek kullanmaktır. Bu sistemde oldukça önemli bir yer tutan ilk alım maliyeti neredeyse sıfır olmaktadır.

Burada belirtilen işletim figürleri, ekonomideki dalgalanmalar, yakıt ve sigorta fiyatları, yasal düzenlemeler ve politikalarındaki gelişmelere göre değişiklik gösterebilmektedir. Bu hususlar teşkilatlarca yakından takip edilip en rantabl şekilde havacılık faaliyetlerini sürdürmeleri gerekmektedir.

2. Sonuç:

Alım maliyetinin neredeyse olmaması ve işletim maliyetinin de yaklaşık üçte bir oranında olması nedeniyle Collier Bölge Şerif Teşkilatı, askeriye kalma helikopteri kullanmaktadırlar. Değişen ve gelişen şartlara göre bunun devam edip etmeyeceği belli olacaktır. O zamana kadar yılda yaklaşık 850 çağrı olarak verdiği hizmete devam edecektir.

3. Tavsiyeler:

İkinci bir helikopter alımı düşünülmelidir. Bu ilk helikopter bakımda veya arızalı olduğu durumlarda hizmetin aksamamasını sağlayacaktır. Teorik olarak Collier bölgesinde yaşayan vatandaşlar, her an suçla mücadele için bir helikopterlerinin olduğunu bileceklerdir. Polisiye işlerde kullanılan teçhizatın sökülüp takılabilir olması da ikinci helikopterin maliyetini düşürecektir. Bu da tahmini olarak ilk yıl 68.000 Dolar, takip eden yıllar 8.000 Dolar civarında bir maliyet demek olacaktır.

V- POLİS HELİKOPTERLERİNİN MALİYET ETKİNLİĞİ¹⁷

A- GİRİŞ:

Bu çalışmanın amacı, Airborne Law Enforcement Association'ın¹⁸ internet sitesinde bulunan ve polis helikopterin fayda-maliyet çalışmalarını içeren araştırmaların bir özetini sunmaktır. Sitede bulunan yaklaşık 300 sayfalık 7 araştırma, polis helikopterlerinin etkililiği ve verimliliği üzerine bilgiler içermektedir.

B- GEÇMİŞ:

Helikopterler, 1948 yılında New York polisinin resmi olarak kurduğu havacılık biriminde ilk olarak helikopter kullanmasıyla birlikte kolluk kuvvetlerindeki serüvenlerine başlamışlardır. 1960'lara gelinmeden de A.B.D.'deki polis teşkilatlarında helikopter kullanma oranı kayda değer bir artış göstermiştir. Şu anda yaklaşık olarak dünya çapında ise 500 polis teşkilatı en az 3000 helikopter kullanarak havacılığı polisiye işlerde kullanmaktadırlar. A.B.D.'de genellikle büyük şehirlerin teşkilatları bu imkanı kullanmaktadır. Nüfusu bir milyondan fazla olan şehirlerin %75'inde, 500 bin ila bir milyon arasındaki şehirlerin

¹⁷ D.B. Schwarzbach, "The Cost Effectiveness of Police Helicopters", <http://www.alea.org/Members/restricted/studies/pdf/Helicopters%20in%20Law%20Enforcement.pdf> (13 Mayıs 2009)

¹⁸ Kolluk kuvvetleri havacılık birimlerinin katılımıyla oluşan bir site (www.alea.org).

%71'inde, 250 bin ila 500 bin arasında olan şehirlerin ise %42'sinde polis teşkilatlarının havacılık birimleri bulunmaktadır. Bu sayılar bile tek başına, modern polis teşkilatları tarafından suç ve suçlularla mücadelede helikopterlerin faydasına inanıldığı ve kullanıldığı anlamına gelmektedir. Günümüzde genellikle polisiye işlerde havacılık faaliyetleri denilince akla helikopterler gelmekle birlikte, yinede bazı sabit kanatlı uçaklar da halen kullanılmaktadır. Örneğin A.B.D.'deki polis havacılık birimlerinin kullandığı hava araçlarının %68 civarı helikopterler iken %32 civarı bir oranda sabit kanatlı uçaklar bazı görevler için hala kullanılmaktadırlar.

Houston Polis Teşkilatı, Hughes 300 diye adlandırılan helikopterlerle hava devriye birimini kurduğu 1970 yılında bu işe girmiştir. 1975 yılında ise bir atılım yaparak eski küçük piston motorlu helikopterlerinin yerine Hughes 500 serisinden jet motorlu daha büyük helikopterler almıştır. Devam eden 38 yıl boyunca birimin büyüklüğü, hava aracı ve personel sayısı dalgalanmalar göstererek değişmiştir. Yıllara göre uçuş saatinde de değişiklikler gözlemlenmiştir. Rekorları diyebileceğimiz rakama, ellerinde 76 personel ve 14 helikopterle 10.000 saatin üzerinde uçtukları yıl ulaşmışlardır. Bugün ise toplam 42 personel, 4 adet jet motorlu, 3 adet piston motorlu helikopter ve 1 adet sabit kanat uçakla faaliyetlerini sürdürerek yılda ortalama 5000 saat uçuş yapmaktadırlar.

C- MALİYET ETKİNLİĞİ:

Helikopter işletmeciliği masraflı bir iştir. Fayda maliyet analizi yapılarak, ne tür görevler yapılacağı, bu görevler için hangi tip helikopterin uygun olduğu, tahmini kaç saat uçuş yapılacağı ve beklentilerin neler olduğu iyice belirlenebilir. Aslında “değer mi” sorusunun cevabını bulmak için araştırma yapmak yeterli değildir. Bu, faaliyetlerin sonuçlarındaki başarılarla belirlenebilir. İşin önem ve değeri, kişisel tercihler, ekonomik, sosyal, politik boyutlarıyla etkileşimlidir. Bununla birlikte helikopterlerin faydalarını ölçmek için birçok çalışmalar yapılmıştır.

D- YAPILAN ÇALIŞMALARDAN ÖRNEKLER:

1. İlk Yapılan Çalışmalar:

Londra Polis Teşkilatı Helikopter Araştırma Projesinden önce, polis helikopterlerinin suçun caydırılması konusunda etkililiği üzerine bir takım çalışmalar yapılmıştır. Bunların hemen hemen hepsi 1960 ila 1980 yılları arasında olmuştur. Londra'da yapılan çalışma, bu çalışmalarda kullanılan metodları ve sonuçlarını detaylandırmıştır. Yapılan bu ilk çalışmalar şunlardı:

- *1966 yılında California Eyaleti, Lakewood şehrinde,
- *1969 yılında Missouri Eyaleti, Kansas şehrinde,
- *1969 yılında California Eyaleti, Los Angeles şehrinde,
- *1970 yılında California Eyaleti, Long Beach şehrinde,
- *1972 yılında Ohio Eyaleti, Columbus şehrinde,
- *1978 yılında Tennessee Eyaleti, Nashville şehrinde,
- *1980 yılında Tennessee Eyaleti, Nashville şehrinde.

Bu çalışmaların hepsinde polis helikopterlerinin suç ve suçlular üzerinde bir baskısı ve etkisi olduğu sonucuna varılmıştır.

2. İngiltere - 1988:

Bu çalışma Wilshire Polis Teşkilatı tarafından yürütülmüştür. Bir helikopterin araştırmaları yerdeki birliklerden daha çabuk yapıp yapamadığı ve helikopter sayesinde yerdeki adam/saat miktarından tasarruf edilip edilmediğinin belirlenmesi için birçok araştırma yapılmıştır. Genel sonuç, helikopterin 12 dakikada 1 milkarelik alanı araştırmasına karşılık aynı iş için yerde 454 adam/saat miktarı gerektiği bu şekilde helikopterin maliyet bakımından etkililiğinin ortaya çıkması şeklinde olmuştur.

3. Toronto Üniversitesi Çalışması – 2000:

Bu çalışma, suçluların üzerindeki polis helikopterlerinin etkisini görmek için yapılmış ve 1990 – 1997 yılları arasında kapsamaktadır. Çalışma esnasında Calgary şehrinde polis helikopteri kullanılmış, Edmonton şehrinde kullanılmamıştır ve bu iki şehir arasında önemli suçlardaki oranlar incelenmiştir. Çalışma sonunda beklendiği gibi Calgary’de Edmonton’a karşı suç oranlarında ciddi düşmeler olmuş, suçluların yakalanması ve tutuklanmasında da artışlar kaydedilmiştir. Bu sonuçlar da helikopterlerin sahip oldukları avantajlar sayesinde suç ve suçlular üzerinde caydırıcılıklarını bir kez daha göstermiştir.

4. Londra Polis Teşkilatı Helikopter Araştırma Projesi – 2001:

Bu projenin ana amaçları:

- Helikopter devriyelerinin, haneye ve işyerlerine tecavüz suretiyle hırsızlık, oto hırsızlığı, otodan hırsızlık, soygun, vandalizm, şüpheli şahısları veya araçları takip ve kovalama gibi çeşitli suç olayları üzerinde bir baskısı olup olmadığını değerlendirmek ve,
- Helikopterlerin polis teşkilatlarının faaliyetlerine gerçekten artı bir verimlilik ve etkililik katıp katmadığının belirlenmeye çalışılmasıdır.

Helikopterlerin suçların caydırıcılığı konusundaki etkilerini incelemek için değişik bölgeler ele alınmış, değişik zamanlarda helikopterler uçurularak test edilmiş ve karşılaştırmalar yapılmıştır.

Polis teşkilatının karşılaştığı olaylarda kullanılan helikopterlerin katkıları belirlenerek verimlilik ve etkililikleri değerlendirilmiştir. Projenin sonuçları ve tavsiyeler ise aşağıdaki maddeler olarak belirlenmiştir:

- a) Bu çalışmanın diğerlerinden farklı olarak ilk kritik sonucu, çalışma boyunca helikopterlerin suçların bastırılması ve caydırıcılığı iddiasını ispatlayacak tam veriler elde edilememesi olmuştur.
- b) Yarı deneysel testler önceki çalışmalarla bağlantılandırıldığında; suçların bastırılması konusunda kayda değer bir ilerleme olmadığı, devriye planlanmayan alanlarda suç konusunda bir saptırma olmadığı görülmüştür. Bu konuda aykırı olan tek şey işyeri soygunlarıdır. Bu konuda olumlu gelişmeler kaydedilmiştir.
- c) Çalışmanın verileri analiz edildiğinde aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir:
 - Verimlilik konusunda deliller oluşmuştur. Örneğin, tepki zamanı konusunda helikopter genellikle olay yerine ilk giden ekip olmuştur.
 - Etkililik konusunda da deliller oluşmuştur. Örneğin helikopter desteği olduğunda tutuklamalar artmıştır.
 - Bazı araştırmalarda helikopterlerin avantajlarından dolayı oldukça yararlandığı görülmüştür.

Sonuç olarak helikopterlerin eşsiz özellikleri olan kuşbakışı imkanı, hız ve manevra kabiliyeti ile karanlıkta aydınlatma imkanı sayesinde polisiye işlerde faydalı olduğu öne sürülmüştür. Birçok araştırmayı kolaylaştırmakta, zamandan tasarruf sağlamakta, polislere ve vatandaşlara ek bir güvenlik sağlamak ve tutuklamaların artmasına katkısı olmaktadır.

5. Hava Desteği Birimi Projesi İle İlgili Toronto Polis Teşkilatının Değerlendirmesi:

Sözkonusu bu proje şehir meclisinin talebi doğrultusunda şehir denetçileri tarafından yürütülmüştür. Araştırmanın sonuçları ile ilgili olarak aşağıdaki hususlar değerlendirilmiştir:

- Helikopterin geniş ve eşsiz görüş açısı sayesinde kayıp ve/veya kaçan insan ve şüphelilerin arama-tarama ve takibi konularında oldukça faydaları olmuştur.
- Helikopterin hız avantajından dolayı da yapılan ihbarlara yer birlikleri gelmeden gidebilmesi, etrafı kontrol etmesi, olay yerine gelen yer birliklerine ilk bilgileri aktarması veya asılsız ihbarlar neticesinden gereksiz güç kaydırılmasının önlenmesi açısından yararları olmuştur.
- Helikopter ihtiyaç duyulup çağrılmasından sonra havalanmasından ziyade belirli zamanlarda düzenli hava devriyesi şeklinde olmasının, daha faydalı olduğu görülmüştür.
- Özellikle haneye tecavüz suretiyle meydana gelen hırsızlık olayları, soygunlar, vandalizm ve oto hırsızlığı vakalarında helikopterlerin şüphelileri yakalama ve tutuklama oranlarına olumlu katkısı olduğu tespit edilmiştir.

Araştırma ayrıca hem polis memurlarının hem de vatandaşların polis helikopteri kullanımına destek verdiklerini de ortaya çıkarmıştır.

E- VERİMLİLİK VE ETKİLİLİK:

Helikopterlerin, tutuklama oranlarındaki artışlar, suçlular üzerindeki caydırıcı etkisi, saldırılardaki azalmalar, takip ve kovalamacalarda polis görevlilerinin ve çevredeki vatandaşların güvenliklerinin artırılması konularındaki direk etkisi elbette tartışılabilir. Yapılan bazı çalışmalar suç oranlarında öyle kayda değer bir azalma görülmeyebildiğini fakat asıl faydanın operasyonel çalışmalarda başarılarında olduğunu da göstermektedir. Aşağıda helikopterlerin kullanılabilceği ve önemli etkisinin olabileceği alanlar hakkında bazı açıklamalar yer almaktadır:

1. Tepki Süresi:

Yapılan araştırmalarda; Londra'da olay yerine ilk kez helikopterin ulaşma oranı %56, A.B.D.'nin Prince George Bölgesinde %80 ve Huntington Bölgesinde ise %97 olduğu görülmüştür. Yine yapılan diğer araştırmalara göre, olay yerine ilk 5 dakika içinde ulaşılabilmesi durumunda yakalama oranının %65 arttığı görülmektedir. Bunun yanında yine A.B.D.'deki polis teşkilatlarının bildirdiklerine göre olay yerine ulaşma süresi 2 dakikaya kadar düştüğünde yakalama ve tutuklama oranı %100 artmaktadır.

2. Tutuklamalar:

Helikopter mürettebatı direk olarak tutuklama yapmamalarına rağmen, şüphelileri izleyip yerlerin tespit edilmesi, olay yerinin aydınlatılması, çevre kontrolü ve yer görevlilerini yönlendirme katkılarıyla bu konuda rol oynamaktadırlar. 1972 yılında bile NASA tarafından yaptırılan bir araştırmada, olayların %18'inde tutuklama gerçekleşirken, helikopterlerin

kullanılmaya başlamasından sonra bu oranın %40'a çıktığı belirtilmektedir. Londra'da yapılan araştırmada da; saldırı olaylarında tutuklama oranının %22'den %36'ya, silahlı olaylarda %13'ten %46'ya, kaçan şahıslarda %2'den %28'e, haneye tecavüz olaylarında %6'dan %29'a, kargaşa çıkarma olaylarında %13'ten %25'e, şüpheli şahıslarda %5'ten %33'e ve şüpheli araçlarda %4'ten %41'e çıktığı görülmektedir. Bu oranlar göstermektedir ki polisiye olaylarda helikopter kullanımı, tutuklama oranların kesinlikle olumlu bir şekilde etki etmektedir.

3. Havadan Geniş Bakış Açısı Sağlanması:

Helikopterler eşsiz bir görüş açısı sağlamaktadırlar. Yerdeki görevliler bir binanın en fazla iki tarafını görebilirken, helikopter mürettebatı tüm dört tarafını, çatıyı, çitlerin arkasını vs. görebilmektedirler. İşin önemli yanı, bu yerlerin hepsini aynı anda görebilmeleridir. Bu görüş açısını sağlamak için bir helikopter yerine en az 6 görevli gerekmektedir. Söylenilene göre helikopterin görüş açısı yerdekilere göre 30 kat daha fazla olmaktadır. Bir başka çalışma, bir polis arabası bir saatte ancak bir mil karenin¹⁹ beşte birinde etkin olarak devriye hizmeti verebilirken, helikopterlerle bu alan 7,6 mil kareye kadar çıktığını göstermektedir. Ayrıca helikopterler bir nesneyi 500 feet²⁰ yükseklikten 1 saatte 60 mil kadar gözlemleyebilirler ki bu da bir devriye arabasının yapabildiğinden 10 kat daha fazladır. Ek olarak bir olayla ilgili tüm acil çağrılara ulaşma konusunda havadan koordine imkanı sağlanabilmektedir. Bu kabiliyet, artık dünyadaki bir çok polis helikopterinde kullanılan veri ve görüntü aktarma sistemleri ile oldukça arttırılabilmektedir.

¹⁹ Bir mil (burada kullanılan kara milidir) yaklaşık 1610 metredir.

²⁰ Bir feet 33 cm. dir.

4. Büyük ve Kalabalık Kitlelerin Kontrol Edilmesi ve Güç Göstergesi:

Polis helikopterleri, güç göstergesi için oldukça mükemmel araçlardır. Çünkü diğer araçlara göre daha uzaktan görülebilmekte ve sesini duyurabilmektedir. Yaklaşık 500 feet yükseklikte uçan bir helikopter, yaklaştığı bir alana 3 mil kadar uzaklıktan kendini gösterebilmekte ve 1 dakika kalana kadar da sesini duyurabilmektedir. Bir ekip otosu, kendini ancak yarım blok ilerisine fark ettirebilmesine rağmen, helikopter yaklaşık 3 mil öteden dikkati çekebilmektedir. Helikopterin geldiğini gören şüpheli kalabalıklar genellikle ya dağılmakta ya da faaliyetlerine son vermektedirler. Yasal olarak toplanan protestocu gruplar arasına sızmaya ve olay çıkarmaya çalışan gruplar ise havadan daha rahat tespit edilebilmekte ve bertaraf edilmeleri sağlanabilmektedir.

5. Takip-Kovalama:

Amerikan Ulusal Trafik Güvenliği İdaresi, 2006 yılında polis takip olaylarında toplam 350 kişinin öldüğünü açıklamaktadır. 1994-1998 yılları arasında ise ortalama 11 haftada bir takip olaylarında bir polis memuru hayatı kaybetmiştir ve toplam ölenlerin arasında masum vatandaşların oranı ise %42 olmuştur. Bu gerçekler, birçok şehirde takip olaylarında polis helikopterlerinin artık olayın ayrılmaz bir parçası haline gelmesini sağlamıştır. Helikopter kullanan teşkilatlar araç takiplerinde azalma ve takip süresinin oldukça kısa sürdüğünü rapor etmektedirler. Havadan da takip edildiklerini anlayan şüphelilerin çoğu, kendi kendilerine durup teslim olmaktadır. Helikopter mürettebatı avantajlı durumlarını kullanarak aracı kolayca gözlemlemekte ve yerdeki görevlilerin takipteki araca fark edilmeden takibi sürdürerek, araç durduğunda veya şüpheli araçtan indiğinde müdahale imkanı sağlanabilmektedir. Ayrıca zorda kalan bir memurun yardımına acilen gidilebilmekte ve etraftaki trafik durumunu yönlendirebilmektedir.

Polis helikopterlerinin takip olaylarını yerdeki görevliler ve vatandaşlar açısından daha güvenli hale getirmesinin yanı sıra, tutuklama oranlarının da artmasına oldukça önemli katkıları olmaktadır. Bu konuyla ilgili Çalışma:1 başlığı altında A.B.D.'de Baltimore ve Metro-Dade şehirlerinde elde edilen oranlar verilmiştir.

6. Arama ve Kurtarma Faaliyetleri:

Helikopterler, şüphelileri, kayıp ve kaçakları, kanıtları vs. her türlü arazi şartlarında araştırmadaki etkinliklerini ispat etmişlerdir. Bunun yanında kazazedeleri arama ve kurtarma çalışmalarında da polis helikopterlerinden faydalanılmaktadır. Özellikle aranılacak bölgenin çok geniş olması ve/veya tehlikeli olması, helikopterlerin bu alanda oldukça etkin olmalarını sağlamaktadır. Bu nedenlerle birçok polis helikopterinde arama-kurtarmaya yarayacak vinç, halat vs. bulunmaktadır. Ayrıca mürettebat da tehlikeli bölgelerdeki arama kurtarma çalışmaları için önceden eğitim programları yürütmektedirler.

7. İzleme Faaliyetleri:

Polis helikopterleri sahip oldukları özel ekipmanlar sayesinde çok uzaktan ve yüksekten gizli takipleri de yapabilmektedirler. Neredeyse hiç fark edilmeden yasal olarak yapılan bu izlemeler, video ve fotoğraflama sayesinde suç soruşturması esnasında önemli birer delil olarak kullanılmaktadırlar.

8. Özel Timlerin Nakli:

Polis helikopterleri, özel hareket timleri, polis köpekleri, dalgıçlar vs. gibi özel eğitilmiş birliklerin ulaşılması zor alanlara kısa zamanda ve etkili bir şekilde ulaştırılmalarını sağlamaktadırlar. Bir çok polis teşkilatında bu özel birliklerle havacılık birlikleri zaman zaman müşterek eğitim ve tatbikat yapmaktadırlar. Böylece bu birliklerin müdahalesine gerek görüldüğünde zaman azlığı nedeniyle kargaşa yaşanmasının önüne geçilmekte, herkesin ne zaman ne yapacağını tam olarak kavraması sağlanmaktadır. Özel hareket timlerinin bir binanın çatısına, bir gemiye vs. indirilmesi veya uzak bir noktaya taşınması, yine özel eğitilmiş polis köpeklerinin yerden ulaşılması imkansız alanlara nakli ve dalgıç timlerinin acilen kurtarma bölgesine ulaştırılması yapılacak görevlere örnek teşkil edebilir.

9. Kaçakçılık ve Uyuşturucuyla Mücadele:

Polis helikopterlerinin bir diğer görevi de kaçakçılık ve uyuşturucu ile mücadeledir. Uyuşturucu hammaddelerinin ekim alanlarının tespit edilmesi ve uyuşturucu operasyonlarında gözetleme ve yönlendirme yapılması vs. de etkin olarak kullanılmaktadırlar. Helikoptere monte edilen kızılötesi cihazlar sayesinde, uyuşturucu imalinde kullanılan kapalı alanların da tespit edilmesi sağlanabilmektedir. Kaçakçılık olaylarında da kaçak mal taşıdığı şüphelenilen araçların uygun zamana kadar uzaktan takibi büyük önem taşımaktadır. Uygun donanımlı helikopterler ile bu iş kolay bir şekilde yapılabilmektedir.

10. Devlet Büyüklerini Koruma:

Helikopterler devlet büyüklerini koruma konvoylarına da geniş ölçüde yardımcı olmaktadır. Genellikle bu görevde konvoyun yakınlarındaki ve gidiş güzergahındaki çatılar, yüksek yerler, sütre arkaları gibi yerdeki korumaların göremeyecekleri tehditlerin önceden havadan belirlenip ona göre tedbir alınması şeklinde olmaktadır.

11. Trafik Görevleri:

Genellikle tarih boyunca ilk kurulan polis havacılık birimlerinin hemen hemen ilk görevlerini trafik kontrolleri oluşturmuştur. Polis helikopterleri trafik konusunda çeşitli görevler yapmaktadırlar. Mürettebat tehlikeli araç kullananları tespit edip yer görevlilerine bildirilmekte, büyük olaylarda (spor, konser vs.) trafik yoğunluğunu yukarıdan tespit edip akışın devam ettirilmesi hakkında yer görevlilerine tavsiyelerde bulunulmakta vs. Bu görevleri yaparken artık sahip olunan yeni teknolojik imkanlar sayesinde fazla alçalmaya gerek kalmadan araçların plakaları tespit edilebilmekte, aracın ve sürücünün fotoğrafları çekilebilmekte ve bunlar da daha sonra delil olarak kullanılabilirler.

12. Yangınla Mücadele:

Yangınla mücadelede genellikle itfaiye teşkilatları kendi havacılık birimlerini kurmaktadırlar. Bu gibi yerlerde polis helikopterleri yangın yerinin tespiti, uzman kişilerin gözlemleri için uçurulması veya bir bina yangınında mahsur kalanların çatıdan kurtarılması vs. görevlerde bulunmaktadırlar. Ancak itfaiye teşkilatının imkanlarının helikopter almaya yeterli olmadığı yerlerde, yangın söndürülmesinde de polis helikopterlerinden faydalanılması için gerekli ekipman alınıp eğitimleri yaptırılmaktadır.

13. Ambulans Faaliyetleri:

Bu konuda da ambulans helikopterlerin bulunmadığı bölgelerde, polis helikopterleri bu role soyunmaktadırlar. Hatta bazen polis teşkilatının bir veya birkaç helikopteri bu amaçla donatılmakta ve özellikle ambulans hizmeti için tutulmaktadırlar. Bunun yanında rutin bir devriye esnasında karşılaşılabilecek ve gecikmesinde sakınca olabilecek durumlarda ambulans helikopter gelmeden ambulans donanımına sahip olmayan polis helikopterleri de yaralıları hastaneye nakletmektedirler.

14. Terörle Mücadele:

Terörle mücadelede özellikle kırsal bölgelere özel hareket timlerinin hızlı ve etkin bir şekilde nakillerinin sağlanması da son yıllarda polis helikopterlerinin önemli görevleri arasında yer almaktadır.

Helikopterler yukarıda bahsi geçen görevleri yerine getirirken teknolojik gelişmelerden de oldukça faydalanmaktadır. Ancak bu şekilde verimlilik artmakta özel ekipmanların kullanılması da şart olmaktadır. Günümüzde özellikle kızılötesi termal kameralar sayesinde karanlıkta bile ısı kaynağının (herhangi bir canlı, uyuşturucu imalathanesi vs.) yeri tespit edilebilmektedir. Helikoptere monte edilebilecek olan güçlü bir ışıklandırma sayesinde de yer görevlilerinin saatlerce sürdürecekleri arama çalışmaları dakikalara indirgenmektedir. Yine termal kızılötesi kameralara monte edilmiş video kayıt cihazları sayesinde delillendirme kolaylaşmakta, ayrıca canlı yayın sayesinde de komuta kontrol-kriz masası merkezlerinde de gerekli kararların anında alınmasına yardımcı olmaktadır.

Son yıllarda gelişen önemli teknolojilerden biri de gece görüş gözlükleridir. Bunlar sayesinde pilotlar gece şartlarında çok daha kolay ve etkin uçuş yapabilmekte ve gündüz gibi verimli olabilmektedirler. Elbette iletişim alanındaki gelişmeler ve yer belirleme sistemlerindeki atılımlar (GPS vs.) etkililik ve verimliliği artırmadaki önemli hususlar olmaktadır.

F- SONUÇ – POLİS HELİKOPTERLERİNİN DEĞERİ:

Helikopter işletme maliyetleri göreceli olarak tartışılabilir, çünkü helikopterin yapacağı işleri başka yapabilecek bir araç bulunmamaktadır. Belki polis arabaları yada diğer araçlarla sayı bakımından karşılaştırılabilir, bir helikopter maliyetine şu kadar ekip arabası, motosiklet alınabilir diye ama bu araçların hiçbiri geniş görüş açısı, yüksek hız, acil pozisyon değiştirme gibi özelliklere sahip değildir.

Helikopterin kabiliyetleri nedeniyle yapabildikleri, sepsifik olarak yerdeki araçlarınkinden farklıdır. Faydası da buradan gelmektedir. Dolayısıyla bu ikisinin maliyetlerini birbiriyle karşılaştırmak anlamsız olacaktır. Helikopterler sahip oldukları yüksek hız, geniş görüş açısı, kızılötesi gözetleme, canlı yayın ve yüksek arama ışığı kapasitelerinden dolayı, yerdeki görevlilerin yapamayacakları işleri gerçekleştirerek operasyonlara destek olmaktadır.

Helikopter kullanımı, esnekliği ve hızı sayesinde teşkilatların müdahale edebildikleri olay sayısında artış sağlamaktadır. Helikopterlerin yüksek görünen maliyeti, yer birliklerine sağladıkları yardım ve destek sayesinde teşkilatın performansının artırılması düşünülerek değerlendirilmelidir.

Helikopterler bir çok polisiye görevin üstesinden gelecek kabiliyettedirler. Sahip oldukları hız avantajı, kıvraklık, etkililik, geniş görüş açısı sayesinde yer birliklerine, suçlular üzerinde fiziksel ve psikolojik bir üstünlük sağlama imkanı sağlamaktadırlar. Polislere ve kanunlara saygılı vatandaşlara da güven hissi vermektedirler.

Londra’da yapılan çalışmada, helikopter kullanımının suç oranlarının azalmasında pek fazla bir etkisi olmadığı gözlemlenmiş ancak suçlulara karşı yapılan operasyonlarda çok başarılı sonuçlar alındığı tespit edilmiştir. Bunun yanında suç işlenmekte olan bir olay yerinde helikopterin havadan müdahale ettiğinin görünmesi, o an suçu işleyenler açısından caydırıcı olduğu anlaşılmıştır.

Helikopterler polis operasyonlarında oldukça taktiksel faydalar sağlarlar. Bir polis helikopteri, ihbarlara acil müdahale sağlar, polis ve vatandaşın güvenliğini artırır, tutuklama oranlarının artmasına katkıda bulunur, kayıp şahısların bulunmasına yardım eder, polisiye işlerde zamandan tasarruf sağlar, ve geniş alanlarda kolayca devriye hizmeti verebilir. Dolayısıyla bu faydaların karşılığını para olarak belirlemek oldukça zordur.

VI- ÜLKEMİZLE İLGİLİ BİR DEĞERLENDİRME

Emniyet Genel Müdürlüğü Havacılık Dairesi Başkanlığı, 19 Ekim 1981 tarihinde, 18 adet SA-318-C Aouette marka, keşif ve gözetleme helikopterleriyle kurulmuştur.

Havacılık Dairesi Başkanlığının görevleri; asayiş ve kaçakçılıkla mücadele hizmetlerinde, terör örgütlerinin ve militanlarının yakalanması için Özel Harekat timlerinin ve malzemelerinin havadan nakli ve bu amaçla müşterek eğitimler yapılması, karayolları üzerinde trafik kontrolü, devlet büyüklerinin havadan taşınması, ambulans helikopterlerin yeterli olmadığı yerlerde acil hastaların havadan nakli, tabii afetlerde halkımıza yardım malzemesi taşınması ve belli noktalar arası kurye hizmetidir.

Havacılık Dairesi Başkanlığı, kuruluşundan bu yana geçen zaman içinde bir çok konuda önemli mesafe katetmiştir. Kuruluş yıllarında bünyesinde Emniyet Hizmetleri sınıfı pilot yok iken, günümüzde bu sayı 46 olmuş, ayrıca yine emniyet hizmetleri sınıfı uçuş ekibi sayısı da (mühendis ve teknisyenler) 59’a ulaşmıştır. 18 adet küçük Alouette helikopterleri ile kurulan Havacılık Dairesi Başkanlığı, 1989 yılında satın alınan 4 adet 1981 model Puma, 1991 yılında satın alınan bir VİP dizaynı 5 adet Sikorsky Black Hawk, 2004 yılında alınan 10 adet MD600N, 2005 yılında alınan 1 adet VİP dizaynı Sikorsky S-92 ve 2007 yılında alınan 2 adet Bell 206 helikopterleri ile teşkilatımıza gelişen teknolojiye paralel daha hızlı ve verimli hizmetler vermeyi amaç edinmiştir.

Daire Başkanlığı, 21. Yüzyıl hava polisinin nasıl olması gerektiği konusunda çalışmalar yürütmekte ve bu amaçla ileriye dönük projelerini hayata geçirebilmek için çalışmaktadır. Gelişen teknolojinin Polis Havacılığına sunduğu teknik imkanları, gece görüş ve kızıl ötesi görüş sağlayan termal kamera sistemlerini helikoptere monte ederek haber merkezlerine anında görüntü aktararak polisin asayiş, terör, güvenlik, trafik ve istihbarat hizmetlerinde önleyiciliğini ve caydırıcılığını arttırmanın yanında, metropol iller başta olmak üzere yurt çapında, bünyemizde bulunan tüm helikopter ve personeli ile günün 24 saati hizmet verebilecektir.

Ayrıca Sağlık Bakanlığı ve Sivil Savunma Genel Müdürlüğü gibi devlet kurumları ile koordineli profesyonel ambulans ve arama kurtarma hizmetlerinin yapılması planlanmaktadır.

Uçucu personelin verimini, eğitimini, ve uçuş emniyetini en üst düzeyde tutabilmek için, simülatör eğitim merkezi kurulması, destek ve bakım faaliyetlerinin verimli, etkin ve kaliteli sunulması için ilgili personelin yurtiçi ve yurtdışı kurslara gönderilip, kalite kontrol birimlerinin kurulması öncelikli hedeflerdendir.

Havacılık Daire Başkanlığı, helikopter ihtiyacını karşılamak üzere 20 adet orta tip helikopter ve 2 adet uçak alımı için Savunma Sanayi Müsteşarlığı bünyesindeki çalışmalarına halen devam etmektedir. 2006 yılında Diyarbakır, İstanbul ve Adana olarak 3 adet taşra filosuna sahip olunurken, 2007 yılında İzmir ve 2008 yılında Antalya Havacılık Şube Müdürlüklerinin de açılmasıyla 5'e yükselmiştir.

Ülkemizin ilk ICAO (Uluslar arası Sivil Havacılık Birliği) kodlu helikopter meydanı olan Gölbaşı Ufuk Danışmend Polis Heliportu uluslar arası meydan statüsüne kavuşturulmuş olup, Polis Havacılık Okulu kurulması çalışmaları Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü ile

müştereken yürütülmektedir. Havacılık Dairesi Başkanlığı dün olduğu gibi, bugün ve gelecekte de milletimizin ve teşkilatımızın hizmetinde olacaktır²¹.

Yukarıdaki metin Emniyet Genel Müdürlüğü Havacılık Daire Başkanlığı web sitesinden aynen alınmıştır. Görüldüğü gibi Türk Polis Havacılığı da bir atak yapma çalışması içerisindedir

Ancak şu anda halen yapılanma çalışmaları yoğun bir biçimde sürdüğünden ve bir devlet politikası olarak polis havacılığın geliştirilmesinin gerekli olduğu görüldüğünden herhangi bir fayda-maliyet analizi yapılmamıştır. Gelişmiş ülkelerde polis havacılığının etkin bir şekilde kullanılması, bunun faydalı bir çalışma ve uygulama olduğunun göstergesi olmaktadır. Bu nedenle ülkemizde halen gelişmekte olan polis havacılığı konusunda şu an yapılacak bir fayda maliyet analizi çalışması neticesinde, harcama kalemleri oldukça yüksek çıkabilecektir. Bunun bir nedeni de henüz ülkemizde helikopter üretim teknolojisinin yerleşmemiş olması, hemen hemen tüm alımların yurtdışından yapılmasıdır.

Bu nedenlerden dolayı ülkemiz için polisler, vatandaşlar ve mahkumların da dahil olduğu geniş bir anket çalışması ile birlikte, helikopter alımlarının neticelenip standart masrafların belli olmasıyla ve etkin bir şekilde kullanılmaya başlanmasıyla kapsamlı bir çalışma yapmanın, netice açısından daha faydalı olacağı kanaatindeyim.

VII- POLİS HAVACILIĞI İLE İLGİLİ YERLİ VE YABANCI BASINDA ÇIKAN BAZI HABERLER

A- TÜRK BASININDAN ÖRNEKLER

Bu bölümde ülkemiz medyasında, polis havacılıkla veya yapılan operasyonlarla ilgili ülkemiz yazılı basınında çıkan haberlerden bazı örnekler yer verilecektir. Aslında özellikle son yıllarda birçok polisiye operasyonda helikopterler sınırlı da olsa kullanılmaya başlanmıştır. Bunu akşam televizyonların haber bültenlerinde de sık sık duymaya başlamış bulunmaktayız. Buraya aldığımız örnekler özellikle polis helikopterinin faydası neticesinde başarılı olunmuş olaylardan derlenmiştir. Tabiki haberin kaynağı verilmiş ancak bazı özel isim ve kuruluşların olduğu bölümler haberlerden çıkarılmıştır.

ESRAR TARLASINA HAVADAN BASKIN²²

Sakarya'da her hareketleri 6 ay boyunca helikopterle havadan takip edilen 29 kişi, tarlada ürettikleri uyuşturucu hammaddesini hemen yanındaki atölyelerde işlerken yakalandı.

Liderliğini Ö.Y. (29) ve S.Y. (27) kardeşlerin yaptığı organize suç örgütüne yönelik çalışma 6 ay önce başlatıldı. İstanbul'dan getirdikleri kokain ve sentetik uyuşturucu hapları satmak isterken yakalanan 3 kişinin sorgusundan elde edilen bilgilerden yola çıkan polis, Sakarya'nın Sivritepe Köyü yakınlarında ekimi yapılan hint kenevirlerinin örgüt üyelerince uyuşturucu imalinde kullanıldığını belirledi.

²¹ <http://www.polishavacilik.pol.tr/> (18 Mayıs 2009)

²² Bugün Gazetesi, 21.10.2008.

Bunun üzerine, Emniyet Genel Müdürlüğü Havacılık Daire Başkanlığı'ndan destek isteyen Sakarya Polisi, helikopterle kenevir ekimi yapılan alanlarda keşif yaptı. Jandarma ekiplerinin de yardımıyla belirlenen adreslere, eş zamanlı düzenlenen baskında 29 kişi gözaltına alındı. Operasyonda 387 kg. esrar, 2 av tüfeği, 1 tabanca, 1 hassas terazi, 1 kuru sıkı tabanca ele geçirildi. Zanlılardan 16'sı sorgularının ardından serbest bırakıldı. 13 zanlı ise uyuşturucu madde imal ettikleri ve ticaretini yaptıkları iddiasıyla İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'na sevk edildi.

Sakarya Valisi Hüseyin ATAK, İl Emniyet Müdürlüğü ve Jandarma Komutanlığı ekiplerinin helikopter destekli operasyonunda uyuşturucu madde satıcılarına büyük bir darbe vurulduğunu söyledi. Vali Atak, "bu, ilimizde ilk defa olan bir olay" diye konuştu.

BAŞBAKAN, HELİKOPTERİNİ KALP KRİZİ GEÇİREN VATANDAŞA TAHSİS ETTİ²³

Başbakan, Çanakkale'nin Gökçeada ilçesine yaptığı ziyaret sırasında kalp krizi geçiren vatandaşa helikopterini tahsis etti. Başbakan'ı beklerken fenalaşan Saliha Koçer (30) adlı kadın, Başbakan'ın talimatı üzerine polis helikopteriyle Çanakkale Devlet Hastanesi'ne kaldırıldı. Çanakkale Savaşları'nın 90. yılı etkinliklerine katılan Başbakan, programının ardından ada halkının dertlerini dinlemek için Gökçeada'ya geçti. Yol kenarına dizilen vatandaşlar Başbakan'ı sevgi gösterileriyle karşıladı. Bu sırada fazla heyecanlanan Saliha Koçer, aniden fenalaştı. Yakınları Koçer'i vakit kaybetmeden Gökçeada Devlet Hastanesi'ne götürdü. Burada ilk müdahalesi yapılan genç kadının kalp krizi geçirdiği ortaya çıktı. Başhekim Hulusi Levent ve hastanın eşi Yücel Koçer, durumu korumalar vasıtasıyla Başbakan'a ilettiler. Başbakan da derhal talimat vererek hastanın, kendisini taşıyan polis helikopteriyle Çanakkale'ye götürülmesini istedi. Helikoptere bindirilen Saliha Koçer, Çanakkale Devlet Hastanesi'ne sevk edildi. Hayati tehlikesi bulunan Saliha Koçer, yoğun

²³ Zaman Gazetesi, 25.04.2005.

bakım servisinde tedavi altına alındı. Genç kadının eşi Yücel Koçer, yaptığı açıklamada, Başbakan'a teşekkür etti. Koçer, "eşim helikopterle gelmeseydi, geç getirilmiş olsaydı şimdiye kadar çoktan ölmüştü. Allah ondan razı olsun" dedi.

KAR MASKELİ SOYGUNCULAR HELİKOPTERLE YAKALANDI²⁴

Son iki yıldır seri halde yaşanan uzun namlulu, maskeli soygunlara dün bir yenisi eklendi. Üsküdar'da maskeli 4 kişi, caddeyi trafiğe kapatıp kuyumcu soydu.

Soyguncular, polisin helikopterli takibi ile Bolu Dağı tüneli çıkışında yakalandı. Olay, Söğütlü Çayır Caddesi'nde meydana geldi. Yüzlerinde kar maskesi bulunan 4 soyguncu, önce otomobille caddeyi trafiğe kapattı. Bir soyguncu araç sürücülerine silah doğrultarak durdururken, diğerleri dükkanın önündeki kuyumcu Veysel Bilgin'in başına silah dayadı. Kasadaki 1.000 YTL nakit para ve 7 kiloya yakın altını çalan soyguncular, otomobille kaçmaya başladı. Soygunun ardından Asayiş Şube Müdürlüğü ekipleri, aracın güzergahını belirleyerek helikopterli takibe geçti. Ekipler, Bolu Dağı tüneli çıkışında helikopteri yol kenarına indirdi. Tünel çıkışında önlem alan ekipler, iki yolcu otobüsüyle de yolu kapattı. Tünelden çıktığında yolun kapandığını gören 2 zanlı, otomobil içinde kısıvrak yakalandı. Araba içinde yapılan aramada 5.5 kg. altın ele geçirildi. Bu kişilerin verdiği bilgiler doğrultusunda 10 kişi daha gözaltına alındı.

HELİKOPTERLE KENEVİR AVI²⁵

Adana'da 61.285 kök hint keneviri ile piyasa değeri 1 milyon 550 bin YTL olan 96 kilo kubar esrar ele geçirildi. 5 saat süren operasyonda çiftlikte elektrik olmadığı için el fenerleri, kamera ve cep telefonu ışıkları kullanıldı. 600 dönümlük mısır tarlasında kenevirleri bulmak için polis helikopteri destek verdi. Kenevirlerin imhası içinse tarım işçisi kiralandı. Kenevirler 10 saatte sökülürken, 4 kişi gözaltına alındı.

²⁴ Zaman Gazetesi, 20.06.2007.

²⁵ Yeni Şafak Gazetesi, 23.07.2008

KIZILÖTESİ HELİKOPTERLERLE POLİS TAKİBİNDEN KAÇILAMAYACAK²⁶

Türk Polisi 4 yıl önce ihalesini tamamladığı dünyanın sayılı polis teşkilatlarınca da kullanılan 10 adettipi helikopterlerden ikisini teslim aldı. 8 helikopter ise Eximbank'ın üretici firmaya ödeme yapmasının hemen ardından gelecek. Her tür hedefe kilitlenebilen helikopterler, havadan araç plakası okuyup, insan yüzünün fotoğrafını çekebilen ve istediği araca takip amacıyla kilitlenebilen son sistemlerle donatıldı. Bu sistemler, suçluların polis takibinden kurtulmasını imkansız hale getirecek. Helikopterlerde ayrıca gece görüş sistemleri de bulunuyor. Emniyet Genel Müdürlüğü, Ankara, Diyarbakır, İstanbul ve Adana'daki hava filolarında bulunan helikopterleri değişen teknolojiye ayak uydurması amacıyla, 10 yeni helikopter alımı için ihaleye gitti. Kaçakçılıkla mücadele ile terör örgütlerine yönelik operasyonlarda kullanılan helikopterlerin ömrünü doldurması sebebiyle gerçekleştirilen ihaleyi 14 Aralık 2000'de Amerikanfirması 23 milyon 618 bin 318 dolar bedelle kazandı. Dünyanın sayılı polis teşkilatlarınca da kullanılan helikopterlerden ikisi Türk polisince teslim alındı. Geri kalan 8 helikopter ise Eximbank'ta kredi konusunda yaşanan sorunun giderilip üretici firmaya ödeme yapılmasıyla önümüzdeki günlerde teslim edilecek. Polisin satın aldığı helikopterlerdeyapımı FLIR (forward looking infrared) yani ileriye bindirmeli kızılötesi hassas sistemler yer alıyor. Teknik özellik itibarıyla, New York ve Los Angeles dahil dünyada sayılı polis teşkilatlarında kullanılan üstün görme gücü sağlayan cihazlar, suçlu takip sırasında karada, denizde veya havada kullanılabilir. Helikopterler böylelikle, yaydığı kızılötesi ışınlarla hedefe otomatik olarak kilitlenip havadan takip yapabiliyor. FLIR'lar ayrıca 600 metre havadan yer yüzeyindeki herhangi bir insan veya nesnenin detaylı fotoğrafını çekebilme kabiliyetine sahip. Takip esnasında şüpheli araçların plakalarını da okuyabilen sistemlerle araçların polisten kaçması imkansız hale geliyor. Polisin yeni aldığı helikopterlerde gece görüş sistemleri de bulunuyor. Her aracın belirli ısısal imzası olması prensibine göre hedefe kilitlenecek FLIRlı helikopterler, insan gibi canlı varlıklarda ise vücut ısısına göre hedefine yönelebiliyor. Bu sistemlerle, havadan takip edilen araba tünelin içinde aniden geriye döndüğünde bile helikopterin FLIR cihazı sayesinde ısısal imzası tespit edilen araç polis kısılcından kurtulamayacak. Bu da suçluların araçla kaçmasını neredeyse imkansız hale getirecek. Eğitimleri tamamlandı. ABD'li firmasından satın alınan helikopterleri kullanacak Türk polislerin eğitimleri de ABD'de tamamlandı. ABD'deki eğitimlerde Türk polisi helikopterlerdeki sistemler hakkında sıkı bir eğitimden geçirildi. emniyet'in hava filosunda görev yapan 49 pilottan büyük bir bölümü ABD'deki bu eğitimlere katıldı. 10 küçük yeni helikopterin emniyetin filosuna katılmasının ardından, polis 20 orta ve 4'de büyük tip olmak üzere 24 helikopter ve iki sabit kanatlı uçak alımı amacıyla ihale açmayı planlıyor. Emniyet'in alacağı 2 uçağın ise jet motorlara sahip uçaklardan olacağı belirtiliyor.

HASTA, POLİS HELİKOPTERİYLE KURTARILDI²⁷

Adana'nın Tufanbeyli ilçesinde kar yağışı nedeniyle yolu kapanan köydeki hasta, polis helikopteriyle Adana'ya getirilerek tedavi altına alındı.

Edinilen bilgiye göre, kar yağışı nedeniyle yolu kapalı olan Ayvat köyünden yapılan ihbarda, İsmail Aslantaş (60) adlı vatandaşın ağır hasta olduğu bildirildi. Köye ambulans ulaştırmak için gün boyu yapılan yol açma çalışmaları ağır koşullarda yürütülünce Adan İl Sağlık Müdürlüğü durumu Emniyet Müdürlüğü'ne ileterek yardım istedi.

²⁶ Zaman Gazetesi, 02.08.2004

²⁷ www.adanamedya.com, 01.02.2008.

Polis helikopteri ile hastaya ulaşmak üzere valilikte koordinasyon sağlanırken ilçe merkezinden gönderilen ambulans da köye ulaştı. Ancak Akut Batum hastalığına yakalanan ve bağırsaklarından çok şiddetli rahatsız olan aynı zamanda kanaması da bulunan İsmail Aslantaş'ın ambulansla taşınmasının zaman alacağı düşünülerek Emniyet Genel Müdürlüğü'ne ait Adana'da konuşlanan helikopter bir doktor ve bir hemşireyi de alarak köye hareket etti. Hastayı taşıyan helikopter akşam saatlerinde Adana Havalimanı'na indi.

Hastayı havalimanında 112 Acil Servis ambulansı alarak Adana Numune Hastanesine götürdü. Helikopterde hastaya eşlik eden Dr. Hakan Büyüker, hastanın bugün sabah Akut Batum rahatsızlığından dolayı acilleştiğini, ancak yolların 3 gün boyunca yağın kardan kapalı olmasından dolayı hastaneye götürülemediğini belirterek, hastayı Tufanbeyli devlet hastanesinden ambulans ulaşmış ama geri dönememiş. Bu nedenle helikopterle giderek hastayı alıp getirdik. Hastanın bağırsak ve karnında problem oluşarak kanama meydana gelmiş. Ancak şu anda hastanın sağlık durumu iyi dedi.

HELİKOPTER DESTEKLİ OPERASYON YAPAN POLİS, ZEHİR TACİRLERİNE BÜYÜK DARBE VURDU²⁸

İstanbul Gaziosmanpaşa Emniyet Müdürlüğü ekipleri, Bursa Mahallesi'nde gerçekleştirdiği "Gün Batımı" isimli nefes kesen operasyonla uyuşturucu satıcılarına büyük darbe vurdu. Gizli kameralarla uyuşturucu ticareti yapıldığı tespit edilen mahalleyi abluka altına alan polis, 130 kişiyi yakaladı. Zanlıların kaçma ihtimaline karşın helikopter desteği ile gerçekleştirilen operasyon polisiye film sahnelerini aratmadı.

Edinilen bilgiye göre, Gaziosmanpaşa Asayiş Büro Amirliği ekipleri, uyuşturucu ticaretinin merkezi haline gelen Sarıgöl Mahallesi'ni kuruttuktan sonra Bursa Mahallesi'ndeki uyuşturucu satıcılarını takibe aldı. Mahalledeki uyuşturucu alışverişini 1 ay süreyle takibe alan polis daha sonra mahkemeden gizli çekimler için izin aldı. Uyuşturucu alışverişini saniye saniye gizli kameralarla görüntüleyen polis, operasyon için Cumartesi günü akşam saatlerinde harekete geçti. Gün Batımı adı verilen operasyon kapsamında mahalle ablukaya alındı. Polis helikopteri ile desteklenen operasyon suçu delillendirme adına son yılların en sıra dışı görüntülerine sahne oldu. Genellikle üzerlerinde uyuşturucu yakalanınca içici olduklarını söyleyen sokak satıcıları bu kez kameralarla saniye saniye görüntülenerek yakalandı. 130 kişinin yakalandığı operasyonda nefes kesen görüntüler yaşandı. Zanlıların saklandıkları evlerin ve buldukları mekanların didik didik arandığı operasyon Cumartesi akşam saat 16:00 sıralarında başlayıp 22:00 civarında tamamlandı. Operasyon kapsamında 512 adet uyuşturucu hap ile 4 kilogram uyuşturucu ve uyuşturucu satışından elde edildiği belirlenen 4 bin 565 YTL ele geçirildi.

Daha önce de aynı bölgede defalarca operasyon yapan narkotik ekipleri, çok sayıda sokak satıcısını gözaltına alıp sorgusunun ardından delil eksikliğinden serbest bırakmak durumunda kalmıştı. Son operasyonda teknolojik imkanlardan da yararlanan uzman ekipler, satıcıların her birini yakın mesafelerden yada alıcı kılığındaki polislerin üzerine yerleştirilen gizli minyatür kameralarla görüntülemeyi başardı. Görüntülerde zanlıların alıcılarla uyuşturucunun niteliği, miktarı ve değeri üzerine yaptıkları konuşmalar yer aldı.

²⁸ Cihan Haber Ajansı, 12.11.2008.

Gaziosmanpaşa İlçe Emniyet Müdürlüğü ekiplerinin mahalle giriş ve çıkışlarında güvenlik önlemi aldığı, çevik kuvvet birimlerinin de olası mukavemet ve güç kullanımı ihtimaline binaen hazır bekletildikleri öğrenildi. Son operasyonda helikopter kullanılması ise dikkat çekti. Aynı anda mahallenin bir çok farklı noktasına giren narkotik timlerinden kaçmaya çalışan zanlıları helikopterle takip ettiği belirtildi. Operasyonun gece saatlerinde de helikopterin projektör ışığı kullanılarak çalışmaya devam ettiği ve macera filmlerini aratmayan görüntüler yaşandığı ortaya çıktı. Operasyonda gözaltına alınanlar arasında İstanbul'daki sokak satıcılarına uyuşturucu dağıtan zehir tacirlerinin de bulunduğu belirtildi.

Polis, baskın sırasında evlerin hepsinin çelik kapılı olduğu ve arkada da çıkış kapılarının olduğunu gördü. Evlerin sobalarının sürekli yanık tutan uyuşturucu tacirlerinin herhangi bir baskın sırasında ele geçirilmemesi için uyuşturucuları sobalara attıkları öğrenildi.

Yakalanan 130 kişiden 50'sinin uyuşturucu alışverişi ile ilgisinin bulunduğu tespit edildi. 17'si kadın 50 zanlı, bugün sabah saatlerinde Gaziosmanpaşa Adliyesi'ne sevk edildi. Zanlılardan bazıları taşkınlık çıkardı, bazıları da kameraların görüntü almaması için yüzlerini sakladı. Uyuşturucu ticareti iddiasıyla gözaltına alınan şüphelilerden 8'inin 18 yaşından küçük olduğu öğrenildi.

POLİS İŞİ HAVADAN BİTİRİYOR²⁹

Asayiş olaylarındaki artış üzerine İstanbul'u MOBESE kamera sistemiyle takibe alan polis, şimdi de helikopterli takip sistemini başlattı. ABD'de yaygın olarak kullanılan ve başarı sağlayan sistemin İstanbul'daki ilk sonuçları da olumlu oldu.

İstanbul Emniyeti'ne yeni kazandırılan ve gece uçuş kabiliyeti de olan helikopterler, altlarına monte edilen kamerayla takibi de saniye saniye görüntülüyor. Helikopterle yapılan takip sırasında suçluları karadan kovalayan ekiplerin, havadan sevk ve yönetimini kolaylaştırmak için polis araçlarının üzerine kodları da yazılıyor.

Son aylarda kullanılmaya başlanan helikopterli takiple başta Maskeli Beşler olarak bilinen ve çok sayıda kuyumcu soygunu gerçekleştiren çete olmak üzere birçok çete çökertildi. İşte helikopterli takiple yakalanan çeteler:

19 Haziran 2007 tarihinde Üsküdar'daki bir kuyumcuyu soyan çete üyeleri olay yerindeki araçla kaçtı. Ardından, daha önceden hazırlanan bir başka araca geçerek izlerini kaybettirmeye çalıştı. Ancak helikopterle başlatılan takip sonucu çete üyeleri Bolu Tüneli çıkışında kısıklı yakalandı.

5 Temmuz 2007'de anahtarı üzerinde bırakılan bir otomobilin Paşabahçe'den çalındığı ihbarını alan polis, kaçan zanlıların yakalanması için helikopterli takip başlattı. Karadan ve havadan yapılan takip yaklaşık yarım saat sürdü ve zanlılar yakalandı.

Sosyetenin uğrak yeri olannin sahibiun da aralarında bulunduğu ikisi kadın 25 kişi, düzenlenen eşzamanlı operasyonlarla gözaltına alındı. 9 ay süren takip sonucu başlatılan ve çete üyelerinin kaçma ihtimaline karşılık havadan helikopter desteğiyle sürdürülen operasyonda iki polis helikopteri görev yaptı.

²⁹ Akşam Gazetesi, 06.08.2007.

HELİKOPTERLE UYUŞTURUCU OPERASYONU³⁰

Gaziosmanpaşa Sarıgöl Mahallesi'ne düzenlenen uyuşturucu operasyonunda 44 kişi gözaltına alındı. Helikopter desteği ile yapılan baskında, önceden belirlenmiş evlere, koç boynuzu ile kapıları kırarak giren polis, köpekler eşliğinde yaptıkları aramada, uyuşturucu madde ve silah ele geçirdi. Gözaltına alınan zanlılardan 41'i adliyeye sevk edildi.

Gaziosmanpaşa Emniyet Müdürlüğü ve Narkotik Suçlarla Mücadele Şubesi'nin 17 Ocak'ta düzenlediği Ufuk Operasyonu'nda Sarıgöl Mahallesi'ndeki sokaklar polislerce kapatılırken, havadan destek olan polis helikopteri de adım adım izlediği baskında, sokakta görev yapan polisleri yönlendirerek destek oldu.

Mahkeme izniyle 4 hafta teknik takiple izledikleri zanlıların uyuşturucu ticareti yaptığını belirleyen polis, önceden belirlenmiş evlere girerek arama yaptı. Bazı zanlılar eve polisin girmesine izin vermeyince polis koç boynuzu ile kapıları kırarak evlere girdi. Uyuşturucu madde bulma konusunda uzman köpeklerin de didik didik aradığı evlerde saklanan uyuşturucular ve silahlar ele geçirildi.

1300 gram esrar, kubar esrar, 18 extacy, bir ruhsatsız tabanca, şarjör, 2 fişek ve uyuşturucu madde ticaretinde kullanılan hassas teraziye el koyan polis, 23 erkek, 13 kadın ve 8 çocuk gözaltına aldı. Gaziosmanpaşa Asayiş Büro Amirliği'nde sorgulanan zanlıların 41'i adliyeye sevk edildi.

HELİKOPTERGAME³¹

Terör örgütü MLKP'yi bir yıl boyunca takibe alan İstanbul polisi, Hollywood filmlerine taş çıkartacak bir operasyona imza attı. Beyin takımını kısıkvrak yakalayan helikopterli vurucu timler kanlı saldırıları da önledi. Yasadışı MLKP (Marksist Leninist Komünist Parti) terör örgütünü takibe alan İstanbul polisi, örgütün üst düzey yöneticilerinin de katılacağı toplantının yerini belirleyebilmek için çalışma başlattı. Örgütün bağlantılarını 1 yıl boyunca takip eden polis, örgütün karar mekanizmasını oluşturan grubun Aydın'da bir hücre evinde buluşacağı bilgisine ulaştı. Aralarında vurucu timlerin de bulunduğu özel ekip İstanbul'dan polis helikopteri ile hareket etti. Aydın'daki hücre evinin yanı sıra Antalya, Mersin, Muğla başta olmak üzere 8 ayrı şehirde de örgüte yönelik baskınlar düzenlenecekti. Herhangi bir bilgi sızmasını önlemek amacıyla Aydın'daki toplantı basılacaktı. Aydın havalimanından zırhlı araçlara binen özel ekip, hücre evinin bulunduğu semtteki adrese geldi. 8 ilde aynı anda başlatılan operasyon sırasında 23 hücre evine baskın düzenlendi. Neye uğradıklarını şaşırın örgütün üst düzeyinden 17 kişi gözaltına alındı. Evde yapılan aramalarda örgütün, mahalle yapılmasından, yurtdışı bağlantılarına kadar tüm dokümanlar ele geçirildi. Aramalarda kanas suikast silahları, otomatik tüfekler, 300 kilo TNT patlayıcı, roketatarlar ile çok sayıda silah ele geçirildi. Gözaltına alınan 27 terörist İstanbul Terörle Mücadele Şubesi'ne getirildi. Yapılan sorgulamalarda teröristlerin, Aydın'daki hücre evinde düzenledikleri toplantıda kamu kurum ve kuruluşları başta olmak üzere, polis ve askeri hedeflere yönelik saldırılar düzenleme kararı aldıkları ortaya çıktı. Önümüzdeki günlerde ortalığı kan gölüne çevirmeyi planlayan teröristlerin, aralarında bazı emekli generallerin de bulunduğu üst düzey bazı kişiler hakkında istihbarat çalışması yaptıkları öğrenildi. 30 kişiden oluşan ölüm listesi de düzenlenen operasyonlar sırasında ele geçirildi.

³⁰ www.ihlassondakika.com, 21.01.2009.

³¹ Star Gazetesi, 12.09.2006.

EMNİYET HAVACILIK OKULU KURUYOR³²

Emniyet Genel Müdürlüğü, hem personel ihtiyacını karşılamak hem de özel havayollarına kaptırdığı pilotlarının yerini doldurmak amacıyla kendi havacılık okulunu kuruyor.

2010'da açılması öngörülen okul, emniyetin eğitim maliyetini de düşürecek. Emniyet'le Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü'nün ortaklaşa yürüttüğü Polis Havacılık Okulu Projesi'nde son aşamaya gelindi.

Okulda, emniyet amiri, şube müdürü ve daire başkanı rütbesindeki pilot öğretmenler görev yapacak. Emniyet, pilot ihtiyacını 27 yıldır Kara Havacılık Okulu, Türk Kuşu, Anadolu Üniversitesi Sivil Havacılık Yüksek Okulu ile yurtdışındaki kurslardan sağlıyordu. Havacılık Daire Başkanlığı, filo personelinin verimini, eğitimini ve uçuş emniyetini en üst düzeyde tutabilmek amacıyla Simülatör Eğitim Merkezi kurmayı da 2009 programına aldı. Profesyonel ambulans helikopteri ve arama kurtarma hizmetleri üzerinde de duruluyor.

B- YABANCI BASINDAN ÖRNEKLER

Bu bölümde de özellikle internet üzerinden yapılan araştırmalar neticesinde yabancı haber sitelerinde polis havacılığı ile çıkmış bazı haberlerden örnekler seçilip tercüme edilerek sunulmaktadır.

KAYIP GENÇ POLİS HELİKOPTERİYLE BULUNDU³³

Haftasonu kaybolan otistik genç, polis helikopterinin yerini tespit etmesi sonucu bulundu.

Cumartesi akşamı 17 yaşındaki otistik bir gencin kaybolduğunun anlaşılması üzerine, polis, arama köpekleri, dalgıçlar ve kurtarma ekiplerinin de içinde bulunduğu görevliler harekete geçtiler.

Zeka yaşı henüz 3 olan Richard Eckton isimli otistik genç, Cumartesi akşamı yaklaşık 06:30 civarında Chulmeigh yakınlarında Eggesford'da yürüyüş yaparken bakıcılarından kaçtı. Polis, her türlü saldırıya karşı korumasız olan gencin bulunması konusuna büyük önem verdi. Bildirildiğine göre genç kendini ifade etmede problemler yaşıyor ve bu nedenle içinde resimler olan mavi bir dosya taşıyordu.

Aramalar sonunda dün öğleden sonra bir polis helikopteri tarafından nehir kenarında bir bankta yatarken görüldü. Polis temsilcisi, gelen ihbarların değerlendirilmesi sonucu helikopter aramalarını bir noktada yoğunlaştırdı ve neticede gencin nehir kenarındaki bir bankta yatar halde görüldüğünü, helikopterin yakın bir yere iniş yaparak görevlilerin hemen gence ulaştığı ve oldukça üşümüş olan ve hareketsiz olarak yatan gencin derhal hastaneye kaldırıldığını belirtti.

³² www.haber5.com, 12.09.2008.

³³ www.thisissexeter.co.uk, 11.05.2009.

HAVACI POLİSLERİN, DÜN GECE KAYBOLAN İNTİHARA MEYİLLİ BAYANI ARAMA ÇALIŞMALARI³⁴

Kendini öldürmeye meyilli ve her türlü saldırıya maruz kalabilecek bir bayanın dün gece Hartlepool'da kaybolması tedirginlik yarattı.

Sözkonusu şahsı aramak, Cleveland gibi bir bölgede samanlıkta iğne aramaya benzemektedir. Zaman kısıtlıydı, çünkü şahıs her an kendine zarar verebilirdi veya başka bir saldırıya maruz kalabilirdi. Bu nedenle polis helikopter timi hemen harekete geçti. Bu görev sadece pilotlar için değil aynı zamanda mürettebata dahil olan gözlemciler için de gerçek bir test olacaktır.

Kayıp şahsın yaşadığı yerdeki görevliler, işe yarayabilecek tüm bilgileri toplamaya çalıştılar. Toplanan bu bilgilerin değerlendirilmesi neticesinde aramalar, şehir dışında bir sanayi bölgesinde yoğunlaştırıldı. Ama bölge yine de çok genişti. Bu arada konusunda eğitilmiş olan helikopterdeki gözlemci, bir iskelenin sonunda bir şeyler fark etti. Evet bu kayıp bayan ve köpeğiydi.

Cleveland Polis Havacılık Biriminin müdürü Müfettiş Simon Wilkinson, büyük bir alanın infra-red kameralar kullanılarak arandığını ve neticede başarıya ulaştıklarını belirtti. Ayrıca, böyle geniş bir alanı bu kadar kısa sürede yerden aramalarının mümkün olmadığını, şahsın yerinin helikopterle tespit edildikten sonra yerdeki polislerin ona doğru yöneldiklerinde kendini suya atmakla tehdit ettiğini, bu arada görüşmeler sürerken normalde çok karanlık olan bölgenin helikopterin projektörüyle aydınlatıldığını ve helikopter sayesinde bayanın kendine bir zarar vermeden bulunduğunu ifade etti.

Sözkonusu bayan ikna edildikten sonra hemen hastaneye kaldırıldı ve 9 ay boyunca bölgede kaybolup polis helikopterinin büyük katkısıyla bulunan 200 korumasız kayıp şahıstan birisi oldu.

³⁴ www.gazettelive.co.uk, 21.05.2009.

Müfettiş Wilkinson, başarılarının yetenek ve teknolojinin bir karışımı sonucu olduğunu ve sahip oldukları son teknoloji ürünü cihazlarla birlikte dünyada sayılı polis havacılık birimlerinden biri olduklarını belirterek, pilotlarının ve gözlemcilerinin de çok eğitilmiş ve tecrübeli olduklarını, bu nedenle başarıya ulaştıklarını ifade etti.

METRODA SOYGUN³⁵

Geçen Çarşamba günü saat 10:00 sularında polis, Florida St. Petersburg 34. Caddedeki metro istasyonunda silahlı bir soygun gerçekleştiğine dair bir ihbar aldı. Polis, üzerlerinde koyu renkli mont veya ceket olan iki erkek şahıs ki bir tanesi silahlı olmak üzere belirtilen metro istasyonunda bir dükkanı soyduktan sonra, maviye çalan gri renkte bir jiple olay yerinden kaçtıklarını belirledi. Söz konusu bu jipin de 07 Mayıs'ta çalıntı olarak rapor edildiği de belirlendi.

Kısa süre sonra polis ekipleri söz konusu aracı 22. Bulvarı ve 35. Cadde civarında tespit etti ve izlemeye başladı. Ancak bir süre sonra araç gözden kayboldu. Bunun üzerine devriye helikopterlerine de bilgi verildi ve kısa bir zaman sonra Pinellas Bölgesi Şerif Teşkilatı helikopteri gri renkte şüpheli bir jipi 15. Bulvar civarında tespit etti. Hemen o bölgedeki yer ekiplerine bilgi verildi ve şüpheli araç takibe alınarak durduruldu. Sürücü ve yolcular biri dışında hepsi kontrol altına alındı. Bir yolcu araç durunca kaçtı ancak helikopterden nereye kaçtığı ve hangi binaya sığındığı tespit edildiğinden kısa süre sonra o da yakalandı. Söz konusu araçta bulunan şahıslardan zaten bir kısmının şüpheli olarak arandığı tespit edildi ve mahkemeye çıkarılarak çeşitli suçlardan tutuklandılar.

POLİS HELİKOPTERLERİ GİTTİKÇE YAYGINLAŞMAKTALAR³⁶

Şehirleşme ilerledikçe ve kentler daha geniş yerleşim alanlarına sahip oldukça, ihbar ve yardım çağrısı alan polis teşkilatları olay yerine daha kısa zamanda ulaşabilmek için helikopterlerden faydalanmaya başladılar. Kolluk görevlileri, hava devriyesinin yerdeki görevlilerin risklerini azalttığını ve suçluları yakalamak için büyük destek verdiğini söylemektedirler.

³⁵ www.abcactionnews.com, 21.05.2009.

³⁶ Usa Today, 2007.

Helikopterler özellikle 11 Eylül 2001'den sonra popüler olmaya başladılar. Bu tarihten itibaren teşkilatlar helikopter filolarına daha önem verdiler, yeni ve gelişmiş teknolojileri de helikopterlerine adapte etmeye başladılar. Bu etki Baltimor'dan Californiya'ya kadar uzandı. Örneğin Baltimore bölge polisi 2,3 milyon dolarlık bir hangar inşa edip 3 yeni hava aracı alırken, California San Bernardino polisi, yeni havacılık birimini geçen yıl kurdu.

Kolluk Kuvvetleri Havacılık Birliği başkanı ve aynı zamanda Houston polis teşkilatında helikopter pilotu olan Dan Schwarzbach, uçakların ve helikopterlerin, ülkenin limanlarını, nükleer faaliyetleri diğer potansiyel hedefleri korumak için her gün çalıştıklarını ifade ederek, bunun da günümüz dünyasının modern şehirlerinde olması gereken kritik bir konu olduğunu belirtmektedir.

Birliğin eğitim yöneticisi ve Los Angeles Bölge Şerifi Havacılık Biriminin eski müdürü Jim Di Giovanna da, günümüzde 800'den fazla polis teşkilatının artık hava aracı olduğunu bildirerek, hava aracı kullanımındaki patlamanın 1990'lardan itibaren, askeriyeden kalma helikopterlerin polis teşkilatlarında kullanımına açılmasının ardından son 20 yılda patlama gösterdiğini ifade etmektedir.

Phoneix'te geçtiğimiz yıl, helikopterler 17.218 çağrıya müdahale etmiş ve çoğu ağır suçlu olmak üzere 1.929 tutuklamaya yardımda bulunmuşlardır. Şehir halen 7 helikoptere sahip ve 2 tane daha almayı planlamaktadırlar.

Takip ve kovalamaca için sıkı kurallara sahip olan teşkilatla için, helikopterler görevlilerin ve vatandaşların hayatlarını tehlikeye atmadan bu görevin yapılmasını sağlayan en önemli araçlardır.

Arizona Mesa'da, örneğin polis helikopterlerinin bir ihbara ulaşma süreleri ortalama 54 saniye ile normal bir ekip arabasının 3 katı olmuştur. Mesa polis yöneticilerinden Sherry Burlingame, insanlar önceleri helikopterleri bir lüks olarak görürken artık bunun bir ihtiyaç olduğunu kabul ettiklerini belirtmektedir.

Robinson helikopterlerinin başkan yardımcısı Kurt Robinson, küresel yer belirleme sistemleri, gece görüş sistemleri, canlı yayın ekipmanları gibi diğer teknolojik gelişmeler sayesinde helikopterlerin daha kullanışlı hale geldiğini ve son 5 yıl içinde helikopter satışlarında bariz artışların olduğunu ifade etmektedir.

Di Giovanna, ALEA'nın araştırmalarına göre, kolluk kuvvetleri tarafından uçaklara göre daha çok helikopterlerin tercih edildiğini belirtmektedir. Polis helikopterlerinin alım fiyatları, sahip oldukları ekipmanlara göre 500 bin dolar ile 3 milyon dolar arasında değişmektedir. Ayrıca saatlik uçuş maliyetleri de 200 ila 400 dolar arasındadır.

Havacılık birliği kurmanın ve işletmesinin pahalı olması, bu teknolojiden faydalanmak isteyen fakat bütçesi fazla olmayan Kaliforniya El Monte polis teşkilatı gibi teşkilatları işbirliği yapmaya yöneltmiştir. Söz konusu bu teşkilat kendine benzer 6 teşkilat ile ortaklaşa bir birim kurarak kullanmaya başlamışlardır.

Ayrıca Las Vegas'daki Silver State Helicopters firması gibi bazı firmalar da, polis teşkilatlarına helikopterler hizmetlerini bütün her şeyiyle birlikte (mürettebat, bakım, sigorta vs.) kiralama yoluna giderek, teşkilatların masraflarının azaltılmasına yardımcı olmaya başlamışlardır.

Arizona Kamu Güvenliği Teşkilatı pilotlarından Andy Dobis, insanların polis tarafından izlendiklerini anladıklarından suç işlemekten vazgeçtiklerini bu da caydırıcılık konusunda havacılığın etkisini gösterdiğini belirtmektedir. Ayrıca Arizona'da teşkilatlarının bölgesinin genellikle kırsal alan olduğunu, burada yer birliklerinin hareket kabiliyetlerinin oldukça azaldığını, kendilerinin ise sahip oldukları hız ve yüksek görüş açısı sayesinde aşırı hız yapanlar, alkollü sürücüler veya diğer suç zanlılarını çok daha kolay tespit edebildiklerini ifade etmektedir.

ALEA başkanı Schwarzbach son olarak, helikopterlerin paha biçilmez bir kamu güvenliği aracı olduğunu, yerdeki birliklerin ve vatandaşların havada bir polis helikopteri gördüklerinde güven duyduklarını ve kendilerini huzur içinde hissettiklerini belirtmektedir.

SONUÇ

Çalışmanın birinci bölümünden de anlaşılacağı gibi, 20. yüzyılda helikopter teknolojisindeki gelişmeler neticesinde, polis teşkilatları bu teknolojilere uzak kalamamışlar ve ilk denemelerin ardından yoğun bir biçimde kullanmaya başlamışlardır. İlk başlarda oldukça pahalı olan bu uygulama, üretimin artması ve çeşitlenmesi ile birlikte özellikle büyük teşkilatlar için makul rakamlara inmiştir. Yine ilk başlarda polisiye işler için bir lüks olarak görülen havacılık faaliyetleri, özellikle helikopterlerin gelişmesi ve kabiliyetlerinin anlaşılması ile birlikte bir ihtiyaç olarak görülmeye başlanmıştır.

Aslında güvenlik ihtiyacı tarih boyunca insanların temel ihtiyaçlarından olmuştur. İlk zamanlarda daha ilkel metodlarla giderilmeye çalışılan bu ihtiyaç artık modern teknolojinin ellerine bırakılmaktadır.

Bu çalışmayı hazırlayan bendeniz de yaklaşık 14 yıldır polis havacılık camiasında görev yapmaktayım. Bu konu ile ilgili yurtdışında, özellikle A.B.D.'de Ohio eyaletinde gözlemler ve çalışmalar yaptım. Ohio eyaleti başkenti Columbus şehri polis teşkilatının helikopter biriminde ve yine Ohio Eyaleti Otoyol Polisi havacılık biriminde bizzat uçuşlara katılarak yerinde gözlemlerde bulundum. Adı pek duyulmamasına rağmen sözkonusu bu şehirde polis havacılık faaliyetlerinin oldukça etkin bir şekilde yürütüldüğüne şahit oldum. Günün 16 saati havada mutlaka bir polis helikopteri devriye görevi görmekte ve yapılan yardım çağrılarına çok kısa zamanda ulaşmaktaydılar. Tabiki bu teşkilatın diğer birimlerinin yanında oldukça masraflı bir işti. Ancak yine gördüm ki halkın bu uygulamaya büyük desteği vardı. Yoksa böyle bir teşkilat 7 helikoptere sahip olamaz ve o kadar uzun süre hava devriyesi gerçekleştiremez. Bilindiği gibi A.B.D.'de her şehir kendi polis teşkilatını kuruyor ve masraflarını da şehir gelirlerinden karşılıyor. Polis teşkilatının helikopter alması ve işletmesi kararını da şehir-belediye meclisi alıyor. Bu kararı verirken kılı kırk yarararak düşünülüyor ve para halkın verdiği vergilerden harcanacağı için mutlaka bu gibi kararlarda halkın desteği aranıyor. Sözkonusu şehirde polis havacılığının bu kadar etkin bir şekilde kullanılması da halkın büyük desteğini göstermektedir ki bu da uygulamanın yöre halkı üzerinde oldukça faydalı sonuçları olduğunun kanıtıdır.

Yapılan çalışmalardan öğrendiklerim ve kendi tecrübelerime dayanarak, polis havacılığının masraflı bir iş olduğunu ancak yapılan masrafların elde edilecek faydalara değdiğini, fakat bunun için uygulamaların akılcı, planlı ve etkin bir biçimde gerçekleştirilmesi gerektiğini söyleyebilirim. Ayrıca bu faaliyetin öncelikle büyük şehirlerde kullanılmasının daha rantabl olacağını, küçük şehirlere ise gerektiğinde büyük şehirlerden yardım gönderilmesini veya birkaç küçük şehre birden hizmet verecek bir birimin daha verimli olacağını da ekleyebilirim.

Ülkemiz için bir değerlendirmeye 2. Bölümde yer vermiştim. Bu çalışmada ülkemiz için niye bir fayda maliyet analizi yapılmadı diye bir soru akla gelebilir. Bu soruyu ben de kendi kendime sordum. Ancak halen polis havacılığı ülkemizde gelişme aşamasındadır. Özellikle son yıllarda büyük yatırımlar yapılmakta ve yeni hava araçları ile yeni ekipmanlar alınmaktadır. Ülkemizin ekonomik durumuna göre bu çalışmalar bazı yıllarda hızlanmakta bazı yıllarda yavaşlamaktadır. 14 yıllık polis havacılık dönemim içinde bir çok görevlerde bulundum. Bu uçuş görevlerim esnasında vatandaşımıza ve devletimize çok faydalı işler yapıldığına şahit oldum. Ancak uygulama henüz tam olarak yaygınlaşmadığından gerek vatandaşın gerekse teşkilattaki diğer mesai arkadaşlarımızın aklında tam olarak bir fikir belirememiştir. Fakat şunu söyleyebilirim ki faaliyetlere direk katılan vatandaşlar ve meslektaşlarımızdan çok olumlu geri dönüşümler aldım. Hatta bu olaya şiddetle karşı çıkan meslektaşlarım bile bir kez bir havacılık faaliyetine katıldıklarında, yada yaptıkları işlerde, operasyonlarda polis havacılığından destek gördüklerinde ve başarılarında bu desteğin payının büyük olduğunu anladıklarında, fikirlerini hemen değiştirmekte ve gerekirse önceki tepkilerinden ve düşüncelerinden dolayı özür dilemektedirler.

Bu nedenlerden dolayı bu çalışmaya ülkemiz için bir fayda maliyet analizi yapıp eklemeyi düşünmedim. Öncelikle bu çalışmanın, uygulamayı yaygınlaştırmış olan ülkelerde nasıl yapıldığını incelemeyi amaçladım. Ülkemizdeki durum ile ilgili olarak daha sonra, hem polis görevlileri hem vatandaşlar ve hem de mahkumlarla yapılacak geniş bir anket çalışmasını da ekleyerek yeni ve başlı başına bir bilimsel çalışma olarak yapmayı planlamaktayım.

Tabiki akla şu soru gelebilir: “uygulama ülkemizde iyice yerleşip yaygınlaştıktan sonra böyle bir çalışma için çok geç olmaz mı?”. Bu konuda şahsi kanaatim, geç olmayacağı yönündedir. Çünkü, bizden önce bu uygulamayı başlatmış ve yaygınlaştırmış olan ülkeler faydalarını görmüşlerdir. Bunu artık tüm dünya kabul etmiş durumdadır. Tüm ülkeler artık maddi imkanları elverdiği an polis havacılığını kullanmaya başlamaktadırlar. Fayda maliyet analizi çalışmasının amacının da, bu faaliyete başlanmalı mı sorusuna cevap aramak yerine, polis havacılığının nasıl en verimli şekilde kullanılacağına ilişkin yetkililere yol göstermesi olduğuna inanmaktayım.

K A Y N A K Ç A

AKDOĞAN, Abdurrahman. *Kamu Maliyesi*, Ankara, 11.baskı, 2006.

ALPERT , Geoffrey P. MACDONALD, John and GOVER, Angela. “The Use of Helicopters in Policing: Necessity or Waste?”, <http://www.alea.org/members/restricted/studies/pdf/SoCarolina.pdf>, (14 Nisan 2009).

CHERNEY, Mark. “Purchase and Operation of a Law Enforcement Helicopter: A Cost Benefit Analysis” http://www.alea.org/Members/restricted/studies/pdf/helo_purchase_study.pdf (11 Mayıs 2009).

MAY, Rick. “Police Helicopters and their invaluable contribution to law enforcement”, http://www.alea.org/members/restricted/studies/pdf/Police_Helicopters_and_Their_Contributions.pdf (05 Mayıs 2009).

SCHWARZBACH, D.B. “The Cost Effectiveness of Police Helicopters”, <http://www.alea.org/Members/restricted/studies/pdf/Helicopters%20in%20Law%20Enforcement.pdf> (13 Mayıs 2009).

“Police Aviation – a chronology”, <http://www.policeaviationnews.com/Acrobat/index/PDFchron.pdf>, (17 Nisan 2009).

Akşam Gazetesi, 06.08.2007, (01.06.2009).

Cihan Haber Ajansı, 12.11.2008, (01.06.2009).

Star Gazetesi, 12.09.2006, (01.06.2009).

Yeni Şafak Gazetesi, 23.07.2008, (01.06.2009).

Zaman Gazetesi, 02.08.2004, 25.04.2005, 20.06.2007, (01.06.2009).

Polis Havacılık Dergisi, Nisan 1999.

<http://www.abcactionnews.com>, 21.05.2009, (01.06.2009).

<http://www.adanamedya.com>, 01.02.2008, (01.06.2009).

<http://www.haber5.com>, 12.09.2008, (01.06.2009).

<http://www.gazettelive.co.uk>, 21.05.2009, (01.06.2009).

<http://www.ihlassondakika.com>, 21.01.2009, (01.06.2009).

<http://www.polishavacilik.pol.tr/> (18 Mayıs 2009)

<http://www.thisisxeter.co.uk>, 11.05.2009, (01.06.2009).